

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

10 Aralık 2013

ANKARA

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 273

Gezi Direnişi ve İnsan Hakları

ISBN: 978-605-9050-29-6

© Türkiye Barolar Birliği
Kasım 2014, Ankara

Türkiye Barolar Birliği
Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokağı No: 8
06520 Balgat - ANKARA

Tel: (312) 292 59 00 (pbx)

Faks: 312 286 55 65

www.barobirlik.org.tr

yayin@barobilik.org.tr

Baskı

Şen Matbaa

Özveren Sokağı 25/B

Demirtepe-Ankara

(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

Türkiye Barolar Birliği
İnsan Hakları Merkezi
Tarafından Düzenlenen Sempozyum

10 Aralık 2013

ANKARA

Yayına Hazırlayan
Av. Musa TOPRAK

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ KONUŞMASI

Av. İ. Güneş GÜRSELER

Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri 8

BİRİNCİ OTURUM

Kişi Dokunulmazlığı ve İfade Özgürlüğü.....13

İKİNCİ OTURUM

Adil Yargılanma Hakkı ve

Yürütmenin Sorumluluğu..... 57

AÇILIŞ KONUŞMASI

SUNUCU- Sayın Türkiye Barolar Birliği önceki başkanı Av. Atilla Sav, Sayın Yargıtay Onursal Cumhuriyet Başsavcısı Sabih Kanadoğlu, Sayın Türkiye Barolar Birliği değerli yönetici ve kurul üyeleri; Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Merkezi tarafından 10 Aralık İnsan Hakları günü nedeniyle düzenlenen “Gezi Direnişi ve İnsan Hakları” konulu sempozyuma hepiniz hoş geldiniz.

Programımız hakkında size kısa bir bilgi vermek istiyorum. Sempozyum ile başlayacak programımız, Karikatür Vakfı tarafından hazırlanan “Çalışma Hakkı” konulu karikatür sergisi açılışı, Çağatay Gökhan Çekiç tarafından hazırlanan “İnsan Hakları” konulu resim sergisi açılışıyla devam edecek olan programımız, misafirlerimiz için düzenlenen kokteyl ile son bulacaktır.

Sizleri başta Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları olmak üzere, insan hakları mücadelesinde hayatını kaybedenler ile gezi olayları sırasında hayatını kaybeden vatandaşlarımızın anısını bir dakikalık saygı duruşuna davet ediyorum.

(Saygı Duruşunda bulunuldu)

Teşekkürler sayın konuklar.

Şimdi programın açış konuşmalarını yapmak üzere Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri Av. Sayın Güneş Gürseler’i davet ediyorum. (Alkışlar)

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

GÜNEŞ GÜRSELER'İN
KONUŞMASI

Av. GÜNEŞ GÜRSELER (Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri)- Sayın Onursal Cumhuriyet Başsavcım, değerli üstadımız Sayın Kanadoğlu, Sayın Birlik Başkanım, değerli üstadımız Sayın Atilla Sav, değerli konuklarımız, değerli meslektaşlarım, değerli baro başkanlarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Barolar Birliği Başkanı Av. Prof. Dr. Metin Feyzioğlu ve Yönetim Kurulu adına hepinize hoş geldiniz diyorum, saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

Bu program biliyorsunuz “*Gezi Direnişi ve İnsan Hakları*” başlığıyla hazırlandı ve çıkış noktamız gezi olayları. 10 Aralık İnsan Hakları Günü kapsamında gezi olaylarını da hatırlıyoruz ve değerli konuşmacılarımız bu doğrultuda insan haklarını değerlendirecekler.

Ben de Sayın Başkanımız adına bu kürsüye çıkarken ne yapabilirim diye düşündüğümde, sanıyorum sizlere ulaşmıştır; çünkü üçüncü baskıyı yapmak üzere. Editörü değerli arkadaşlarımız da burada. Türkiye Barolar Birliği olarak bir gezi direnişiyle ilgili “*Türkiye Neden Ağaca Sarıldı*” isimli bir kitap yayınladık ve bu kitaba başkanımız bir sunuş yazdı. Ben izninizle o sunuşun bir bölümünü sizlere sunmak istiyorum; gezi olaylarını bu şekilde hatırlamak ve insan hakları zemininde bir başlangıç oluşturmak düşüncesiyle.

“Kısa sürede küresel bir kimlik kazanan sanatı, zekâsı, espri anlayışı, dayanışma gücü ve barışçıl ruhuyla tarihe iz bırakacak yeniliklere imza atan gezi parkı eylemleri, bir özgürlük hareketi olarak ortaya çıktı.

Gezi parkı eylemlerinin özgün kimliği karşısında ise, tarihte pek çok örneğini gördüğümüz halkın dayanışmasını kendisine tehdit olarak gören ve giderek demokrasiden daha da uzaklaşan otoriter iktidar anlayışı konumlandı. Öyleyse biri yenilikten ve özgürlüklerden, diğeri mevcut statüyü muhafaza etmekten ve otoriterlikten beslenen iki olguyla karşı karşıyayız.

Gezi eylemleri boyunca gelişen olayları anlamaya yönelik tartışmalara katkıda bulunmak için, önce kısa bir hatırlatma yapmak istiyorum. Gelişmemiş toplumlarda alışılmamış olan inanç birliği,

meslektaşlık ya da hemşerilik temelinde birbirine benzeyen insanların yaptığı benzeyiş dayanışmasıdır. Bireyin kendisini farklılıklarıyla ifade edebilme talebinin yükseldiği toplumlarda ise, benzeşme dayanışmasını aşan, birbirinden farklı bireylerin dayanışarak bir toplumu ayakta tutması olarak tanımlayabileceğimiz işbirliği dayanışması ortaya çıkar.

İşbirliği dayanışması, sağlıklı ve dinamik bir toplum için ne kadar gerekliyse, baskıcı rejimler için de potansiyel bir endişe kaynağıdır. Çünkü dinamik bir toplumun bireylerinin sergilediği olağan ve sağlıklı işbölümü dayanışması, iktidarların birey özgürlüğünü tehdit eden uygulamaları karşısında bu baskıya direnen bir dayanışmaya dönüşebilir.

Türkiye'de bir halk hareketi olarak ortaya çıkan ve bütün dünyanın ilgiyle izlediği gezi parkı eylemleri, bu sosyolojik olgunun mükemmel bir örneği olarak karşımızda durmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda uğradıkları haksızlıklar karşısında veya bu algıyla benzeşmeye dayalı dayanışmayla direnen, seslerini duyurmak isteyen gruplar, kimi zaman polis gücüyle, kimi zaman her bir grup birbirine ve toplumun çoğunluğuna düşman gibi gösterilerek yalnızlaştırılmaya çalışıldı.

İşte çeşitli gruplar açısından bir içe kapanma ve karamsarlığın hâkim kılındığı bu ortamda, esasen bir hukuk devrimi olan ve yıkılıp yerine yenisinin inşa edilmesi planlanan Cumhuriyetin kazandırmış olduğu yurttaşlık hakkının kendi evrimini gerçekleştirdiği ortaya çıktı.

Toplumun hatırı sayılır kesimi, yurttaşlık bilincine paralel olarak geliştirdiği, özgür birey olma kararlılığını şiddete başvurmayan barışçıl eylemlerle veya bu eylemlere fiziken katılmasa dahi, sosyal medyadan ya da evinin balkonundan desteklemek suretiyle ortaya koydu.

Gezi eylemlerinin bu büyük bileşkesine asıl ruhu veren ise, meydanlarda, sokaklarda, parklarda, sosyal medya paylaşımlarında hareketin çoğunluğunu oluşturan kadınlardı. Tarih boyunca otoriter devletler, önce ve acımasızca kadınların haklarını gasp etti. Tam da bu nedenle, uygarlık tarihi boyunca kadınlar yurttaşlık hakları, işçi hakları, eşitlik mücadelesi ve aydınlanma devrimleri sürecinde yaşanan sosyolojik sıçramalarda lokomotif güç işlevini yükledi.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

GÜNEŞ GÜRSELER'İN
KONUŞMASI

Gezi eylemleri bu açıdan da mükemmel bir örnek olarak karşımıza çıktı. Kadın varlığı, eylemlerin barışçıl kimliğine damgasını vurdu, provokasyonlara karşı sağduyu çağrılarının sesi oldu. Özgürlüklerin lokomotifini bireyin kalkını avukatlar, onların örgütlü gücü barolar ve Türkiye Barolar Birliği bu bileşkenin içinde halkın yanında ve zulmün karşısında durdu.

Savunma görevlerinin yerine getirdikleri için suçlanan, yerlerde sürüklenerek gözaltına alınan, halkın hakkını savundukları için had-dini aşan emniyet fezlekeleriyle karşı karşıya kalan meslektaşlarımız ve barolarımız, insan haklarını, demokrasiyi, hukukun üstünlüğünü savunma kararlılığından bir an bile vazgeçmedi.

Korku devletlerinde iktidarlar tarafından devlet gücünü kullanarak toplum içinde kendilerine muhalif duruş sergileme ihtimali olan aydınlara, sivil toplum kuruluşlarına, meslek örgütlerine ve sendikalara, bu kuruluşların yönetim kadrolarıyla benzer kurum ve kişilere yönelik baskılar arttırılır korku devletlerinde. Böylece toplumun dinamiğini oluşturan bu kurum ve kişilerin düşüncelerinden dolayı soruşturulacağı, cezalandırılacağı endişesi hâkim kılınır ve toplum demokrasiden uzaklaştırılır.

Korku devletinden bir adım daha öteye geçen polis devletinde ise, artık yalnızca toplumun dinamiğini oluşturan kurum ve kişiler değil, sokaktaki herkes, evindeki her vatandaş potansiyel bir iktidar muhalifi olarak görülür. Kendi otoritesini korumak güdüsüyle yurttaşları birbirine karşı ötekileştiren, hatta birbirinin hedefi haline getiren yönetimlerde, polis halkın emniyetini sağlamak görevinin önüne, iktidardaki siyasi partiyi koruma görevini koyar. Bu durumda iktidar, artık güç zehirlenmesine uğramıştır.

İşte işbölümü dayanışmasıyla ortaya çıkan bir toplumsal muhalefet olarak, siyasi muhalefetin de önüne geçen gezi eylemlerini, âdeta düşman harekâtı, eylemcileri düşman olarak gören, eylemlerde ölenler ve yaralananlar için üzüntüsünü dile getirmekten dahi kaçınan anlayış budur; polis devleti anlayışıdır.

Siyasi iktidar meşru taleplerle ortaya çıkan bu toplumsal muhalefete, demokrasinin özgürlüklerin insan haklarının ipine sarılarak

cevap vermek yerine, bu tepkiye neden olan otoriter davranışını arttırarak sürdürmeye, yani daha fazla baskı uygulamaya yönelmiştir.

Sırdaş polis projelerinde olduğu gibi, vatandaşları muhbirliğe özendiren girişimlerde bulunmuş, tribünleri üniversiteleri polis gücüyle baskı altına almış, her barışçıl protestoyu terör eylemi olarak damgalamış, genelde evrensel hukukun, özelde ceza hukukunun en temel prensiplerini çiğneyerek, insanları mahkemelerde suçsuzluğunu ispat etme yükümlülüğüyle karşı karşıya bırakmış. Toplu gözaltılarla halkın gözünü korkutmak istemiştir.

Fakat asıl olan özgürlüktür ve özgürlük sonunda daima kazanır. Bugün yaşananlardan ve bize yaşatılanlardan memnun olmamız, düne öykündüğümüz anlamına gelmez. Yarın hem dünden, hem bugünden farklı olacaktır. Gezi bunu ispatlamıştır.”

Değerli Başkanımız Av. Prof. Dr. Metin Feyzioğlu, gezi kitabının sunuşunda bunları yazmıştı. Ben de onun kulağını çınlatarak bu metni okudum, mesajını size ilettim. Hepinize tekrar teşekkür ediyorum.

Ayrıca bu etkinliği Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Merkezi hazırladı. Merkezimizin sorumlu yönetim kurulu üyesi sayın meslektaşımız Av. İzzet Varan var. Onun şahsında tüm merkeze çok teşekkür ediyorum. Merkezimizin başında da değerli meslektaşımız Serhan Özbek var, ona da çok teşekkür ediyorum. Ayrıca Sevgili Teoman Evren ağabeyimiz de her zamanki katkılarını koydu. Hepsine çok teşekkür ediyorum.

Programımızın sonunda, biraz önce arkadaşımın da açıkladığı gibi, Karikatür Vakfının düzenlediği sergimizin açılışı var yan salonda saat 18.00’de. Ardından da değerli sanatçımız Çağatay Gökhan Çekiç’in resim sergisi var, onun açılışı, ardından da kokteylde birlikte olacağız.

Tekrar hepinize saygılar sunuyorum, esenlikler diliyorum. Sağ olun. (Alkışlar)

BİRİNCİ OTURUM

Kişi Dokunulmazlığı ve İfade Özgürlüğü

SUNUCU- Genel Sekreterimize konuşmalarından dolayı teşekkür ediyoruz. Şimdi de sempozyumun birinci bölümünün oturum başkanlığını yapacak olan Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Merkezi Başkanımız Sayın Av. Serhan Özbek'i, konuşmacılarımız Yakın Doğu Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sayın Fazıl Sağlam, Türkiye Tabipleri Birliği Başkanı Prof. Dr. Sayın Ahmet Özdemir Aktan, gazeteci yazar Sayın İsmail Saymaz, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Sayın Devrim Aydın'ı davet ediyorum. (Alkışlar)

Av. SERHAN ÖZBEK (Oturum Başkanı)- Her yıl Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Merkezi olarak gerçekleştirmeyi gelenek haline getirdiğimiz, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin Birleşmiş Milletlerce kabulü nedeniyle yaptığımız etkinliklerin, 2013 yılındaki ayağına onur verdiğiniz için hepimize İnsan Hakları Merkezi adına şükranlarımı sunuyorum. (Alkışlar)

SERHAN ÖZBEK'İN
KONUŞMASI

Oturum görevime geçmeden önce, birkaç cümleyle de olsa, İnsan Hakları Merkezimiz konusunda size kısa bir bilgi aktarmak istiyorum. Değerli katılımcılar, İnsan Hakları Merkezi Türkiye Barolar Birliği yönetimlerinin görev süresince bugüne kadar görev yapmıştır. Bu dönem dördüncü dönemdir İnsan Hakları Merkezimizin.

Önceki başkanlarımızdan Sayın Av. Prof. Dr. Rona Aybay başkanlığında en verimli çalışmaların yapıldığı bir miras bugün paylaşıyoruz ve yeni dönem merkezimizin oluşumunun ilk toplantısını bugün yürütme kurulumuzla birlikte gerçekleştirdik. Yine yönetmeliğimiz uyarınca 57 kişilik bir Bilim Danışma Kurulumuz var, 11 kişilik Yürütme Kurulunun dışında. Ben sözümün burasında, dördüncü dönemde bizlere güven duyarak, İnsan Hakları Merkezine seçmiş oldukları için, başta Türkiye Barolar Birliği Başkanı yönetimine çok teşekkürlerimizi sunuyoruz. Umarız hep birlikte insan hakları adına çok olumsuz ve karanlık günler yaşanan bugünlerde, aydınlığa ulaşmak için umarız yararlı çalışmalar yapacağız.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

SERHAN ÖZBEK'İN
KONUŞMASI

Merkezimizin 2013 yılında Nisan ayında yayınlamış olduğu yıllık insan hakları raporunda bir konunun *-ki, çok etkin kelimeleri arasında Sevgili Hocam Fazıl Sağlam da vardır-* Türkiye'de ifade özgürlüğü alanında yaşanmakta olan derin sorunların da altını çizmiştik. Yine kişi dokunulmazlığıyla ilgili, işkence ve kötü muamele yasağıyla ilgili, yaşam kayıplarıyla ilgili yaşanmakta olan derin sorunların altını çizmiştik. Bugün sempozyumun ilk oturumu bu iki konuya ayrılmış durumda.

İnsan hakları raporumuzda, Türkiye'de bugüne kadar gerçekleşmiş bulunan 1 Mayıs eylemleri, nevruslar, Cumhuriyet mitingleri, bayram Cumhuriyet kutlamalarından örnekler vererek, özellikle son yıllarda yürütmenin muhalif nitelikli gösterilere, bayramlar da dahil olmak üzere olağanüstü bir alerjik yaklaşım gösterdiğini tespit etmiştik ve orantısız müdahalelerle, insanların yaşam kayıplarına yaralanmalara yol açan bu haksız müdahaleleri eleştiri konusu yapmıştık.

İşte bugün bunun en önemli görünümlerinden bir tanesi ifade özgürlüğüyle ilişkili. Kuşkusuz bunun bir ayağını da toplantı ve gösteri hakkı oluşturuyor.

FAZIL SAĞLAM'IN
KONUŞMASI

Prof. Dr. FAZIL SAĞLAM- Değerli meslektaşlar, programa göre bu oturumda gezi olaylarının kişi güvenliği ve ifade özgürlüğü bağlamında ele alınması gerekiyor. Ama ben size toplantı ve gösteri yürüyüşleri hak ve özgürlüğüyle ilgili bir konuşma hazırladım. Bunda bir yanlışlık da aramayın, çünkü bu özgürlük zaten düşüncenin toplu halde ifade edilmesinden başka bir şey değildir. Nitekim Alman Anayasa Mahkemesi de, toplantı ve gösteri hakkını, düşüncenin toplu ifadesi olarak tanımlamaktadır. Bu nedenledir ki, ifade özgürlüğü için daha dar tutulmuş olan sınırlama ilkelerini, toplantı özgürlüğü için de ki, toplantı özgürlüğü basit yasa kaydıyla güvence altına alınmış olmasına rağmen, burada toplantı özgürlüğü için de aynen uygulamaktadır ve her ikisini birden demokratik düzeyin kurucu unsurları olarak görmektedir.

Yine aynı mahkemenin toplantı ve gösteri yürüyüşleri özgürlüğüyle ilgili kararlarında belirlediği anayasal ilkeler var.

Bu ilkelerin hepsine değil belki, ama en önemlilerine bir göz atmakta fayda var. Çünkü demokratik bir ülkede bu hak ve özgürlüğün nasıl algılandığını bir örnek olarak burada görme imkânına kavuşacağız.

Şöyle diyor, bir kere işlevini açıklarken şöyle diyor Anayasa Mahkemesi: Büyük kuruluşlar, mali gücü yüksek para kaynakları ya da kitle iletişim araçları, kamuoyu oluşumunda önemli etkiler yaratırken, yurttaş ya da bireyin gücü bu alanda yetersiz kalmaktadır.

Bu durum bireye toplantı ve gösteri özgürlüğünü kullanarak kamuyu etkileme dışında bir seçenek bırakmamaktadır. Bundan hareket ettikten sonra, toplantıların önceden izin almaksızın ve bildirimden bağımsız olarak yapılması esasının altını çiziyor ki, bu zaten Anayasasında var ve bu özgürlüğün yasayla sınırlanmasının hangi ihtiyaçtan kaynaklandığını şöyle açıklıyor. Bir yandan hakkın yaşama geçirilmesini sağlamak, yani realize etmeyi sağlamak, diğer yandan çatışan çıkarları yeterince korumak. Bu iki ihtiyaçtan kaynaklandığını belirtiyor.

Burada toplantılar hakkın kullanılmasının, sadece aynı ağırlıktaki başka hukuksal değerlerin korunması amacıyla ve ölçülülük ilkesine sıkı sıkıya bağlı kalmak koşuluyla sınırlanabileceğini vurgulamaktadır.

Spontane gösteriler de Alman Anayasa Mahkemesine göre koruma altındadır. Bildirim koşullarına uymakla, şayet bildirim koşullarına uymakla toplantı ve gösterinin amacına ulaşması mümkün değilse, bu koşullara uymak zorunluluğunun da olmadığını belirtmektedir. Çünkü asıl olan toplantının izinsiz ve bildirimsiz yapılmasıdır.

Toplantıdan etkilenecek olan üçüncü kişilere gelince şöyle diyor: Üçüncü kişiler toplantı ve gösteri hakkının kitlesel kullanımından kaynaklanan zorunlu sonuçlarına katlanmak zorundadır. İdari mercilerin bu alana müdahalesi, kamu güvenliği ve kamu düzeni açısından doğrudan bir tehlikenin varlığı koşuluyla ancak haklı kılınabilir. Yani öyle bir olasılık burada geçerli olmaz. Doğrudan bir tehlikenin söz konusu olması gerekir.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

FAZIL SAĞLAM'IN
KONUŞMASI

Toplantının yeri ve zamanı ve biçimi hak sahiplerince belirlenir. Bu hak mevcut ya da oluşmakta olan toplantıya ulaşım hakkını da verir. Yani polis barikatlarıyla onu engelleyemezsiniz. Toplantının demagojik yöntemlerle kötüye kullanılması ve duygusal taşkınlıklara yol açma riskini taşıması, toplantı ve gösterinin koruma amacını alanını sınırlama açısından bir ölçü olamaz.

Şimdi bunlar benim Anayasa Mahkemesi kararlarından seçtiğim genel ilkeler. Şimdi bir de bunu bir örnek olayda görelim nasıl bir karar verildiğini. Olayımız Amerika Birleşik Devletlerinin Irak müdahalesini protesto etmek amacıyla, Almanya'daki bir Amerikan üssü önünde yapılan oturma greviyle ilgili bir olay. Bu konu birçok kez Alman Anayasa Mahkemesi önüne geldi. Bahsedeceğim en son karar, yani 2011 yılında çıkmış olan bir karar.

Bu olayda göstericiler ceza mahkemesinde mahkûm oluyorlar. Mahkûm oluyorlar derken, öyle bizdeki gibi yüksek hapis cezalarının tasavvur etmeyin. Mahkûmiyet 15 gün karşılığı her bir gün için 30 Euro para cezası, para cezasından ibaret. İstinaf mahkemesi bu kararı onaylıyor, konu Anayasa şikâyeti yoluyla Anayasa Mahkemesi önüne geliyor. Anayasa Mahkemesi yapılan eylemin toplantı ve gösteri hakkının korunması altında olduğuna karar vererek, dosyayı istinaf mahkemesine geri gönderiyor.

Satır başlıkları halinde bu karardan önemli bölümleri size okumak istiyorum. Şöyle diyor: *“Oturma greviyle cadde ve üsse girişin bloke edilmesi yoluyla araç geçişlerinin engellenmesi de toplantı ve gösteri hakkının korunması altındadır. Hakkın sağladığı koruma, yapılan eylemin bildirim yükümlülüğüne tabi olup olmadığından bağımsız bir korumadır. Koruma ancak toplantının hukuka uygun olarak dağıtılması, yani hukuka aykırı dağıtmaları da saf dışı bırakarak, ancak hukuka uygun olarak dağıtılmasıyla son bulur. Koruma kapsamına girmeyenler, yalnızca barışçı olmayan silahlı, yani bizim terimimizle silahlı saldırılı gösterilerdir. Bunlar da kişilere ya da eşyaya yönelik saldırgan eylem ve davranışlar ya da diğer şiddet içeren taşkınlıklardır.*

Toplantının yabancı bir ülkeye yönelik politik bir içerik taşıması ve savaşı önleme çabasının da uzak bir amaç olması, yapılan eylemi hakkın koruma alanından çıkarmaz –burası önemli- aksine anılan hak asıl bu gibi amaçları gerçekleştirmek için vardır. Eylemin barışçıl amaçlara hizmet etmesi ise, iddia ve isnat edilen suçun ceza miktarının takdirinde değil, hukuka aykırılık unsurunun değerlendirilmesinde nazara alınması gerekir. “

Bu Almanya'dan çizdiğim bir tablo, gelelim Türkiye'ye. 1961 ve 82 Anayasaları biliyorsunuz toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkını önceden izin almaksızın garanti altına alan bir haktır. Bu kadar açık bir güvenceye rağmen, devletin en yetkili ağzlarından dinliyoruz. “İzinsiz gösteri” sözü eksik olmuyor. Basın ve medyadan izinsiz gösteri ya da korsan gösteri terimlerini eşanlamda kullanılıyor. Bu tür terimlerin yaygın kullanılışı bile başlı başına anayasal güvenceler konusunda, anayasal ek güvenceler konusunda ne kadar bilgisiz –yani kötü niyetli demek için bilgisiz diyorum- olduğumuzu açıkça gösteriyor.

Oysa Anayasa açısından izin dedikleri şey, aslında bildirimden ibarettir. Yasadaki bildirim yükümlülüğü, bu özgürlüğü silahsız ve saldırısız kullananları, olası dış saldırılara karşı korumak, toplantının güvenliğini sağlamak amacıyla açıklanır. Yani öncelikli amaç budur. Oysa Türkiye'de idari makamlar ve polis, bildirimde bulunmayı âdeta toplantıyı baskı altında tutma, toplantıyı yaptırmama, dağıtma ya da yasaklamanın bilgi kaynağı olarak kullanmaktadır. Tabii yasada bu anlayışı düzenlemeler yok diyor, onlar da var.

Bu söylediklerim, daha çok demokrasi hukuk kültürüyle ilgili tespitlerdir ve bunların yanında yasanın bazı yetersizliklerine de aykırılıklarına da işaret etmek gerekiyor. Bir kere 2001 Anayasa değişikliği, şehir düzeninin bozulmasını önlemek amacıyla yetkili idari mercie Anayasanın 34. maddesinin eski 2. fıkrasıyla tanınmış olan, gösteri yürüyüşünün yapılacağı yer ve güzergâhu tespit etme yetkisini kaldırmıştı. Bunu unuttuğumuz, unuttuk gitti nerdeyse. 2001'de kaldırıldı bu yetki. Aynı değişiklikte, idari makamlara tanınan toplantı ve gösteri yürüyüşlerini erteleme yasaklama yetkisi de kaldırıldı.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

FAZIL SAĞLAM'IN
KONUŞMASI

Tabii bunların kaldırılmış olması yasada bu hükümlerin hâlâ etkilerini göstermesini otomatik olarak önleyen bir şey değil, ama bu değişiklikler yapılmışsa, yasada bunlar kaldırılıp da, yani daha özgürlükçü bir toplantı düzeni kurulmak istenmişse, ona uygun bir yasa değişikliği yapmak lazım. Gel gör ki, bu yasada ya bu tür değişiklikler ya hiç yapılmamıştır ya da yetersiz birkaç değişiklikle yetinilmiştir.

Mesela gösteri yürüyüşünün yapılacağı yer ve güzergâhı tespit etme yetkisi, yasanın 6. maddesinde aynen korunmaktadır, hiçbir değişiklik yapılmamıştır. Tabii 2001 Anayasa değişikliği eğer gösteri yürüyüşünün yapılacağı yeri ve güzergâhı tespit yetkisini kaldırmışsa anayasal temel olarak, o zaman hürriyet asıldır. Yani o zaman gösteri yürüyüşünün yapılacağı yer ve güzergâhı, ilke olarak hakkın sahibinin belirlemesi gerekir. Yasa ancak istisnai durumlarda toplantı ve gösterinin hangi yer ve güzergahta yapılamayacağını, istisnai bir düzenleme olarak ancak ele alabilir. Çünkü özgürlük asıl, sınırlama bir istisnadır.

Toplantı ve gösteri yürüyüşünü erteleme ve yasaklama yetkisiyle ilgili olarak, yasanın 17-18-19. maddelerinde 2002 ve 2003 yılında yapılan yasa değişiklikleri, Anayasa değişikliğinin gerektirdiği nitelikte olmadığı gibi, Avrupa standartlarıyla da bağdaşmamaktadır. Aynı şekilde altını çizmek istediğim bir başka nokta daha var. Anayasada öngörülmüş olan sınırlama nedeni *-ki, bu olayımızda kamu düzeninin korunmasıdır-* yasada yeterli somutlaştırma sağlanmadan, idari makamlara bir sınırlama ölçüsü olarak aynen devredilmiştir. Hâlbuki bu kamu düzeniyle bir hakkın sınırlanması yasa koyucunun yapması gereken bir şeydir. Siz bunu aynı formatta idari makamlara verirseniz, aslında münhasıran kanun koyucuna tanınmış olan bir yetkiyi idari makamlara devretmiş olursunuz.

Kamu düzeni genel kamusal yaşamın bozulmamasını sağlayacak önlemlerin alınmasını gerektirir, ama bu önlemler toplantı ve gösteri yürüyüşleri hakkını ve özgürlüğünü etkisiz kılacak önlemler olamaz. Başka bir deyişle, demokratik yaşamın kurucu unsurlarından biri, kamu düzeni sınırlama ölçüsüne feda edi-

lemez. Orantısız güç kullanma dediğimiz oldu, işte bu gereğin yasada yerine getirilmemiş olmasından kaynaklanmaktadır.

Gerek toplantı ve gösteri yürüyüşleri ve gerekse dernek, sendika, siyasal parti gibi toplu halde kullanılan özgürlükler açısından, en önemli anayasal sorun, tek tek alındığında Anayasaya aykırılık teşkil etmeyen düzenlemelerini, toplu halde değerlendirilmesi halinde, ilgili hakkı son derece zorlaştıran, âdeta kullanılmaz hale getiren bir düzenleme yoğunluğuna boğmuş olmasıdır.

Bu kanunda gördüğümüz, genelde gördüğümüz bir noktadır, ama asıl bu açıdan özel olarak dikkatinizi çekmek istediğim nokta; yasada yer alan ceza normlarındaki ölçsüz bir yoğunluktur. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının kullanımının bağlı kılındığı bürokratik usuller, ceza düzenininin âdeta ayrılmaz bir parçası haline getirilmiştir. Yani ceza normunun unsuru haline getirilmiştir. Bu usulleri de hesaba kattığımızda, özgürlüğün değil sınırlamanın asıl olduğu bir tablo ortaya çıkmaktadır.

Toplantının düzenlenmesinde yapılacak en küçük bir usulsüzlüğün, en az bir yıl hapis cezası tehdidi altında olması, bu hakkın kullanılmasını başlı başına caydırıcı bir önlem olarak karşımıza çıkmaktadır. Hâlbuki benzer bir anlayış yasal olmayan grev açısından, yakın bir tarihe kadar, yani geçtiğimiz yıl çıkan 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu Sözleşme Kanununda, hâlâ hapis cezaları olarak o kanuna kadar devam etmekteydi. Hâlbuki bu kanunun artık bu cezaları, hapis cezalarını kaldırmış, onun yerine idari para cezası getirmiştir. Aynı şekilde Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunundaki bu ceza düzenlemelerinde aynı mantıkla orantısız ceza tehdidinden kurtarılması, bir an önce kurtarılması gerekmektedir.

Spontane toplantı ve gösterilerle ilgili bir noktaya belki dikkat çekmek gerekir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının kullanılmasında, bildirim yasanın getirdiği bir yükümlülüktür. Yani bildirim anayasal açıdan olmazsa olmaz bir ön koşul değildir. Bildirim yükümlülüğü ancak önceden planlanabilecek olan toplantılar için konulabilir. Ani bir toplumsal refleks

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

FAZIL SAĞLAM'IN
KONUŞMASI

sonucu oluşan toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, bildirim yükümlülüğünü aramak hukuk mantığına aykırıdır.

Anayasa bu tür spontane toplantıları da güvence altına almıştır. Esasen Yargıtay 8. Ceza Dairesinin bir kararında, bunu kabul etmiş bulunmaktadır, çok güzel bir karardır bu. İsterse-
niz bir pasajını okuyayım size o kararı: *“Bergama ilçesinde idari yargı kararıyla durdurulmuş olmasına rağmen, siyanürle altın arama çalışmalarının sürdüğü düşüncesi ve siyanürün insan yaşamını ve çevreyi olumsuz yönde etkileyeceği inancının ortaya çıkardığı ani tepkiyle, yörenin değişik köylerinden gelenlerle birlikte sanıkların İzmir-Çanakkale karayolunda önceden kararlaştırmaksızın, duyarlılık kazanmış bir konuda toplumsal refleks sonucu trafiği aksatmadan tek sıra halinde yürümelerinden ibaret eylemlerinde, 2911 sayılı Yasanın 28/1. madde fıkrasında tanımı yapılan kanunsuz toplantı ve gösterici yürüyüşü düzenleme ve yönetme suçunun unsurlarının oluşmadığına karar vermiştir.”*

Böyle bir kararı bugünkü yapısıyla Yargıtay tarafından verilir mi? Ben endişeliyim, ben kuşku duyuyorum ve bu kuşkuyu duymaktan da hüzün duyuyorum ayrıca. Şimdi son bir nokta olarak belki, ülkedeki bu tablonun dış dünyaya nasıl yansımış olduğunu görmemiz gerekir.

Bir kere Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi uygulamasıyla başlayacak olursak, Türkiye toplantı ve gösteri yapma özgürlüğü konusunda 53 kez haksız bulunmuştur ve bu sayıyla ön sırada yer almaktadır. Ülkedeki durumla ilgili bu açıklamalarımız, Avrupa Birliğinin Türkiye'yle ilgili ilerleme raporunda da doğrulanmaktadır. 2012 ilerleme raporunun ilgili bölümlerini hızla okumak istiyorum size.

“Gösteriler için önceden bildirim gerekliliklerinin katı olması – söylediklerimi tekrarlıyorum- ve toplanma özgürlüğü konusunda aşırı idari kısıtlamalar devam etmektedir. Kürt meselesi, öğrenci hakları, çevre, YÖK faaliyetleri ve sendikal haklarla ilgili gösterilerde, güvenlik güçleri tarafından göstericilere orantısız güç kullanılmıştır.

Başbakanın katıldığı bir mitingde, okul harçlarını protesto eden bir pankart taşıyan iki öğrenci 8 yıl hapis cezasına çarptırılmıştır.

Aşırı güç kullanımına yönelik iddialar kapsamlı olarak kovuşturulmamış ve sorulmamıştır. Örgütlenme özgürlüğüne ilişkin anayasal hak oldukça dar yorumlanmıştır.”

Benzer gözlemler özellikle gezi olaylarına vurgu yapılarak, 2013 izleme raporunda da ifadesini bulmaktadır. Bakın aynen şöyle deniyor: *“Mayıs ayı sonunda İstanbul’un merkezinde yer alan gezi parkında, bir kentsel gelişim projesine karşı başlatılan protestolar, daha kapsamlı talepleri içererek, diğer şehirlere yayılmıştır. Gösteriler genel olarak barışçıl nitelikte gerçekleşmiştir. Biri polis memuru olmak üzere altı kişi hayatını kaybetmiş, bazıları çok ağır olmak üzere binlerce kişi yaralanmış, Taksim Dayanışma Platformuna katılan STK üyeleri de dahil olmak üzere 3500’den fazla kişi gözaltına alınmış ve bunlardan en az 112’sinin hâkim kararıyla tutukluluk halleri devam etmiştir. Bu kişilerden 108’i terör örgütüne üye oldukları şüphesiyle tutuklanmıştır. Kolluk görevlilerinin Mayıs ve Haziran aylarındaki protestolarda, aşırı seviyeye çıkan orantısız güç kullanımının azaltılmasına yönelik önemli çabalar gösterilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde öngörülenin aksine, bir protesto gösterisi barışçıl olsa dahi, yasadışı olarak değerlendirildiği takdirde, dağıtılması için polis tarafından güç uygulanmasına izin verilmesi yönünde bir eğilim vardır.”*

Şimdi bu okuduklarım bir diplomatik üslubun yansımasıdır. Yani onu da göz önünde tutun. Bu rapor yazılırken diplomatik bir dil kullanılmak zorunda. Bazı pasajlardaki kibar ifadeler oradan kaynaklanıyor, ama yeterince olayı yansıttığını sanıyorum.

Bu durumda bir sonuca varmak gerekirse, sonuç olarak ne söyleyebiliriz? Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının, yasama yürütme yargı organlarını bağlayan bir temel hak niteliği taşıdığını ve bu hakkın kullanılmasının izne tabi olmadığını algılamayan bir devlet düzeni, demokratik bir düzen olamaz. Bunun gibi, bu kültüre erişememiş bir toplum da demokratik bir toplum olmaz. Bu gerçeği kavramak ve içselleştirmek, devlet organları ve toplum açısından bir demokrasi sınavıdır.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

FAZIL SAĞLAM'IN
KONUŞMASI

Türkiye’de dikkati çeken bir başka nokta, özellikle işçi ve öğrenci hareketlerinde kullanılan orantısız güç uygulamalarıdır. Biber gazı kullanımı, ölçsüz şiddet, ölçsüz ceza tehditleriyle başlatılan tutuklu yargılamalar, günlük ve alışılmış bir olay durumuna gelmiştir. Baskıcı müdahalelerin sonucu olarak, zaman zaman ortaya çıkan ölüm olaylarının, kusur ve sorumlu ise âdeta ölene yüklenir hale gelmiştir.

Bu anlamda gezi olaylarını yalnızca toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkının ihlalinden ibaret saymak da yanlış olur. Siyasal iktidarın gezi olaylarına yönelik tepkisindeki şiddet yoğunluğu, demokrasi kültürü yokluğunun, dinsel totalizme dönüşme eğilimi gösteren çoğunlukçu demokrasi anlayışının bir ürünüdür. Bu anlayış yüzünden Türkiye’nin belki de en masum, en özgün, en renkli, en yaratıcı bir demokratik eylemi, belki de marazi bir evhamdan kaynaklanan anlamsız bir şiddete kurban edilmiştir.

Son bir nokta; biat kültürüyle yetişmiş, eleştirici düşünceden yoksun, sorgulamayan bir gençlik ile uluslararası gelişmelere ayak uyduracak bir gelecek inşa edilemez. Bu gerçek siyasal iktidarın kendi ideolojik beklentileri için de aynen geçerlidir.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

SERHAN ÖZBEK'İN
KONUŞMASI

Av. SERHAN ÖZBEK (Oturum Başkanı)- Sayın Sağlam’a her zaman olduğu gibi, hakkın özülüyle ilgili olarak yapmış bulunduğunuz açıklamalar nedeniyle, verdiği bilgiler nedeniyle çok teşekkür ediyoruz.

Değerli katılımcılar, gezi olayları deyince, müdahaleler sırasında meslek etiklerinden kaynaklanan nedenler nedeniyle görevlerini yürüten ve salt bu görevleri yürüttükleri için yürütmenin ağır suçlamalarına, siyasilerin ağır suçlamalarına maruz kalan mesleklerin başında avukatlar, doktorlar ve çevre duyarlılığı nedeniyle TMMOB mensupları geldi.

Yaşam hakkı ve işkence ve kötü muamele yasağı konusunda, toplum olarak gezi olayları kapsamında teşekkür borçlu olduğumuz tabipler adına şu anda Türk Tabipler Birliği Başkanı Sayın Aktan’a söz veriyorum. Buyurun Sayın Aktan. (Alkışlar)

Prof. Dr. AHMET ÖZDEMİR AKTAN (Türk Tabipler Birliği Başkanı)- Sayın Başkan, Sayın Genel Sekreter, baronun değerli yöneticileri; bugün burada olmaktan duyduğum mutluluğu dile getirmek istiyorum. Çünkü bugün insan hakları günü, İnsan Hakları Bildirgesinin kabul edilışinin yıldönümünü kutluyoruz. Onun için de bu toplantıyı çok önemsiyorum. Tüm hekimler adına hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu bildirgeyi aslında herhalde herkesin her gün okuması lazım, ama öncelikle de yöneticilerimizin okuması lazım. Zannediyorum sadece okumak yetmez, birisinin de yöneticilerimize bunu anlatması gerekiyor. İşte o anlatmaya çalışacak, anlatmakla yükümlü insanların birçoğunun burada olduğunun ben farkındayım. Yılmadan usanmadan insan haklarının üzerine gitmemiz lazım. Çünkü gezi parkı olayları dediğimiz zaman, bu insan haklarının baştan sona ihlal edildiği birçok noktayı birlikte yaşadık. Bu yöneticilerimizde nasıl bir etki yarattı bilmiyorum, ama bizlerde derin acılar bıraktı. Bu süreçte 6 insanımız öldü, 11 kişi gözlerini kaybetti, yüzlerce yaralı ve tabii bir o kadar da ruhen ve moral olarak yıkılmış insan ortaya çıktı.

Gezi Parkı deyince sizin aklınıza ne geliyor? Birçok insanın aklına belki Taksim Meydanı, biber gazı geliyor. Tabii ki Taksim Meydanı daha simgesel bir anlam kazandı, ama unutmayalım ki gezi parkı dediğimiz zaman Ankara, İzmir, Antalya, Bursa, Eskişehir, Türkiye'nin birçok ilinde, Hatay unutmamamız lazım, birçok ilinde bu olaylar yaşandı.

Gezi Parkı deyince benim aklımda bu kalmıyor. Gezi Parkı deyince benim aklımda mücadele gücü kalıyor, umut kalıyor ve bu ülkede bu ülkeye sahip çıkmaya çalışan hiç de azımsanmayacak bir kitlenin olduğu aklımda kalıyor. Bu nedenle de şundan eminim ki, Türkiye bir daha gezi parkı öncesindeki Türkiye gibi olmayacak. Belki çok yakın zamanda, belki biraz daha uzak bir zamanda etkilerini göreceğiz, ama göreceğiz. Net olarak görüldü ki, bu ülke sahipsiz değil; ne olarak görüldü ki, bu ülke birtakım değerler için mücadele etmeye hazır ve hiçbir şekilde de vazgeçmeye niyetli değil.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

AHMET ÖZDEMİR
AKTAN'IN
KONUŞMASI

Biz hekimler olarak Gezi Parkı olaylarının bizzat içinde olduk. Ben ayrıca İstanbul'da yaşayan ve İstanbul'da çalışan bir hekim olduğum için de, bu olayların bizzat içinde hekimlik yapmak durumunda da kaldım. Bizim açımızdan birkaç yönden, tabii bugün bir hekim tarafından bakmaya çalışacağım bu olaya. Bizim açımızdan baktığımız zaman üç noktayı netleştirmekte fayda var. Bir tanesi şu gördüğümüz biber gazı bulutu. Bu hekimler açısından kabul edilir bir şey değil. Bununla ilgili birtakım gösteriler ve birtakım şeyler göstereceğim size.

İkincisi, bu meydanlarda hekim arkadaşlarımız sağlık hizmeti verdiler. Görevleri olduğu için verdiler, vermek zorunda olduğu için verdiler, ama yöneticilerimiz bundan hoşlanmadı. Bu konuyu da konuşacağız. Bir de tabii bunun arkasından sonra gelen meslek örgütüne ve hekimlere yönelik birtakım saldırılar ortaya çıktı. Bugün sizlerle bunları paylaşmaya çalışacağım.

Tabii Gezi Parkı olaylarının en önemli noktalarından birisi de, uluslararası desteğin hakikaten sandığımızdan çok daha fazla olmasıydı. Çünkü o görüntüler zannediyorum birçok ülkede, birçok insanın içini acıttı. Bununla ilgili biber gazının bu şekilde fazla kullanılması ve polis gücünün de orantısız bir şekilde uygulanması büyük rahatsızlık yarattı. Bu benim British Medical Journal bizim tıp dünyasının çok saygın dergilerinden birisidir. Orada benden istenen bir yazı ile bunu şey yapmıştım. Burada biber gazının burada bir kimyasal silah olduğu ve bunun da açıkçası şu anlamda, bir işkence aracı olarak kullanıldığını anlatan bir yazı bu dergide çıktı ve oldukça da bir ses getirdi.

Bu yazı tek değil, birçok yazı hem tıp dergilerinde, hem diğer dergilerde çıktı ve bu süreçte uluslararası destek, dediğim gibi bizi güçlendirdi, ayakta durmamızı sağladı. Bir yazı da yine Science isimli bizim en saygın diyeceğimiz dergimizde çıkan bir yazı. Bu yazının yazarları içinde beş tane Nobel ödüllü yazar var. Diğerleri de saygın bilim adamları, tıpcı değil, ama demokrasi özgürlük ve insan haklarına duyarlı insanlar bu polis şiddetini kınayan ve bu olaylar sırasında polisin davranışını kınayan bir yazı yayınladılar.

Dünya Tabipler Birliği bu dönemde bizlerin yanındaydı ve Dünya Tabipler Birliği ve başkanının ağzından Başbakana bir mektup yazarak, bu barışçıl protestoların şiddet, orantısız güç kullanımı, göz yaşartıcı gaz, basınçlı kullanımını durdurun çağrısı yapan bir yazı Başbakana ve diğer yöneticilere iletildi. Ne kadar etkiledi? Belli değil, ama etkilediğinden eminim.

Türk Tabipleri Birliği bu dönemde günlük olarak sağlık verilerini yayınladı. Çünkü Türk Tabipleri Birliği dışında başka hiçbir kanal bu rakamları doğru vermedi. Üstelik de basın zaten davranışını hep beraber gördük. Bütün dünya ajansları bu yaralıların ve geziye katılanların sağlık durumlarını Türk Tabipleri Birliğinin yayınladığı bu verilerden yola çıkarak yayınladı ve bu rakamların da gerçek olduğu net olarak ortaya çıktı. Aynı dönemde böyle bir rapor yayınladık ve biber gazıyla ilgili noktalar burada netleşti.

Sayın konuklar, şunu unutmamalım ki, biber gazı bir kimyasal silahtır, biber gazı öldürür. Biber gazı belki herkesi öldürmez, ama sonuçta orada kullanıldığı zaman astımı olan, kalp hastalığı olan, yaşı biraz ileri olan, ek bir hastalığı olan insanları öldürür. Biber gazı öldürdü, Hopa'da Metin Lokumcu'yu öldürdü, Yalova'da bir üniversite öğrencisini öldürdü. Biber gazı öldürür ve biber gazı bir kimyasal silahtır. Şimdiki mücadelemizden birisi, bunu tüm dünya kamuoyuna kabul ettirmeye çalışmak.

Kimyasal gaz kullanımı birçok kez toplantı konusu oldu. Cenevre'de 1925 yılında bu tartışılmaya başlandı. Ancak 1969'dan sonra, özellikle Amerika Birleşik Devletlerinin Vietnam'da kimyasal gazları yaygın olarak kullanılması sonrası daha bir gündeme geldi. Orada biber gazı, daha doğrusu batı dilinde göz yaşartıcı gaz olarak kullanılan gazlar için, yasaklanması konusunda bir öneri getirildi, ancak birçok ülke tarafından bu kabul edilmedi, ama bu 1969 Cenevre Protokolünde biber gazı bir kimyasal silah olarak tanımlanmakta ve açıkçası bundan sonra Türk Tabipleri Birliğinin ve Dünya Tabipleri Birliğinin; çünkü hem şu anda Dünya Sağlık Örgütünün altında, hem Dünya Tabipler Birliği altında bir çalışma grubu kuruldu. Bunun öncülüğünü biz yürütüyoruz ve bunun bir kimyasal si-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

AHMET ÖZDEMİR
AKTAN'IN
KONUŞMASI

lah olarak kabul edilip, kullanılmasının tamamen yasaklanması konusunda da çabalarımızı sürdürüyoruz.

Bu süreçte ne oldu dersenez, belki insan hakları açısından şöyle bir ilerleme kaydettik. Ben o Taksim'deki olayların hemen hemen hepsinin içindeyim, ilk zamanlarda hiçbir uyarı yapılmadan biber gazı kullanıldı. Hatta bir keresinde şöyle bir şey oldu. Orada meydana muhtemelen 100 bin 200 bin kişi varken, ben dedim ki herhalde buraya biber gazı atmazlar artık. Çünkü hatırlarsınız eski 1 Mayıs'ta, 77 kişinin öldüğü 1 Mayıs'ta insanlar çoğu kurşunla ölmedi, panik yüzünden ezilerek öldüler. Benim düşüncem, yani bu alanda 200 bin kişi varken eğer biber gazı kullanılırsa, bir 77 kişi de burada ölür dedim, ama kimse bunu umursamadı. Maalesef hiçbir uyarı yapılmadan biber gazı orada kullanıldı. Neyse ki kimseye bir şey olmadı, ama olabilirdi de.

Neyse en azından olayların sonuna doğru yaklaştığımızda, uyarı sonrası biber gazı kullanım aşamasına geçebildik, bunu da Türkiye'deki insan hakları konusunda bir ilerleme olarak kabul edeceksek edelim yine hiç olmazsa. Aslında bir ilerleme daha kaydettik diyelim. Çünkü oradaki revirlerde ben de çalıştım. İlk başlarda basınçlı su kullanıldığı zaman, sadece basınç kullanılıyordu. Ancak daha sonra nedense bu polisi tatmin etmedi. Yeterince ıstırap vermediği için herhalde, maalesef biber gazının sıvı halini o tomaların sularına katmaya başladılar ve o suya maruz kalan insanlar ciddi cilt yanıkları, göz yaşarmaları ve saatlerce süren acıyla karşı karşıya kaldılar. Mücadele sonunda en azından tomalardan bunların kaldırılmasını sağlamış olduk, ama bunları anlatmak bile hakikaten çok acı verici bir nokta.

Yine bu göz yaşartıcı gazlar konusuna dönersek eğer, Avrupa Konseyi İşkenceyi Önleme Komitesinin raporu çok net; aşırı kullanımı yasaklanıyor. İstanbul'da ve Türkiye'nin her yerinde bunun böyle olmadığını gördük. Kapalı yerde kullanılmaması gerektiği söyleniyor. Üstelik de o Taksim ve çevresi insanların oturduğu yerler olduğu için, evlerin içi yaşanmayacak düzeyde biber gazıyla doldu.

Dolayısıyla neresinden bakarsak bakalım, biber gazının kullanımı net bir insan hakları ihlali, her türlü uluslararası sözleşmenin karşısında olan ve mutlaka ve mutlaka yapan sorumluların cezalandırılmasını gerektiren bir durum. Bu mücadele devam edecek. Bu mücadele baroyla birlikte, diğer meslek örgütleriyle birlikte, Türk Tabipleri Birliği beraber götürecektir, ama bu mücadele mutlaka devam etmeli.

İkinci nokta ise, hekimlerin bu alanlarda verdiği sağlık hizmeti idi. Buralarda yüzlerce binlerce yardıma muhtaç insan ortaya çıktı ve İstanbul'da olsun, Ankara'da İzmir'de olsun, bu revir diye tabir edilen yerlerin aslında birçoğunu tabip odaları organize etmedi. Hekim meslektaşlarımız gönüllü olarak gittiler ve açıkçası tam bir organizasyon da olmadan orada gece gündüz hizmet verdiler ve nasıl ki o meydanlara yemek taşıyan kadınlar ve yardımseverler olduğu gibi, o revir diye tabir edilen yerlere sağlık malzemesi de aktı durdu. Hakikaten aktı durdu.

Ancak burada tabii bu hizmet de hükümetin hoşuna gitmedi ve bu dönemden sonra birçok saldırı bizim üzerimize geldi ve o dönemde aslına bakarsanız bu hizmeti Sağlık Bakanlığının vermesi gerekirdi. Olağanüstü durumlarda böyle bir yardımın üç-beş ambulansla verilmeyeceği ortada; her şey ihtiyaç üzerine çıkıyor. Daha önce hekimler 1999'daki Kocaeli depreminde de oradaydı, hiçbir çağrı olmadan gittiler, Van'da da yine oradaydılar, her türlü doğal afette hekimler gittiler ve orada hizmetlerini verdiler. Burada da meydanlarda yüzlerce yardıma muhtaç insan olduğu zaman, hekimler gidip onlara yardım ettiler, etmek durumundaydılar. Aslında bakarsanız bu Sağlık Bakanlığının görevi oradaki insanlara bu sağlık hizmetini vermek, ama Sağlık Bakanlığı oraya iki-üç ambulans göndermekten başka hiçbir şey yapmadı. İnsanlar nefes alamıyordu, insanlar gözlerini açamıyordu, insanlar solunum sıkıntısı çekiyor ve bunlara acil yardım gerekiyordu. Hekim arkadaşlarımız bunları yaptılar. Yaptılar, ama şimdi suçlanıyorlar.

Bu dönemden sonra Türk Tabipleri Birliği birçok soruşturmayla maruz kaldı. Benim o dönemde İstanbul Valisiyle yapmış olduğum bir konuşmada, Sayın Vali bana "ama siz de suçlulara

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

AHMET ÖZDEMİR
AKTAN'IN
KONUŞMASI

yardım ediyorsunuz” diye bir cümle kullandı. Ben Sayın Valim, sonuçta biz hekimiz. Birincisi, suçlu veya suçsuz diye hiç kimseye bakmayız. Bizim görevimiz bir insana yardım etmektir. Dolayısıyla ilk önce bizi teröristlere yardım ve yataklık eden bir meslek grubu olarak lanse etmeye çalıştılar. Bu gazetelerde de bu şekilde yer aldı.

Tabii ki bununla ilgili soruşturmalar hâlâ devam ediyor. Arkasından belki yine basında izlemiştinizdir, bu yaralanan kişilerin hepsinin bilgileri bizde kayıtlı, ama hekim olarak ettiğimiz yeminlerden birisi de, hastalarımızın bilgilerinin gizli kalmasını sağlamaktır. Emniyet bizden şöyle bir yazıyla dedi ki; kayıtlarımıza göre gözünü kaybeden bizde 3 kişi gözüküyor, sizin kayıtlarda 11 kişi gözüküyor. Bize bu 11 kişinin isimlerini verin. Hayır, vermeyiz dedik. Vermeyiz, hastalarımızın bilgileri bizim için kutsaldır ve bu insanlar niçin o revirlerde tedavi olmayı tercih etti de hastanelere gitmedi dersiniz, hastanelere giderken fişlenmekten korktular. Yine bu yaralılar da fişlenmekten korktukları için hastanelere gitmediler. Biz de onların bilgilerine sonuna kadar sahip çıkarız. Yandaş basın da emniyete biz bu cevabı yazdıktan sonra, evet TTB'nin yalanı ortaya çıktı, zaten yokmuş bu yaralılar gibisinden bir yorum yapmaya kalktılar, ama sonuçta bu davranışımızı değiştirmez. Hekimler hekimliklerini yapacaklardır, hiçbir yasa hekimleri yasalarla durduramaz. Bizim açımızdan bizi bağlayan tek şey var, uluslararası anlaşmalar ve uluslararası etik kurallar.

Yasalarımızı siz bizlerden çok daha iyi bilirsiniz, ama birkaç meslektaşımız mahkemeye çıkmak zorunda kaldı. Mesela bunlardan bir tanesi, biliyorsunuz savcıların gönderdiği kişileri doktorlar muayene etmekle yükümlü yasalarımıza göre, ama ne bileyim bir bekâret muayenesi için gönderilen hastayı doktor rızası olup olmadığını soruyor, rızası olmadığı zaman da muayene etmediği zamane, bu savcının isteğine karşı gelmiş olduğu için bir mahkeme konusu oluyor. Bu şekilde mahkemeye çıkan meslektaşlarımız oldu. Kelepçeli muayeneyi reddettiği için mahkemeye çıkan meslektaşlarımız oldu. Biz onların hepsinin arkasında durduk ve yine tutuklulardan zorla

herhangi bir vücut örneği, saç teli, tükürük alınmasının uygun olmayacağına, bunların hepsinin rızayla yapılması konusunda mücadelemiz devam ediyor.

Yasalarımız zaman zaman uluslararası etik kurallarla ve tıp kurallarıyla çelişiyor. Bizi bağlayan tek şey vardır, uluslararası etik kurallar. Öyle davranmaya da devam edeceğiz. Dolayısıyla şu anda Mecliste görüşülen torba yasadaki madde de bizi bağlamayacak. Mutlaka izliyorsunuzdur, şu anda dün akşamdan itibaren kesintiye uğrayan bir torba yasa var. Bu madde de o torba yasanın içindeydi, bu Tam Gün Yasası diye geçen bir madde var biliyorsunuz. Bu da onun içindeydi. Şimdi bu şeye bakarsak, torba yasanın içinde şöyle bir madde var.

Şu başta benim kırmızıyla ayırdığım yer, ilk komisyona gelirken o yoktu. Komisyona ben de gittim. Diyor ki, *“ruhsatsız olarak sağlık hizmeti sunan veya yetkisiz kişilerce sağlık hizmeti verenler ve verenler bir yıldan üç yıla kadar hapis ve 20 bin güne kadar adli para cezasıyla cezalandırılır.”*

Bu şekilde geçtiği zaman, bu salonda rahatsızlanan birisi olduğu zaman, benim ona müdahale etmemem gerekiyor. Karşılığında bir yıldan üç yıla kadar hapis ve 20 bin işgününe kadar ceza. İlk komisyona geldiği zaman bu 20 bin işgünü 100 bin işgünüydü. Bana iletilenlere göre iş sınırı 100 liraymış galiba. Bir 10 Milyon liralık para cezası. Komisyon insafa geldi, bunu 2 Milyon liralık bir cezaya indirdi, ama bir yıldan üç yıla kadar hapis ve 2 Milyon liraya kadar bir ceza da söz konusu ve özel izne tabi hizmet birimlerinin Sağlık Bakanlığından izin almaksızın açan ve buralarda verilecek hizmetleri sunan sağlık kurum ve kuruluşları da ayrıca cezalandırılıyor.

Daha sonraki komisyondaki görüşmelerimiz de, baştaki cümle sonradan eklendi. *“Olağanüstü durumlarda mesleğini icraya yetkili kişilerce acil sağlık hizmeti ulaşıma kadar verilecek olan sağlık hizmeti hariç”* ancak bu yine kabul edilir bir cümle değil. Çünkü orada bir tane ambulans varsa, benim ambulansım orada duruyordu, siz elinizi çekin anlamı ortaya çıkabilir. Her türlü politik gösteride bu tür şeyler kullanılabilir. Bir de dikkat

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

AHMET ÖZDEMİR
AKTAN'IN
KONUŞMASI

ederseniz, verdirenler de var. Verdirenler, mesela Tabip Odaları bu hizmeti verdiriyor denildiği zaman, hakikaten bu kabul edebileceğimiz bir yasa maddesi değil. En son tepkimizi de pazar günü İstanbul'da Taksim Meydanında vermeye çalıştık, ama polis şiddetiyle orada da karşı karşıya kaldık. Bunu yine belki basında izlemişsinizdir.

Taksim Meydanı şimdi şey gibi, bir kurtarılmış bölge gibi oraya kimseyi sokmayın, kimseye basın açıklaması yaptırmamaya çalışılan bir yer gibi, ama sonuçta biz basın açıklamamızı orada yaptık.

Bu madde yine uluslararası platforma tarafımızdan taşındı ve burada gördüğünüz şeyler, bu Avrupa Konseyinin doktorları ilgilendiren kısmı, Dünya Tabipler Birliği, Alman Tabipler Birliği, İngiliz Tabipler Birliği, insan hakları dernekleri Sağlık Bakanlığına bir mektup yazarak, bu yasanın uluslararası hekimlik kuralları ve etik kurallarıyla bağdaşmadığını ve bu yasanın mutlaka geri çekilmesi gerektiğini söylediler. Ayrıca en son bu da iki gün önce Birleşmiş Milletlerin İnsan Hakları bölümü de, bu yasanın kaldırılması gerektiğini; çünkü acil durumlarda hekimlerin hekimlik hizmeti vermesini engelleyeceği için, insanların sağlık hakkına ulaşmasını zorlaştıracığı gerekçesiyle Birleşmiş Milletlerden de en sonunda böyle bir çağrı yine geldi. Ama buradaki örneklerde görüyoruz, hükümetimiz bundan etkilenir mi? Daha sonra bunlar insan hakları mahkemesine gittiği zaman mahkum olmaktan kimse herhangi bir utanç duymuyor.

Demin bahsetmiştim, hastanelere gönderilen form ile bu eylemlerdeki polis müdahalesiyle yaralananların ayrı bir forma kaydedilmesi istenmiş. Yani bu dönemde hakikaten bunların bir fişlenmesi arzulandı. Buna karşı çıktık, dolayısıyla hastanede ayrı bir forma bu insanlar kaydedilip gerçekten fişleniyorlardı. Şu anda da üzerimizdeki şeylerden birisi de, Türk Tabipleri ve Ankara Tabip Odasınca bulundu. Bu meslek örgütlerini suçlayan bir fezleke ortaya çıktı.

Dolayısıyla bu hepimizi ilgilendiriyor ve şu cümle hakikaten utanç verici. Hazırlanan emniyet fezlekesinde Türk Tabipleriyle ATO hükümet muhalifi sivil toplum örgütleri olarak ilan ediliyor, eylemci gruplara kamuoyu desteği sağlamakla, yargı ve Ankara emniyet teşkilatı üzerinde psikolojik baskı oluşturmakla. Neredeyse devleti yıktık yıkacağız, öyle bir durum çıkıyor ortaya.

Neyse sonuçta biz hekimliğimizi yapacağız, ama ben konuşmamı şu cümleyle bitireceğim. Bizim için sağlığın çok net bir tanımı var. Sağlık, bedenen ruhen ve sosyal yönden iyilik hali diye tanımlanıyor. Sosyal yönden iyilik hali de şu demek: Eğer demokratik bir ülkede değilsek, özgürlükler yoksa biz burada sağlıktan bahsedemeyiz. Dolayısıyla gezi olayları bu anlamda bir sağlık hakkına, demokrasiye, özgürlüğe sahip çıkma eylemi de oldu.

Onun için ben buraya katkıda bulunan baro başta olmak üzere, tüm meslek örgütlerine, elbette ki Mimar Mühendisler Odasına ayrı bir parantezle teşekkür etmek istiyorum. Dediğim gibi Türkiye bir daha hiçbir zaman eski Türkiye olmayacak ve Türkiye bence daha iyi olacak.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

Av. SERHAN ÖZBEK (Oturum Başkanı)- Sağlık hakkı ve meslek etiği konusunda son derece etkili bir konuşma yaparak bizi aydınlattığı için Sayın Başkana Prof. Dr. Ahmet Özdemir Aktan'a en içten duygularımızla teşekkür ediyoruz.

Değerli katılımcılar, şimdi söz sırası insan hakları savunuculuğunu gazetecilikle, en sıkı biçimde birleştirebilmiş bir konuşmacıda. Sayın İsmail Saymaz'da. Ben burada bugün İnsan Hakları Merkezi adına çeşitli teşekkürler sunuyorum. Bir teşekkür de İsmail Saymaz'a borcumuz var. İnsan Hakları Raporunu geçtiğimiz yıl yayınlarken, kendisinin araştırmalarından, kendisinin eserlerinden çok yararlandık, teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Saymaz.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

İSMAİL SAYMAZ'IN
KONUŞMASI

İSMAİL SAYMAZ (Gazeteci-Yazar)- Ben teşekkür ederim, çok sağ olun. Bu arada önüme Ulusal Kanalla Cihan Haber Ajansının iki mikrofonu birden geldi, hayat neler gösteriyor insana. Cihan Haber Ajansı gelen son sürecin eseri olsa gerek.

Gezi Parkı deyince herkesin aklına belli imgeler geliyor tabii ki. Yani orada olanlar İstanbul'da olanlar, Gezi Parkında 15 günü, aşağı yukarı 15 günü, o 15 günü yaşamış olanların, herkesin kendisine dair ve çocuklarına anlatacağı, torunlarına anlatacağı bir sürü hikâye biriktirmişliği var kuşkusuz.

Benim de var elbette, ama ben hep şunu düşünmüştüm. Gezi Parkı hangi birikimin, enerjinin sonucunda meydana gelmişti diye düşünmüştüm hep. Kendimce verdiğim yanıtlardan biri şu olmuştu: Türkiye 2007 yılından beri AKP iktidarı ve onun şimdi boşanmak üzere olduğu eski ortağı Gülen cemaatinin otoritesinin tahakkümünü yaşadı. AKP iktidarının ve Gülen cemaatinin otoritesinin önündeki bütün siyasal ve sosyal engeller 2007'den beri uygulana gelen antiterör yasalarıyla, özel etkili hukukla bertaraf edildi. İnsanlar yasalardan Anayasadan aldıkları güçle gösterdikleri eylemlilikler ve davranışlar, bir sabah vakti polisten savcılığa doğru hazırlanan bir fezlekeyle terörist eylemler ilan edildi ve insanların kendileri, sadece yasadan aldıkları güçle hareket eden insanların kendileri, şiddete başvurmamış insanların kendileri terörist ilan edildiler. Bu süreçte inanç ibadet hürriyeti de dahil olmak üzere, düşünce ve ifade hürriyeti de dahil olmak üzere, evrensel hukukun tanıdığı tüm haklar Türkiye'de son beş yılda, 2007 yılından bu yana özellikle, yurttaşın başında onu mevcut otoriteye karşı hareket edemeyecek hale getiren bir mekanizmaya dönüştürüldü. Haklar sizin aleyhinize işlemeye başladı. Hakkınızı kullanmaya başladığınız an, suçlu olmaya başladığınız an oldu aslında.

O hani klasik söylene gelen *"herkes suçluluğu ispatlanana kadar masumdur"* şeklinde ifade edilen ilke *-herkes hukukçudur, umarım yanlış telaffuz etmiyorum-* *"herkes masumluluğu ispatlanana kadar teröristtir"* formülüne dönüştü. İnsanlar değişik aidiyetlerle, bazı vakalarda, hatta asker yakını oldukları için, askerın kendisi doğrudan terörist ilan edilmekle beraber, asker yakını

kartı bulunduranların da terörist ilan edildiği. Kürt olmanın, anadilinde telefonla konuşmanın, Başbakanın hazzetmediği bir pankartı onun konuşma yaptığı bir yerde açmanın ya da cemaat hakkında kitap yazmanın, yazmayı geçtim onu tasarlama eyleminin kendisi dahi henüz düşünme aşamasında terörist ilan edildi bu ülkede.

Gezi Parkı sokağa çıkmanın, muhalif olmanın terörist ilan edildiği bir ülkede gerçekleştirildi. İnsanlara çok fazla seçenek bırakılmadı. Mecliste muhalefet partisi milletvekili olmanın bir anlamı kalmadı bir kere. Zaten az önce de sunumda gösterildiği üzere, gece yarısı paketleriyle zaten Meclis kendisine bir akışkanlık sağlamıştı. Oda ve baro üyesi olmanın eskisi kadar etkili bir anlamı kalmadı, çünkü zaten sizin baro başkanınızı bir dava açılmak suretiyle sizin tercihiniz düşürülebilmektedir.

Öğrenci derneği üyesi olmanın bir anlamı kalmadı, tehlikeli bir hale geldi. O halde eğer temsili demokrasi yoksa onun kanalları tıkanmışsa bu ülkede, ulusun zulme karşı direnme hakkı meydana çıkar ve doğrudan demokrasi gerçekleştirilir. Doğrudan demokrasi de gezi parkıdır.

Gezi parkında 15 gün boyunca devletin sahneden çekildiği bir tarihsel andır gezi parkı ve şunu ispatlamıştır: Devletin olmadığı anda, devletin olduğu andan daha etkili bir biçimde toplumsal işbölümü sağlanmıştır. Devlet yokken işbölümü daha örgütlüdür, daha demokratiktir. Polisin olmadığı bir anda, minimize olduğu bir anda güvenlik artmıştır. Gezi parkı bu deneyimi bize vermiştir.

Bir diğer sonuç şudur: Uzun süredir darbecilerin, 12 Eylül'cülerin ve işkencecilerin ve kontrgerillanın kendi suçlarının üzerini örtmek için maalesef kullandığı Türk Bayrağı, artık gençlerin omuzlarında özgürlüğü temsil eden bir simgeye dönüşmüştür. Bu bakımdan anlamlıdır.

Bir taraftan elinde Türk Bayrağı olan genç kızla, elinde BDP bayrağı olan genç erkeğin beraberliği, fotoğrafta görülen beraberliği, Türklerin ve Kürtlerin ancak birada kurtuluşunun

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

İSMAİL SAYMAZ'IN
KONUŞMASI

mümkün olduğunu göstermiştir. Bir diğer yanıyla, değişik inançların bir aradalığının örneğini oluşturmuştur gezi parkı.

Örneğin, ben başımdan geçen bir hikâye anlatayım. İstanbul'da sol camianın tanıdığı eski devrimci ağabeylerimizden biriyle parkta bir gün karşılaştım ve sordum. O gün günlerden perşembeydi. Mehmet ağabey ne yapıyorsunuz dedim. *"Yarınki cuma namazını örgütlüyoruz"* dedi. Ertesi gün parkta kılınacak cuma namazını örgütlemek, cuma namazını örgütleme görevi bir sosyalistin omuzlarına binmişti. Kendisi kılmayacaktı, etrafındaki güvenlik çemberini oluşturacaktı. Bu önemli bir deneyimdi.

Sonuç olarak Gezi Parkı devletin o oluştura geldiği keskin şiddet, insanların her an her davranışı itibariyle terörist ilan edilmesine olanak veren bu şiddetin karşısında bir dik duruştu. Devlet bu dik duruş karşısında kendi babalığını ispatlamakla meşgulken, gördüğü isyanla birdenbire katlanılması gereken bir yaşlıya dönüşmesiyle allak bullak oldu ve ondan evvelki şiddetin katmerlisini uyguladı. Artı Gezi Parkından sonra kendi medyasıyla, kendi aygıtlarıyla beraber o sokağa çıkmış hemen hemen herkesin terörist ilan edilmesiyle bu isyanın bastırılabilceği sonucuna vardı. Ne oldu? Bugün İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığının açıklığı rakamlara göre İstanbul'da bugün 7'si yabancı 255 kişiye dava açılmış. Bugün itibariyle hâlihazırda 40 ayrı iddianame açılmış ve 308 tane sanık varmış bunun dışında. Hâlihazırda 36 soruşturma sürüyormuş, şüpheli sayısı belli değil. Ayrıca TMK'da 6 ayrı soruşturma varmış, 3 tanesi darbe ithamıyla sürdürülen. İstanbul'daki, sadece İstanbul'daki rakamları söylüyorum size.

Buna karşılık İstanbul'da 350 civarında şikâyetçinin göstericinin, bunlar arasında gözü çıkanlar var, biliyorsunuz beyin kanaması geçiren. Biliyorsunuz Okmeydanı'nda hâlâ uyana-mamış Berkin Elvan var. Bütün bu mağdurların şikâyetlerinin tek bir savcıda ve tek bir dosyada birleştiğini, 40 bin gigabaytlık görüntünün elde edildiğini ve bunu inceleyecek bilirkişinin bulunmadığını ve bu yüzden hiçbir işlem yapılamadığını düşünün. Bu yüzden hiçbir polise dava açılmadığını düşünün.

Buna karşılık göstericilere ödetilen bazı bedeller vardır. Bir tanesi İstanbul'da gerçekleşmiştir.

O nasıl olmuştur biliyor musunuz? Gezi parkında 16 Haziran'dır. Bir grup Başakşehir'de oturan, Tokat'ın Zile İlçesinden bir grup köylü dernek binasından bir kamyonete dolmuş, gezi parkına gitmişler. O gün herhangi bir polisle karşılaşma bir şiddet olayı gerçekleşmemiştir. Parktan çıkmışlar, İnönü Stadının altında bekleyen kamyonette tekrar toplanmışlar, o esnada sucuk yemekteler. Birdenbire polis tarafından basılırlar. Kamyonetten dövülerek götürülürler, robokoplu kıyafetliler tarafından. İstanbul adliyesinde savcılığa sevk edilirler. 70 tane göstericiyle beraber ve bunlar aralarında gerçekten şiddete karışmayan tek gruptur. Aynı Tokat'ın Zile İlçesinin Karacaören Köyünden 28 vatandaşı bunlar.

Bu vatandaşların tümü savcılıktan tutuklanmaları istemiyeler mahkemeye sevk edilir. O gün 28 kişi vardır tutuklanmaya sevk edilen, 25'i bunlardır. 25'te 25'tir, çünkü 3 çocuk serbest bırakılmıştır. Avukatları da aynı köydendir. Avukatlarının müvekkillerinin tutuklanması için makul bulabildiği tek gerekçe şudur: Biz Aleviyiz diye bunu yaptılar. Yurttaş artık gezi yargılamaları sonrasında Aleviliğin de bir suç kategorisi olduğunu öğrenmiştir. Alevilik bu adliyelerde bir suç türüdür, bir terör türüdür.

Bir diğer vaka, bugün bizim gazetede haberleştirdiğimiz, Çanakkale'de 13 yaşındaki *-orada ismini kapatmışız burada söyleyelim-* Bora adlı çocuğun başına gelendir. Bora adlı çocuk 3 Haziran'da Çanakkale'de yürüyen göstericilerin arkasında bir ilkokul öğrencisidir. Etkilenir, duyduğu sloganları spreyle yola yazmaya başlar göstericilerin arkasından. Polis göstericilerden çok bu çocuğu izlemektedir.

Daha sonra yapılan incelemede, yola iki slogan "*faşizme hayır, hükümet istifa*" bir de bir başka caddede sloganın yazıldığını tespit eder. Bu üç sloganın da bu çocuk tarafından yapıldığını iddia eder ve polis fezlekesinde, biliyorsunuz geçirmekte olduğumuz dönem fezlekelerin Anayasanın üzerine çıktığı

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

İSMAİL SAYMAZ'IN
KONUŞMASI

dönemdir. Biliyorsunuz geçirmekte olduğumuz dönem, soruşturmanın cemaatten polise, polisten savcıya, savcıdan hâkime, hakimden polise, polisten tekrar savcıya bağlandığı sarmal bir dönemdir. Geçirdiğimiz dönem, adliyelerin emniyetin müstemilatına dönüştüğü bir dönemdir. Bu nedenle fezleke delil olarak 13 yaşındaki bu çocuğun sosyal medyada elde edilmiş, dilini çıkardığı haldeki resmi basılır. Çocuk önemli bir siyasal eylem yapmıştır.

Bu fotoğrafın ardından, fezleke polis, savcılarının ve önerdiği fezleke çocuk hakkında 301. maddeden işlem yapılmasını ister; sadece bu sloganlardan ötürü. Savcı biraz insaflıdır, çocuğu en azından adli tıp şubesine gönderir, akli baliğ mi diye. Hastane görevlisi, adli tıp görevlisi de insafa gelir, hayır değildir der. Buna rağmen savcı, olsun ona biz karar veririz, adli tıp bizden daha mı iyi bilecek diye düşünür, aynı gün iddianamesini hazırlar. İddianamesinde genç çocuğu kamu malına zarar suçlamasıyla itham eder ve davasını açar; aynı gün, raporun geldiği aynı gün ve iddianamede, onlar adli tıp böyle diyor, ama biz kendi işimize bakarız şeklinde bir ifade vardır ve dava açılır.

Davayı kabul eden mahkeme, bir de sosyal araştırma talep eder. İki tane polis gider çocuğun mahalline, ağabeyi üniversite okuyor mu, kira ne kadar, babası ne iş yapar, SSK'lılar mı? Buraya kadar sosyal aile araştırması yapılır. Sonuç olarak geçen günlerde yapılan ilk duruşmaya çocuk katılamaz, mahkeme mahkemeliğini yapar ve çocuk hakkında yakalama kararı ister, zorla getirme kararı ister. 27 Ocak'ta yanlış hatırlamıyorsam bir sonraki duruşma görülecektir Çanakkale'de ve sadece yola yazı yazan, ne yazdığını da tam anlayamayan, zaten anlayamadığı dil çıkarmasıyla ifade eden bu çocuk gelecek ay polis tarafından zorla getirilecektir. Savcı mahkemeye şunu öğütlemiştir iddianameyle. Kamu malına zarar suçlaması 6 yıldır, 15 yaşından küçük olduğu için 2 yıla kadar ceza verilmesini talep eder. Eğer der, ceza vermeyeceksiniz, Çocuk Kanunundaki tedbire başvurun. O nedir? Alın yuvaya verin. Çocuk için istenen yaptırım budur.

Bir diğer, bu arada Türkiye'nin hiçbir Ankara ve Eskişehir dışındaki hiçbir vakada hiçbir polise dava açılmamıştır. Hiçbir polis sanık sıfatıyla işlem görmemiştir. Hiçbir polis, yine Ankara ve Eskişehir dışında ve onlar da dahil bu arada idari ceza, meslekten ihraç şeklinde idari ceza almamıştır. Üç gün maaş kesintisi ya da kısa süreli kıdem durdurma cezaları almıştır. Bunlardan tabii en vahim örnek Eskişehir'de Ali İsmail Korkmaz'ın öldürülmesidir. Bu üçüncü ve son örnektir. Ali İsmail Korkmaz artı yok denilen kontrgerillanın Eskişehir'de tekrar dirilip, Ali İsmail Korkmaz'ı sopalarla bir grup polis görevlisi ve bir grup onunla işbirliği yapan esnafla beraber kontrgerillanın tekrar dirilip, bir insanı katletmesidir. İşaretleri İstanbul'da ve işaretleri İzmir'de görülmüştür. Sonuç olarak Eskişehir'de bir insanın canına kıyılmıştır, yetmemiştir.

Burada polis Ali İsmail Korkmaz'ın da olduğu sokakta dövdüğü insanların dövülme anlarını gösteren görüntüleri silmek için özel davranışlar göstermiştir. Bir otelin görüntülerini kapattırıştır. Beraber işbirliği yaptığı, Ali İsmail Korkmaz'ı dövmek üzere işbirliği yaptığı fırıncının görüntülerinin silinmesine aracılık etmiştir.

Görüntüleri kurtarsın diye görüntülerin gönderildiği bilirkişi görüntüleri silmiştir; bu böyle bir hukuk. O gün orada yaklaşık 40 civarında sivil polis o sokaklarda görev almış. Ali İsmail Korkmaz dışında farklı gençleri de dövmüş, buna rağmen o emri kimin verdiği bulunamamıştır, üzerine gidilmemiştir. Ali İsmail Korkmaz'ı kovalayıp, tekme atmadığı için sanık olmayan, ama başka bir gence tekme atan polis sanık olmuştur. Fakat bütün bu polislerin, hangi talimatla hareket ettiği üzerinde durulmamıştır.

Dosyada geçen cümle şudur: Bize sağa sola gidin diye emir verildi. Sağa sola gidin diyen kimdi? Belli değil. Bir dava açılmıştır, davada geline aşamada bütün Türkiye'deki problemleri olduğu düşünülen davalar Eskişehir'e gönderilirken, Hakkâri'de kaybedilen çoban Nezir Tekçe, Mardin'de öldürülen Uğur Kaymaz ve babası, Muğla'da polis tarafından öldü-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

İSMAİL SAYMAZ'IN
KONUŞMASI

rülen Şerzan Kurt'un davaları Eskişehir'e güvenli diye getirilirken, Ali İsmail Korkmaz'ın davası Eskişehir güvensiz diye Kayseri'ye gönderilmiştir.

Üstelik dikkatinizi çekerim, dava Kayseri'ye gönderilmiştir, tanıkların ifadesinin Eskişehir'de alınması istenmiştir. Yani kimin için güvenlik, kimin için değil? Bu arada ikinci kez dikkatinizi çekerim, Eskişehir'e gelen bütün davalarda, Uğur Kaymaz örneğinde olduğu gibi baba oğlu öldüren polisler suçsuz bulunmuşlardır. Nezir Tekçe'yi öldüren askerler hakkında işlem yapılamamaktadır. Şerzan Kurt'u öldüren polis hakkında Türk hukuk tarihinde olmayan bir yorumla polis tahliye edilmiştir.

Şöyle denilmiştir: Eski Türk Ceza Kanununda var olan faili belli olmayacak şekilde adam öldürme suçu, bugünkü Türk Ceza Kanununda olmadığından, ama en doğru ceza verme yöntemi bu olduğundan, polise önce kasten adam öldürmekten müebbet ceza verilmiş, sonra suça yardım indirimi yapılmış 8 yıla düşürülmüştür. Kişinin kendi suçuna yardım ettiği tek fiil burasıdır ve bu ceza orada verilmiştir. Polis tahliye edilmiştir, Muğla'da görevinin başına dönmüştür. Yine üniversiteye gitmiştir, yine solcuların ve Kürtlerin başına bela olma vazifesini sürdürmektedir. Hâlihazırda Ali İsmail Korkmaz davasında da yaşanacak akıbet budur, sanıklar beraat ettirilecektir. Sanıkların en azından hayatlarına ve mesleklerine devam etmesinin imkânları aranacaktır.

Sonuç olarak, gezi parkında tarihsel bir eşik dönülmüştür, doğrudur. Artık bu iktidar varlığını daha çok baskıya, daha çok antidemokratik yönetime, daha çok anti terör yasalarına dayandırarak devam edebilecektir. Bunun karşısında yapılması gereken, askıya alınmak istenen demokrasiye sahip çıkmak, askıya alınmak istenen Anayasaya sahip çıkmak *-ki, zira fezlekenin altında kalmıştır-* askıya alınan demokrasiye yok edilen demokrasiye sahip çıkmak, sivil siyasete sahip çıkmaktır.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Av. SERHAN ÖZBEK (Oturum Başkanı)- Sayın Saymaz'a Türkiye'de insan haklarının ne denli ağır sorunlarla ve tehlikelerle karşı karşıya olduğunu gösteren çarpıcı örnekleri nedeniyle çok teşekkür ediyoruz ve diliyoruz inşallah Saymaz gibi gazetecilerin sayısı Türkiye'de artar.

Şimdi söz sırası bir başka ceza hukukçusu ve insan haklarıyla uğraştığını eserlerinden bildiğimiz Yrd. Doç. Dr. Devrim Aydın'da. Ben burada kendisine de yine bir duygumu aktarmak istiyorum. Önümüzdeki dönem İnsan Hakları Merkezi Bilim Danışma Kurulunda birlikte çalışmaktan zevk duyacağız. Bunu hem şahsım, hem üye arkadaşlarım adına söylüyorum.

Buyurun Sayın Aydın.

Yrd. Doç. Dr. DEVRİM AYDIN- Merhabalar saygıdeğer dinleyiciler, hepimizi saygıyla selamlıyorum. Valinin tehdit ettiği bir gazetecinin yanına Türkiye Barolar Birliği beni oturttu. Hep aynı şeyi yapıyor, Türkiye Barolar Birliğinin benimle bir alıp veremediği var. Bu binaya geçen yıl uluslararası hukuk sempozyumu kurultayı için geldiğimde de, Ankara ve İstanbul Baro Başkanlarıyla aynı oturumda konuştum; Sayın Feyzioğlu ve Sayın Kocasakal'la. Hani Feyzioğlu Hocamız Barolar Birliği Başkanı oldu, ama Kocasakal Hocamız hakkında dava açıldı. Beni böyle bir, belki isimimden de dolayı böyle bir başım hep belalı kişilerle yakın oluyor.

Bugün 10 Aralık İnsan Hakları günü. Ben bu tür günlerden, yıldönümlerinden, karakter itibariyle hoşlanmayan biriyim. Hiç hoşlanmam, doğum günlerinden, evlilik yıldönümlerinden hiç hoşlanmam. Hoşlanmadığım günlerden biri de insan hakları günü. Belli Hollanda'da, Portekiz'de, bilemiyorum yaşıyor olsaydım, belki bu kadar keyifsiz olmazdım.

İsmail Beyin konuşması için tekrar teşekkür ediyorum, ama yanında hakikaten hüznümlendim. Burada saygıdeğer konuklar arasında çok kıymetli hukukçular hocalarım, bunun yanı sıra mülkiyeden öğrencilerim var. Mülkiyede öğrencilerime ders anlatırken, son beş-altı yıldır derslere öğretim üyesi olarak ka-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DEVİRİM AYDIN'IN
KONUŞMASI

tılmaktayım. Yaklaşık yedi-sekiz yıldır da amfiye girer çıkarım. TESEV'in raporlarına göre, yüzde 70 küsuru yurtdışında yaşamak isteyen o çağdaki insanlara ders anlatırken, yüzlerinde bir hüznün seziyorsunuz ceza hukukçusu olarak, bir hukukçu olarak. Çünkü anlattığınız her şey onlar için sadece sınavlarda çıkacak anlamsız bir soru. Anayasa derslerinde gördükleri her şey, sadece sıkıcı sınavlarda karşılaşacakları bir soru. Gerçek hayatta karşılığını bulamadığı şeyler.

Bugün 10 Aralık İnsan Hakları Günü, konumuz esasen düşünce özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü, toplumsal eylemler ve bunlara kolluk müdahalesi. Ancak insan hakları takdir edersiniz ki bir bütündür. Bugün gazetede ve televizyonda haberler vardı. 2013 yılında bir ayağımız uzayda, bir ayağımız ham çarıktaki kıl çorapta olduğu gibi Ahmet Arif'in deyişiyle, bugün kimi illerimizde soba zehirlenmesinden insanlar öldü. Düşünün ki 2013 yılında soba zehirlenmesinden insanların öldüğü, doğalgaz kaçağından insanların öldüğü, iş kazalarında dünya ikincisi, Avrupa birincisi olan bir ülkede, insan hakları hukuku kalitesini, kolluğun toplumsal olaylara müdahalesinin gösterilere, düşünce açıklamasına, basın özgürlüğüne, bizatihi birey olarak her birimizin oluşturduğumuz toplumun yöneticilerimizin ve meşru şiddet tekeli elinde bulunduran devletin müsamahası acaba ne kadar olabilir ki? Olduğu kadar olabilir. Bu beni umutsuzlandırıyor, ama bir yandan da başta söyleyeyim; gezi olayları, celali isyanlarından beri otoriter yönetimlere gösterilmiş en meşru tepkilerden biridir. Belki bunu da ileride tarih yargılayacaktır, bizim kuşağımız bile değil. O zaman göreceğiz.

Acaba gezi olayları bir terörist kalkışma-mıdır yoksa sempozyuma adını verdiği gibi bir direniş midir? Bunu da bizden sonraki kuşaklar değerlendirecektir daha sağlıklı diye düşünüyorum.

Bugün yine İnsan Hakları Gününe denk düşen tuhaf bir durum oldu; Nelson Mandela'nın da cenaze töreni. İsmail Beyin konuşmasına da bir şey eklemek istiyorum. Bu ülkenin en keşifli dönemlerinden biri, belki de karnaval havasında şenlikli

geçen seçim dönemleridir. Buna rektörlük seçimi de dahildir, buna belediye başkanı ve milletvekili seçimi de dahildir. Çünkü seçimde herkes batılıdır ve demokrattır. Oysa seçildikten sonra herkes şarklıdır ve otoriterdir. O yüzden seçimden önce maalesef bütün dokunulmazlıklar kaldırılacak, oysa seçimden sonra yedirmeyiz.

Evet, demokrasi ve insan haklarında yerimiz ne? Bu slaydın başındaki kısım birkaç rakam daha geriye giderek, geçen yılki Barolar Birliğindeki konuşmamdan alınmıştır. Ben de aynı görüntüyü kullandım, Taksim'deki görüntüyü. Dünya demokrasi indeksi 2011 verilerinde 167 devleti kapsıyordu. Burada tam kusurlu hibrit rejimler ve otokratik devletler vardı. Bizim sıramız burada 167 ülke içinde 87 idi ve özgürlük araştırmasında 112. sıradaydık. Ama geçen yıl biraz daha, iki basamak ve üç basamak daha geriledik, şu anda kısmen özgür melez demokrasiyiz.

Yine Avusturya merkezli bu demokrasi örgütün raporuna göre, yine 2102'de üç sıra daha da gerileyerek, 65. sıraya düşmüşüz. Ekonomistin araştırmasına göre, iki yıl öncesine göre iki basamak daha geriye düşerek Nikaragua'nın, Tanzania'nın, Uganda'nın yanına gelmişiz.

Basın özgürlüğünde sınıfta kalmışız. Gittikçe ekonomik kriziyle faşizme kayan Fransa ve İtalya'ya yaklaşmışız. 36 ülke medya araştırmasında yine geri sıralardayız. Slaytları sizi sıkmamak için, 140 civarında slayt var, çoğu hızlı geçecek. Efendim bir diğer kötü bir durum; siyasi katılımında Türkiye 3,89 puanla otoriter rejimler kategorisinde. O halde siyasal katılımında otoriter ülkelerin gerisinde olan bir ülkede vahim sonuç şu: 2011 yılındaki verilere göre tüm dünyada 35.117 kişinin terörist olduğu suçlamasıyla ceza davası açılmışken, bu sayı Türkiye'de 12.297 ve biz Çin'in bile gerisindeyiz.

Herkes her an terör örgütü üyesi olma terörüyle korktuğu için, dramatik bir durumdur. Aziz Nesin'in "*Selamün Kavlen Karakolu*" yazısından beri oyunundan beri hiçbir şey değişmemiştir. O oyunda iki uyanık dolandırıcı bir karakol kurarak

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DEVİRİM AYDIN'IN
KONUŞMASI

halkı dolandırmışlardır. Değişen bir şey yoktur, perçinlenmiştir. İnsanlar arkada telsiz konuşması duyduklarında, bu ünlü bir kardiyolog bile olsa, bulduğu parayı götürüp bir parka yerleştirebilmekte ve kolluğun gelip alıp, kendisini kurtarmasını beklemektedir. Bu yargımızın kolluk rejimimizin ne kadar dramatik bir noktaya geldiğini, koca koca tıp fakültesi profesörlerini bile dolandırabilirseniz, yargıyı ve kolluğun korkusunu kullanarak bundan sonra artık şapkayı önümüze koyup düşünmemiz gerekiyor.

2003 yılında her şey daha iyi olacak diye, il ve ilçe insan hakları kurulları kuruldu. Buralara insan hakları ihlali şikâyetleri yapılacaktı. Sadece İstanbul'da 2013 yılının ilk 9 ayında, bu geziyi de kapsadığı için, bu kurullara 110 başvuru olmuştur, sadece 110. Çünkü hiç kimse insan hakları kuruluna giderek fişlenmek istemiyor. Yediği dayakla birkaç yıl tutuklulukla kurtarmışsa şükretmektedir ve hukuktan ümidini kesmiştir belki, ama sonraki slâyt bizi umutlandırıyor.

Aynı dönemde İstanbul Barosu CMK uygulama servisine, 10 binlerce, rakam 33.222 civarında başvuru olmuştur. Birkaç gün önce bir hocamız söylemişti. Galiba zor günler bizi bekliyor, avukatlara çok iş düşecek. Ceza hukuku bir devletin siyasal rejiminden bağımsız olamayacağı gibi, yukarıdaki rakamlardan, iktisadi analizlerden de bağımsız olamaz. Örneğin Brezilya ve Şili gibi, Kolombiya gibi Latin Amerika ülkeleriyle gelir adaletsizliğinde yarışan, en zenginle en yoksul arasındaki gelir dağılımının 396 kata ulaştığı. Bir yandan aynalı camların Çukurambar'da gökdelenlerin inşa edildiği, ama bir yanda vali konağına yakın Atakule'deki evimin çöplerini almak için insanların akşamları çöp kavgasına tutuştukları bir ülkede, daha fazlasını beklemek biraz hayal.

Düşünce ifade özgürlüğünde, Fazıl Hocamdan sonra söyleyebileceğim hiçbir şey yok. Burada da düşünce ve ifade özgürlüğü ve insan hakları hukukunun 150-200 yıldır özellikle otoriter yönetimlere ve devlete karşı bir başkaldırıyla elde edildiğini unutmamak gerekmektedir.

Evet, düşünce özgürlüğünün temel üç ögesi var. Düşüncelere ve bilgiye ulaşma. Bunun için özgür bir basın gerçekten çok önemlidir. Düşünsenize, bu kadar kritik günler geçiriyoruz. Örneğin, dün bizim Siyasal Bilgilerdeki hocalarımızla konuştuğumuz, Mustafa Balbay'ın tahliyesi kararı, ama özgür basınıımız Mustafa Balbay'ın evinde yediği ilk yemeğin fotoğraflarını yayınlayarak, bu kritik bir konuyu bu kadar magazinleştirebildi ki, buna da şükür.

Düşüncelerinden ötürü kınanmama, bu da kanaat özgürlüğünü ve üçüncüsü bizim konumuzla ve geziyle ilgili. Düşüncelerini açıklama, yayma ve başkalarına evet aşılama aktarabilme, örgütlenme özgürlüğünü içermektedir.

Bu üçüncü öge, kanaatlerimizi yayma ve açıklamamız, toplantı ve gösteri hakkıyla oldukça iç içe geçmiş durumda. Düşüncenin tek başına bir kişi tarafından açıklanması mümkün olabileceği gibi, bir grup, bir topluluk biçiminde açıklanması da mümkün ki, Fazıl Hoca konuşmasında; bu durumda aslında daha fazla müsamaha gösterilmesi gerektiğinden bize bahsetmişti. Nitekim Handyside İngiltere kararında, düşünce özgürlüğünün devletin ve toplumun belli bir kesimine aykırı gelen, rahatsız edici ifadeleri de içerdiği. Çünkü her zaman toplumun ve yöneticilerin olumladığı ifadeler, düşünce özgürlüğü kapsamında olmaz, tam tersinden olmalıdır.

Burada AİHM kriterlerine göre ancak kanunlar meşru bir amaçla ve demokratik bir toplum için gerekli olduğunda düşünce açıklanması sınırlanabilir. Demokratik bir kültürden yoksun bir toplumda, takdir ederseniz ki eleştiri özgürlüğü de bundan nasibini almaz, ama Osmanlıdan beri bu toplumlarda çok iyi şairler nasıl çıkmışlardır? Eleştirebildikleri için değil, övdükleri için. İyi övenler maaşa bağlanmışlardır, bana çok tanıdık geliyor. Yereller ise, tez vurula kelleleriyle karşılaşmışlardır.

Lingens Avusturya kararında da belli benzeri bir kriter var. İfade özgürlüğü, şiddet çağrısı, aşağılama olmadıkça mümkündür. Yine Castes İspanya kararında İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, hükümeti eleştirmenin hoş görülebilir sınırlarını,

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DEVİRİM AYDIN'IN
KONUŞMASI

sıradan şahısları ve politikacıları eleştirmekten daha geniş olması gerektiğini vurgulamıştır.

Ben bu slâydı oluştururken, pazar günü de gazetelere baktım. Pekâlâ, bu kriterlere rağmen pazar günü ne oldu? Taksim'de polis ve doktorlar arasında arbede oldu; çünkü izinsizdi. Polis tarafından valilikçe Taksim'in basın açıklamalarına kapatıldığını söyledi, güzel. Diyarbakır'da olaylı bir gün oldu, o olaylar çıktı. Alperenler polisten gazlı müdahaleye uğradılar ve "Tayyip kim ki?" pankartına da beş gözaltı yapılmış oldu. Aslında gezi olaylarının da hızlı bir özeti oldu. Çünkü neden? Çünkü o kadar insan ötekileştirildi, o kadar insan hukukla ve kollukla yüz yüze geldi ki, ötekiler birden bire bir araya gelme ihtiyacı hissettiler; Ulusal Kanal ve Cihan Haber. Bagajda örneğin işkence gördüğünü de yine pazar günü bu genç çocuk Eskişehir'de teşhis etmiş oldu.

Gösteri hakkı, Anayasamızda olan bir hak olmasına rağmen, 12 Eylül faşizminden beri aslında kocaman bir yalana dönüşmüştür. Anayasa 34'e göre önceden izin almaksızın, silahsız saldırsız toplantı yapmak mümkündür ki, aslında toplulukların izinle kurulmaları, örneğin tüzel kişilerin ve aslında toplantıların izne bağlanması Sezar döneminde başlamıştır; kendisine karşı Roma'da örgütlenmekten, insanların örgütlenmediğinden korkan Sezar'la izin başlamıştır.

Hükümetler 2911 sayılı Yasayı kullanarak, özellikle muhalif bütün gösterilerin izinsiz olduğunu söyleyip dağıtmışlardır. Bu o kadar oturmuştur ki, en barışçıl toplantılar bile, örneğin hekimlerin bile elinde herhangi bir araç olmayan, taş olmayan hekimlerin bile bir açıklaması, izinsiz olduğu için şiddetle dağıtmaya başlamıştır. Ancak üçüncü fıkrada, toplandı ve gösteri yürüyüşü düzenlenmesinin kanunla belirtilmesinden bahsedip, 2911 sayılı Kanunda yasayla düzenleyeceğinden bahsetmiştir. Yasa 2911'de bile izinden değil, bildirimden bahsetmektedir. Ayrıca bildirim amacını, fikirlerimizi açıklarken kamu düzeninin bozulmaması, örneğin trafiğin sağlanması olup, bildirimle amaçlanan yarar sadece budur. Eğer izne bağlarsanız Sezar döneminde olduğu gibi, sadece yöneticilerin

olumladıkları toplantı ve gösterileri yapabilirsiniz ki, bu da hakkın özünü ortadan kaldıracaktır.

Örneğin, bir gün beni Cebeci'ye götüren taksici, yol kapalıydı ve çok öfkelenmişti. Çünkü Kolej'de bir gösteri vardı. Çok sınırlendi, ağabey dedi niye gidip Gölbaşı'nda filan bağırıyorsunuz ki. Ben de ona aklıma şu geldi, iki-üç gün önce Antalya'da bir taksici cinayeti işlenmişti. Taksiciler dedim, kendilerine yönelik bu cinayetleri nasıl protesto ediyorlar? 200-300 taksici konvoy oluşturup, şehrin kalabalık yerlerinden geçerek. Çünkü örgütlenme özgürlüğünün ve toplantının mantığı da zaten budur, derdimi birlikte yaşadığım insanlara duyurabilmek.

Bazı kararlardan bahsedip, kolluğun yasadışı gördüğüne müdahalesinden bahsetmek istiyorum. Örneğin, İzci kararında, Dünya Kadınlar Gününde izin almadan toplantı yaptınız diye müdahalesini sözleşmeye aykırı görmüştür. Mahkeme kolluk görevlilerinin gereksiz şiddet kullanmasının, bireylerin toplanma ve gösteri özgürlüğünü ortadan kaldırdığı sonucuna ulaşmıştır. Mahkeme Türkiye'deki toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde kolluğun müdahale biçiminin artık bu hakkı kullanılamaz noktaya getirdiğini söylemiştir. Çünkü insanlar en barışçıl toplantıya göre, muhtemelen dün orta halli bir hekim, Taksim'e gidersem mesleki bir derdimi anlatmak istiyorum, ama mutlaka müdahale olacaktır dediği için, kendini ifade etmek yerine evinde oturmayı tercih etmiştir. Çünkü müdahale bir ön alıcı cezaya dönüşmüştür. Mahkemelerden önce biz cezalandırılmayı anlaşıyor.

Buraları hızlı geçeceğim, sizi sıkmayayım, bir de arızadan dolayı vakit uzadı. Subaşı ve Çoban kararı, bu mümkün olduğunca son aylardaki kararları bulmaya çalıştım. Kolluğun yine 1 Mayıs işçi kutlamalarındaki fiziki kuvvet kullanarak, yine barışçıl olan aslında, şiddete bulaşmayan bir kişinin yerde yatmakta olan arkadaşını kaldırması sırasında dövülmesini sözleşmeye aykırı bularak, üçüncü maddenin ihlali olduğu sonucuna varmıştır.

Subaşı ve Çoban, polisler hakkında şikâyetçi olmuşlar, ama iç hukukta bir sonuç alınamamıştır. En sonunda tekrar söyle-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DEVİRİM AYDIN'IN
KONUŞMASI

yeceğim, kurumsallaşmış bir cezasızlık olgusu söz konusudur Türkiye’de. O yüzde bizim neslimiz 1990’larda ülkenin bir kısmında ne olup bittiğini bilemeden yetişti ve şimdi de bir tarih kopukluğu var. Şimdi 20 yaşının üstündekiler, 1990’lı yıllarda kendi devletimizin, kendi köyümüzdeki, kendi insanımızı bombaladığı için AİHM’de mahkûm edilmesini belki de anlamakta güçlük çekmektedirler. Geziye ilişkin kararlar da, daha hızlı bile olursa, en erken birkaç yıl sonra alınacaktır.

Yine bir kararda, yaşı küçük olduğu için kısaltılmıştır. Irak müdahalesinde, yine barışçıl olduğu için kolluğun, bu da Oya Aydın kararıdır. Barışçıl bir gösteride bildirim yapılmamış olsa bile, kolluğun zor kullanarak dağıtamayacağını göstermektedirler. Çünkü yasanızın bildirimle aradığı koşul, kamu düzenini sağlamaktır. Oysa valinin Twitter’den twit atarak, Facebook’tan bir mesaj paylaşarak size haber verdiği bir çağda, buradaki konuşmacıların bile yarısının telefonlarının dinlendiğinden şüphelenildiği bir çağda, kolluk ve idare zaten bir toplantı ve gösteri yapılacağını bilmektedir önceden.

Örneğin, dün hekimler Taksim Meydanına geldiklerinde, bildiriminiz yapılmadı, gidin 48 saat sonra gelin demek yerine, AİHM içtihatlarına ve yasanın amaçsal yorumuna göre, oradaki güvenliği sağlayıp, Taksim’in Beyoğlu’ndan İstiklâlê giden yerlerde yayaların giriş çıkışlarını sağlayıp, hekimlerin de dertlerini ifade etmelerini sağlaması gerekmektedir.

Yine Polonya kararında da benzeri bir durum vardır. Önceden haber verilmiş olmayı iç hukuk aramış olsa bile, önceden haber verilmeden spontane bir fikir açıklaması için yapılan gösteride, şiddet kullanarak dağıtmak sözleşmedeki toplantı örgütlenme özgürlüğünü ihlal edecektir demektir mahkeme.

Yine mahkemenin kriterlerine göre, sadece gruptan şiddet kullananlar şiddet kullanarak engellenebilir. Bukta diğerleri Macaristan kararı da, spontane bir durumda, son anda haber alınan bir olayda bildirim yapılmasının aranmasının bile doğru olmadığını söylemektedir. Örneğin, İstanbul’da metrobüste

ayakta tikiş tikiş gitmekte olan kişiler, metrobüs arızalandığı için gece saat 23.00'te belediyenin bu yönetim biçimini protesto etmek istediklerinde, kendilerine biber gazıyla müdahale edip, önceden bildirimde bulunmadınız diyemezsiniz. AİHM'in kriterlerine, aklın yoluna, yasanın amaçsal yorumuna göre, o anda onu ifade etmesi gerekir. Aksi halde arızayı iki gün sonra gidip de, Kazlıköy'de bir miting alanında bağıarak, zaten medyanın ilgisini çekemezsiniz, duyuramazsınız sorununuzu.

Gösterinin hemen yapılması gereken durumlarda, bildirim koşulunun aranması hakkı ortadan kaldıracaktır. Evet, yine benzeri bir durum, çok hızlı geçeceğim buralara. Toplantı ve gösteri yürüyüşünün ne zaman nerede yapılabileceği konusunda da yine 2911 12 Eylül döneminde yapılmıştır ve çok tuhaf sınırlamalar içerir. Örneğini, Meclisin yakınında yapamayız, şehirlerarası yolda yapamayız, mabetlerde yapamayız, genel yollarda yapamayız, açık yerlerde güneşin batışından sonra yapamayız. Bunun bazı sonuçları var. Çünkü o yasanın yapıldığı tarihteki koşullar ve iletişim kolluğun elindeki imkânlarla bugünkü farklı.

Eğer bu yasadaki 48 saat önceden bildirim dikkate alırsak, AİHM'i yani AİHM içtihatlarını bir tarafa bırakarak yasadan gidersek, örneğin ne olacaktır? Başbakanın yurtdışından dönüşünde yapmış olduğu mitingi yasadışı hale gelecektir kuramsal olarak. Örneğin, parkta bildirim yapmayı ararsanız, ağaçlar söküldükten sonra yapacağınız bir gösterinin hiçbir anlamı kalmayacaktır. Makul bir sınır içinde kalma koşuluyla, kamunun dengesini bozmamak, başkalarının özgürlüğünü bozmamak koşuluyla ibadethaneler ve trafiğe açık yerlerde de eylem yapılabilecektir, İnsan Hakları Mahkemesinin kararına göre.

Gösteri yürüyüşü belli ölçülerde, ama belli ölçülerde demagogiyi –*Hocam onu vurguladı*– abartmayı da içerir. Yeter ki bu abartma suç işlenmeye, kışkırtmaya, şiddet çağrısına yönelik olmasın. Örneğin, basitçe kolluğun aslında hakaretine uğrayan bir kişinin durumu abartarak, işkence gördüm diye bağıması, tek başına o gösteriyi yasadışı kılmaz.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DEVİRİM AYDIN'IN
KONUŞMASI

Geçen hafta Ankara'da iki kişilik bir eylem oldu. Bilmiyorum hatırlayacak mısınız? Kolluğa bilgi taşıdığını söyleyen ve kimi uyuşturucu çetelerinin ortaya çıkmasını sağlayan, ama sonra kolluğun kendisini çetelerin vicdanına terk ettiği bir kişi, devletime hizmet ettim –*sanki kamu görevlisi, sonuçta bilgi getirmiş*– devletim beni bir başına bıraktı diye metro çıkışında tek başına eylem yapmaktaydı. Belki de durumu abartmaktaydı, ama dikkat çekmek istemekteydi. Tek başına gösteriyi, o abartı yasadışı hale getirmez.

12 Eylül dönemindeki bu yasa, eğer İnsan Hakları Mahkemesi kararları dikkate alınmadan, kolluğun bugün yaptığı gibi, idarenin yaptığı gibi yorumlanırsa, gezi benzeri, gezi perşembeydi, çarşambayı hatırlayacaksınız. 1 Mayıs olayları vesaire. 12 Eylül'ü büyük bir kısmınız çok iyi yaşadınız, biz o zamanlar çocuktuk ve 12 Eylül'de bile rivayet edilir ki, İstanbul'daki trafik 1 Mayıs 2013 gibi durdurulmamıştı.

Herhalde Kenan Evren içeride diyordur ki –*hastanenin içerisi diyelim*– ben buradayım, fikirlerim iktidarda. Hakikaten belki de 12 Eylül valileri bile, Adana Valisi gibi, Eskişehir Valisi gibi, Afyon Valisi gibi değildi. Bilmiyorum o günü yaşamadık, ama bilmiyorum. (Alkışlar)

Cisse Fransa davasında, kilisenin uzun bir süre işgal edilmiş olmasını. Yani ne kadar gösteri uzayacaktır? Tamam hadi gidin, altı saattir, üç gündür burada mısınız diyebilir miyiz? Makul bir süreye kadar, belki birkaç gün, belki birkaç hafta uzayabileceğini söylemiştir. Nitekim Çiloğlu ve diğerleri davasının, Galatasaray Lisesinin önündeki eylemlerinde o yönde bir karar vermiştir mahkeme.

Müdahalenin yöntemleri sınırsız olamaz. Türkiye'de toplumsal olaylara müdahaleyle, gösterilere müdahalede iki argüman vardır. Toplantı yasadışıdır, çünkü bildirim yoktur. Bu kısmı geçmek istiyorum. Provokatörler göstericilerin içindedir, polise taş atacaklardır. Kolluk güçlerinin barışçıl gösteri yapanları, şiddete başvuranları ayrıştırma ödevi vardır. AİHM aciliyet olmasa da, önceden haber verilmemiş olsa bile, az ev-

vel bahsettiğim kısımdır ve yine bizimle ilgili kararında, bildirim bile aranmaması gerektiğini söylemektedir Toplantının bildirim koşulunun yerine getirilmemiş olması, tek başına yasadışı kılmaz. O argümanı çürüttükten sonra, diğerine geçebiliriz. Eylemcilerin bir kısmının gerçekten de şiddete bulaşmaları, diğer eylemcilere veya kolluğa yönelik şiddet faaliyetinde bulunması mümkündür. Yine AIHM kriterlerine göre, bu durumda kolluk şiddete başvuranları diğerlerinden ayırmalıdır.

Gezi olaylarında bir kez daha gördük ki, kolluk hedef gözetmeksizin, şiddete bulaşan bulaşmayan ayrımı, yoldan geçen geçmeyen ayrımı yapmaksızın, mümkün olduğunca en ağır bir müdahaleyle olayı bitirip, herkesi evine göndermenin derdindedir.

Kapalı alanlara yönelik müdahalesinden de yola çıkarak bunu söyleyebiliriz. Hızlı geçmek istiyorum, sabrınızı çok zorladık. Genel nitelikli toplantı yasağı konulamaz AIHM kriterlerine göre. Oysa geçen hafta Başbakanın Muğla Milas ziyaretlerinde, bütün gösteriler sırf bu nedenle yasaklanmıştı. Çok şükür hiçbir olay olmadı, kimse de terör örgütü üyesi olmakla suçlanmadı.

Yine Türkiye'yle ilgili bir davada, genel bir istatistiğin, örneğin 2004 ve 2011 yılları arasında yaşanan olayları örnek verecek bir sınırlamanın olamayacağını göstermektedir İnsan Hakları Mahkemesi. Burayı hızlı geçeyim ve bitireyim.

Koşulları gerçekleştiğinde, yani AIHM kriterlerine göre şiddet başladığında, bir toplantı ve gösteriye müdahale nasıl olmalıdır? Burada Birleşmiş Milletlerin kolluk görevlileri davranış kuralları vardır ve buraya göre çok zorunlu olduğu hallerde gereken ölçüde kolluk şiddete başvurmalıdır. Yine Havana'da kabul edilmiş olan, kanun adamlarının zor ve silah kullanmalarına dair temel prensiplerde de bu durum söz konusudur.

Başka araçların etkisizi hale geldiğinde kullanılmalıdır. Yasaya baktığımızda, bizim Polis Vazifesi ve Selahiyet Kanunumuz ile kolluk çoğu zaman toplumsal olaylara müdahale eden çevik kuvvet olduğu için, Çevik Kuvvet Yönetmeliğinde, as-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DEVİRİM AYDIN'IN
KONUŞMASI

İnönü mevzuat uluslararası düzenlemeye gayet uygundur. Hoş çevik kuvvet müdahale edecektir, ama ben doğulu biriyim, Karslıyım. Kars'ta ben akrep araçlarını görerek büyüdüm. O araçlardan birini vali konağının yakınında Mayıs Haziran'da Ankara'da gördüğümde, vallahi içimin yağları eridi. Büklük Sokakta akrep evimde astım hastası var deyip çılgın atan kadının evine atış yaptığında, işte Cizre'de olan da oydu aslında.

O yüzden işte İsmail Beyin söylediği oldu. Elinde Türk Bayrağını tutan, muhtemelen ulusalcı bir kızın kaçırılmasını, elinde BDP flaması taşıyan bir başka çocuk yaptı. Kanunlarımıza göre evet, ancak koşulları gerçekleştiğinde vesaire olacak, ama acaba uygulama öyle mi? Hayır, değil. Abdullah Yaşa Türkiye davası ki, AİHM'de kaybettiğimiz, mahkûm olduğumuz bir dava. Diyarbakır 2. İdare Mahkemesi, gösteri şiddet içerdiği için, sırf o gösteriye katılmış olduğu için Abdullah Yaşa'nın idare aleyhine açtığı davayı reddetmektedir. Danıştay 10. Dairesi burada, Yaşa'nın başvurusunu haksız görmekte, 2. İdare Mahkemesinin kararını ise doğru görmektedir. Oysa İnsan Hakları Avrupa Mahkemesi, yukarıdaki kriterlerle reddetmiştir ve Türkiye'yi mahkûm etmiştir.

Yine uluslararası kriterler ve iç hukukumuza göre kolluk görevlileri müdahalede kolluk görevlisi olduklarını gösterecek belli bir kimliğini tespiti imkân veren biçimde kıyafetle ve kanunun gösterdiği araçlarla müdahale edebilmelidir. Hepinizin malumudur, kasklardaki numara kapanmıştır. İddiaya göre polis meslek yüksekokulu öğrencileri halktan sivil kişiler de müdahalelere katılmışlardır ve müdahale araçları kanunda olmayanları da içermiştir.

Burada son olarak şunu söylemek istiyorum. Biber gazının niteliği, Hocam belirtti, içerdiği oleoresin capsicum partikülünden dolayı tıpçılar tereddütle yaklaşmaktadırlar. Henüz bu gazın içindeki partiküllerin ne derece insan sağlığına zararlı olduğu kesin olarak bilinmemektedir. Örneğin, gezi olaylarında aslında gazın kullanım yoğunluğuna bağlı olarak kaç kişinin öldüğünü söylemek kesin olarak mümkün değildir.

O nedenle de, örneğin Güney Kaliforniya Sivil Özgürlükler Birliği, Uluslararası Tabipler Birliği, Türk Tabipler Birliği biber gazı kullanımının yasaklanmasından yanadırlar. Bir de biber gazının ekonomik boyutu var, demokratik kısmından bahsettik. Çünkü biber gazının içerdiği OC gazı, aslında savaşta bile Cenevre Sözleşmelerine göre kullanılmaması gereken bir gazdır ve sadece gazın kendisi değil, fişeğin atış biçimi de ülkemizde ayrı bir sorun olmuştur.

Demokrasimiz ilerledikçe, gaz kullanımımız ve ödediğimiz para artmaktadır. Ali Güney kararı 2012 yılı içindeki bir karardır. Son iki karardan bahsedip bitiriyorum. Bundan sonra gezi olayları veya diğer olaylarda Türkiye veya diğer bir başka sözleşmeye taraf ülkenin mahkum edileceğinin göstergesidir, emsal teşkil edecektir. Oya Ataman Ali Güneş kararı. Ali Güney kararını şimdi göstereceğim. NATO'nun bir İstanbul toplantısını protesto eden Eğitim-Sen Sendikasına üye bir öğretmendir. Şiddetsiz bir toplantıya katılmıştır, bildirim yapılmadı diye müdahale edilmiştir, direnmemiştir. Polis aracına götürülürken slogan attığı için ağzına biber gazı sıkılmasını ki, biz ağzına biber sürme kültürüyle yetiştirilen bir toplum olduğumuz için, bunun herhalde resmi uygulaması da budur. Oysa Portekizli hâkim bunu anlamakta güçlük çekerek, işkence ve kötü muamele olduğuna kanaat getirmiştir. Bu artık bizde değil sadece, sözleşmeye taraf ülkelerde bir kriterdir, bir eşit aşılmasıdır.

Gazın keyfi ve yoğun kullanımı artık Ali Güneş kararından sonra bir eşiktir. Necati Yılmaz, Başbakanın Kuzey Karadeniz gezisinde yüzde 80 civarında görme engellidir. Görme engellilerin hakları verilmiyor diye slogan attığı için, Başbakanlığın korumalarınca dövülerek alınmış götürülmüştür. Başbakanın Trabzon, Giresun, Artvin'deki seyahati bittikten sonra serbest bırakılmıştır, dövülmüştür. Savcılığa başvurmuştur. Hepimiz hukukçuyuz aşağı yukarı, yani insan gerçekten üzülmüyor. Çünkü henüz Türkiye'de soruşturması bile bitmemiştir, oysa AİHM'den mahkûmiyet kararı çıkmıştır.

Necati Yılmaz da bir eşiktir ülkemiz ve sözleşmeye taraf ülkeler açısından. Kolluğun, medyanın ifadesiyle orantısız güç

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DEVİRİM AYDIN'IN
KONUŞMASI

kullanımında cezasızlık olgusu kurumsallaşmıştır diye artık ceza vermektedir. Bunlar da geziden önceki, yani gezinin bağırtıyorum diye geldiği müdahale biçimleridir. Yasadışı müdahaledir. Örneğin, hatırlayacaksınız bu gösterilerdeki müdahalelerin biçimini.

Kolluğun müdahalesine ilişkin üç yorum kriterdir iktidar açısından. Yalçın Akdoğan, polis bu ülkeyi demokratik yaptı dedi. Hiç kimse kızmasın, bir dönem askerlerden demokrasi bekleyenler ülkemizi duvara toslatıp, yanlış çözümlerle daha büyük sorunlara neden olmuşlardır. Şimdi de iki kardeşin yaşadığı kavgadan görüyoruz ki, bir gecede bizim kahraman bavul casus çıktı. Çünkü polisin ülkeyi demokratik yaptığını söyleyenler de, 20 yıl sonra ülkemizin duvara tosladığını göreceklerdir.

Emekli general milletvekili “*düzene itaat gerekir gaza ihtiyaçları var demek ki*” demiştir. İşte bu generallerden medet umanlar bugün duvara toslamışlardır ve bizim neslimizi gerçekten çok yanlış kişilerin eline geçmesine neden olmuşlardır ve bu da gelecek dönem bir baktınız İçişleri Bakanı olur. Çevik kuvvet şube müdürü, ülkemizin kahramanlık savaşı verdiği Çanakkale destanıyla kıyaslamıştır “*çevik kuvvet destan yazmıştır*” demiştir. Kendileri açısından doğrudur.

256 zor kullanmada sınırın aşılmasını söylüyor. Fiktif yapay bir suç türüdür. Çünkü aslında işkence sayılabilecek, kasten öldürme yaralama sayılabilecek davranışlardır. Sözleşmeler ve AİHM kriterlerine baktığımızda, aslında kolluğun meşru şiddet kullanımına açtığı her hal bir işkence fiilidir artık.

Şununla bitiriyorum saygıdeğer dinleyiciler, sabrınız için şimdiden teşekkür ediyorum. TBMM'ye bir tasarı sunuldu, yine bir torba yasadır. Bunun için de iki hüküm –bir sürü var da– şimdi konuştuğumuzu bile daha geriye götürecektir. Çünkü şimdi hükümet komiserine tanınan yetkiyi kolluğa vererek, gösterilere katılacakların kimlik bilgilerinin, seslerinin kolluk tarafından kaydedebileceğini öngörmektedir. Örneğin, bir

HES protestosu yaparak, sivil itaatsizlik yapıp yolu trafiğe kapatacak olanlar, kamu faaliyetinin yürütülmesini engellediği için beş yıla kadar hapisle mahkûm edilebilecektir.

Sabrınız için tekrar teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

KATILIMCI- Serhan Bey bir şey ekleyebilir miyim? Çok kısa vaktinizi alacağım iki dakika. Az önce Trabzon'da görme özürlü bir vatandaşın dayak yeme meselesi vardı. İlginçtir, iki dakika açmak isterim. O vatandaş Araklı ilçesindedir, 30 küsurlu yaşlardandır, yüzde 85 görme özürüdür. Sokağa çıkmıştır, Başbakanın konuşması sırasında "fındık parası ne olacak" demiştir. Bunun üzerine Başbakanın korumaları tarafından dövülmüş, konvoyun arkasındaki polis aracında da dövülerek, Karadeniz sahili şöyledir; Of, Sürmene, Araklı şeklindedir. Araklı, Sürmene, Of'a getirilmiş, Of mitinginde de dövülmüş arabanın arkasında, Rize sınırında bırakılmış. Başbakanın konvoyu Rize'ye gitmiş, vatandaş geri dönmüştür.

Soruşturma şöyle yürümüştür: Adama hemen dava açılırken, adamın şikâyeti üzerine yapılan işlem, Araklı'dan Of'a, Of'tan Sürmene'ye, Sürmene'den Rize'ye, Rize'den tekrar Araklı'ya gönderilmiştir suç yeri tartışması nedeniyle. Fıkra gibidir ve sonra adamın önüne Başbakanlık polislerinin dört yıl sonra fotoğrafları gelmiş, yüzde 85 görme özürlü olmasına rağmen teşhis et denilmiştir. Bunun üzerine polisler dava açılmamıştır.

Teşekkür ederim. (Alkışlar)

Av. SERHAN ÖZBEK (Oturum Başkanı)- Evet, değerli katılımcılar, konuşmacılarımız bizi bilgilendirdiler, önemli değerlendirmelerde bulundular. Konuşmalarıyla yaptıkları değerlendirmelerle hepimiz zenginleştik. Anlaşıyor ki, gezi direnişi ya da gezi olayları, aslında insan haklarının neredeyse her alanında bir turnusol görevi görmeye devam edecek. İlgi lenenlerin dikkatine.

Saygılar sunarız. (Alkışlar)

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

SUNUCU- Sayın konuklar, şimdi de konuşmacılarımıza plâketlerini vermek üzere, Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri Sayın Av. Güneş Gürseler'i davet ediyorum.

Av. GÜNEŞ GÜRSELER (Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri)- Değerli misafirlerimiz, Türkiye Barolar Birliği olarak yeni dönemde bir uygulama başlattık. Plâket vermiyoruz, katılımcılarımız adına TEMA'ya bağışta bulunup, onlar adına bir ağaç dikilmesini sağlıyoruz. Bu toplantıya da katılan değerli konuklarımız adına TEMA ağaç dikti. Onlara bu ağaç dikilmenin belgesini sunacağız.

Ben değerli meslektaşım İnsan Hakları Merkezinden sorumlu yönetim kurulu üyemiz İzzet Varan'ı da buraya davet ediyorum, hep birlikte verelim.

(Belgeleri verildi)

Şimdi kısa bir aramız var, ondan sonra ikinci oturumumuza başlayacağız. Buyurun.

(Ara verildi)

İKİNCİ OTURUM

*Adil Yargılanma Hakkı
ve Yürütmenin Sorumluluğu*

Prof. Dr. RONA AYBAY (Oturum Başkanı)- Sayın konuklar, değerli meslektaşlar; hepinizi saygıyla selamlayarak oturumu açıyorum.

Bir başka açıklama gereken husus var. Bizim bu oturumla ilgili davetiyede yahut programda yazılı bilgilerde çok ciddi değişiklikler yapmamız gerekti. Onları şimdi bilginize sunacağım. Bir kere konuşmacıların ilk sırasında ismi yazılı olan Av. Pınar Akbina gezi olayları tanığı olarak tanıtılmış; oysa kendisi Takvim Dayanışması üyesi ve DİSK Nakliyat İş Sendikası avukatı.

İzmir Baromuzun Başkanı Sayın Av. Sema Pektaş, seçim çalışmaları sebebiyle, başka görevleri öncelik taşıdığı için gelemedi. İstanbul Baromuzun Başkanı Sayın Av. Ümit Kocasakal da başka öncelikleri sebebiyle gelemedi. Onun yerine İstanbul Barosu Yönetim Kurulu üyelerimizden Sayın Av. Turgay Demirci katılabildi. Bu düzeltmeleri bilginize sunduktan sonra, çok kısa bir açış yapmak üzere birkaç dakikanızı alacağım. Merak etmeyin korsan bir bildiri, böyle uzun bir bildiri sunacak değilim. Çünkü konuşmacıların, çok değerli konuşmacılarımızın neler söyleyeceğini ben de merakla bekliyorum. Fakat sırf bir tartışma zemini olsun diye birkaç noktayı belirtmek isterim.

Oturumumuzun genel başlığı; adil yargılanma hakkı ve yürütmenin sorumluluğu. Hemen söyleyeyim, bu adil yargılanma sözü biliyorsunuz tartışmalı bir söz. Bunun yanlış olduğuna inananlardanım ben de. Beni tanıyanlar hemen zaten tebessüm ettiler daha ben söylemeden. Yanlış bir çeviridir, doğrusu düğün yargı olmalıydı, dürüst yargı olmalıydı. Çünkü İngilizcesi *fair trial* yani adil başka bir şey.

Şimdi gelelim bu adil yargılama diye Türkçeye yanlış olarak da giren kavramın, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi bağlamındaki açıklanmasına. Bu tabii aslında Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin en uzun maddesi 6. madde. Yani bu konuyla ilgili madde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde gerçekten diğer maddelere oranla iki-üç-beş kat daha uzun bir madde ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin hemen her kararında söyle veya böyle söz konusu olan bir madde.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

RONA AYBAY'IN
KONUŞMASI

Şimdi sırf hatırlatma kabilinden bu maddenin içeriği konusunda ana başlıkları söyleyeceğim sadece. Belki benden sonra konuşacak değerli konuşmacılar için de bir zemin hazırlamış oluruz. Maddenin kapsamına bir kere ne tür çekişmeler giriyor, ne tür ihtilaflar giriyor? Bir kere medeni yahut sivil haklarla ilgili çekişmeler veya ceza hukukuyla ilgili çekişmeler diye tanımlanmış. Yani bunun dışında örneğin idari mahiyetteki çekişmeler, bu maddenin kapsamına girmiyor.

Madde kapsamındaki çekişmeleri sonuca bağlayacak yargı organının nitelikleri, yani mahkemelerin nitelikleri konusunda ki, bu bugün için Türkiye bakımından özel önem taşıyor. Bir organın adına mahkeme demek, kapısında asılan tabelaya mahkeme yazısı yazmak, o organı mahkemeye yapmaya ne yazık ki yetmiyor. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatları, birtakım kriterler getiriyor. Bunlara uymayan kurulun adına siz isterseniz en yüksek mahkeme ne dersiniz deyin, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi açısından orasını mahkeme saymaya imkân yok.

Ne olacak? Şimdi ne olacağını söylemeden önce, deminki oturumda İsmail Saymaz'ın, emniyet ve adliye ilişkileri konusundaki sözleri yüreğime taş gibi oturdu, onu söyleyeyim. Çok arzu ederdim ki, Sayın İsmail Saymaz'a "*sen yanlış biliyorsun, öyle şey olur mu, bizim mahkemelerimiz bağımsızdır tarafsızdır*" diye isyan edebileyim, ama bu isyanı yapacak gücü bulamadım. Tam tersine başımı önüme eğmek zorunda kaldım hüznüle. Çünkü şimdi söyleyeceğim mahkeme nitelikleri konusunda ne yazık ki İsmail Saymaz'ın haklı olduğunu kabul etmek durumundayız.

Yasayla kurulmuş bir organ olacak. Burası doğru, bizim mahkemeler açısından bu kuralda bir eksiklik yok, ama bağımsız olacak diyor. Mahkemenin adının mahkeme olması yetmez, bağımsız olması da gerekir. Bu konuda bağımsızlığı takdirlerinize sunarım. Tarafsız olacak diyor. Bu nitelikler bakımından doğrusu, şöyle göğsümüzü gere gere bizim mahkemelerimiz bağımsızdır tarafsızdır demek gücünü ben kendimde bulamıyorum.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 6. maddesinde, yargılama usulüne ilişkin kurallar var. Birtakım genel ilkeler, işte davanın düzgün bir yargılamayla görülmesi, makul bir süre içinde bitirilmesi. Şimdi bu makul süre içinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine, hani çuvaldızı başkasına batırırken, iğneyi de kendisine batırma durumunda. Başka üye ülkelerin mahkemelerinde davaların uzun sürmesi dolayısıyla önüne gelen davalarda mahkûmiyet kararı veriyor, ihlal kararı veriyor, ama kendisinin de çok hızlı çalıştığı söylenemez. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, yani koruması gereken makul süresi içinde görülmesi değerini kendisi de korumakta zorluk çekiyor. Çünkü biliyorsunuz çok başvuru var. Bu konuda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin daha etkin çalışması için neler yapılmalı diye 11 kişilik bir akıl -*sözde akıl diyelim*- kişiler kurulu kurulmuştur. İşte bir hata olarak aralarına 11. kişi olarak beni de almışlardı o vesileyle biliyorum. Gerçekten bir açmaz içinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi.

Bir yandan harç aranmıyor biliyorsunuz başvuru için. Hiçbir şekil şartı hemen hemen aranmıyor. Yani Türkiye'de bir dava açmaya göre, Strasburg'da dava açmak çok daha kolay. Bunun sonucu olarak da düşünün 47 tane üye ülke var. Tabiri mazur görürseniz, sabah erken kalkan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine başvuruda bulunuyor. Bunların her birinin incelenmesi ayıklanması, büyük bir kısmı çöpe gidiyor. Çünkü daha ilk bakışta geçersiz, ama ne olursa olsun çok zaman alıyor. Dolayısıyla da makul süre içinde bitirilmesi davaların pek Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi için de mümkün değil.

Aleni yargılama ilkesi var. Aleni yargılamanın istisnaları var, ama herhalde bir cezaevinin içinde bir mahkemenin çalışması, aleni yargılama kavramıyla pek bağdaşır nitelikte değil. Ceza yargılamasına ilişkin ilkeler, işte suçsuzluk belirgesi yahut masumiyet karanesi. Suçlamanın niteliğinin sanığa yahut şüpheliye bildirilmesi, savunmasını hazırlayabilmek için zaman ve kolaylıklar sağlanması, savunma hakkının bizzat ya da temsilci aracılığıyla kullanılması.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

RONA AYBAY'IN
KONUŞMASI

Daha bu sabah bizim İnsan Hakları Merkezinin toplantısında bir arkadaş dile getirdi. Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yoluyla başvurmak için, posta ile başvuruyu Anayasa Mahkemesi galiba usul bakımından kabul etmiyor, ama cezaevinde olan bir kimsenin de bir faksla filan başvurusu mümkün olmadığı için, mesela böyle bir şey var. Hâlbuki mahkemenin ulaşılabilir olması da Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına göre çok önemli. Bu durumda cezaevindeki kişinin Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yoluyla başvurusu mümkün değil.

Neyse ben korsan bildiri sunmayacağım dedim, onun için burada kesiyorum. Şimdi ilk sözü Ankara Baromuzun çok değerli başkanı Sayın Av. Sema Aksoy'a veriyorum.

SEMA AKSOY'UN
KONUŞMASI

Av. SEMA AKSOY (Ankara Barosu Başkanı)- Hocam teşekkür ediyorum. Değerli konuklar, Ankara Barosu adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Öncelikle *"Türkiye neden ağaca sarıldı"* kitapçığıyla tarihe not düşen Türkiye Barolar Birliğini ve Türkiye Barolar Birliği İnsan Hakları Merkezinin böyle anlamlı bir günde, 10 Aralık'ta yine tarihe not düşme adına böyle bir etkinliği yapmış olmasından dolayı teşekkürlerimi sunmayı borç biliyorum.

Bugün aslında 10 Aralık ve bir güzel olayı tartışıyoruz. Sayın Balbay tahliye oldu ve büyük bir insan hakkı ihlaline son verilmiş oldu. Bu anlamda da memnuniyetimi ayrıca dile getirmek istiyorum.

Değerli konuklar, biliyorsunuz bu hafta ayrıca 5 Aralık kadınlara seçme seçilme hakkının verildiği günü kutladık. 1923'te Nezihe Muhittin öncülüğünde, Kadınlar Halk Fırkasının kurulması için harekete geçen kadınlar, toplumsal destek bulamadıkları için ne yazık ki başarılı olamamışlardı. Ancak Nezihe Muhittin 1924'te Türk Kadınlar Birliğini kurarak mücadelesine devam etti ve sonunda Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün girişimleriyle kadınlar 1930'da belediye seçimlerinde, 1934'te de Mecliste temsil hakkını ve seçme hakkını kazandı.

Kadınlarımız kendi kazanılmış haklarını koruyabilmek ve geliştirebilmek adına yıllardır mücadele vermekte. Şimdilerde ise, siyaset yine kadınlar üzerinden şekillenmekte. Gezi olaylarındaki kadın hareketini de unutmamak lazımdır. Taksim Meydanında emniyet güçlerinin *“anneler çocuklarımızın Taksim’den çekilmesini sağlayın”* çağrısına, annelerin Taksim’in etrafında zincir oluşturarak karşılık vermesi hafızalardan asla silinmeyecektir.

Türkiye’nin geleceği, kadınların ve gençlerin elindedir. Gezi olaylarının Türk toplumuna kanıtladığı bir gerçek işte budur. Bu hareketin hiçbir ideolojik siyasi odak noktası bulunmamaktadır. Herhangi bir merkezden yönetilmeden, kendiliğinden demokrasi ve özgürlük talepleriyle ortaya çıkmış bir harekettir. Başından itibaren baskıların dayatmaların ve yaratılan psikolojik algılarla biriken bunalımların yarattığı artçı depremlerin patlaması olarak tarif etmiştim.

Türkiye’de ne yazık ki demokrasi ve özgürlükler sorunu vardır. Özellikle gençlerin barışçıl ve samimi bu çıkışını anlamayan siyasi iktidar, önce suçu faiz lobilerinde buldu, daha sonra sanal âlem suçlu ilan edildi. Baktılar ki yine yetmiyor, bu sefer iç ve dış odaklardan bu eylemin örgütlendiği tespitleri yapıldı.

Aslında bu hareket, yıllardır olanlara karşı sesini duyuramayan halkın, hem siyasi iktidara ve hem de siyasi muhalefete karşı bir mesajıydı. Halktan kopuk siyasi partilerin merkez koridorlarına sıkışmış siyasi yapıların tümüne karşı, siz bizim sesimizi durmuyorsunuz ya da sesimizi ilgili yerlere duyurmamıza aracılık etmiyorsunuz tepkisiydi. Yani bundan sadece siyasi iktidarın değil, muhalefet partilerinin de ders çıkartması gerektiği kuşkusuzdur.

Gezi hareketi gençleri, sanatçıları, sivil toplum örgütlerini, bir kısım medyayı bir araya getirdi. Toplumsal duyarlılığa sahip hak ve özgürlüklerine sahip çıkmak isteyen milyonlar soğa döküldü. Bu kendini ifade etmenin bir biçimiydi.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

SEMA AKSOY'UN
KONUŞMASI

Dilerseniz baştan alalım; Gezi Parkındaki inşaat çalışmaları yargı süreci beklenmeksizin hız alınca, 27 Mayıs ve devamında birçok çevreci ve duyarlı vatandaş parkta nöbet tutmaya başladılar. 30 Mayıs gecesini parkta geçirenler, sabaha karşı polis müdahalesiyle karşılaştılar. Uykularında iken polis parkı basmış ve parkta kalanları yaralayacak şekilde müdahale etmişti. Sonradan belediye görevlileri olduğu öğrenilen kalabalık bir grup tarafından parkta kalanların çadırları ateşe verilmişti.

İnsanların can güvenliği tehdit edilmişti. Gerek polis, gerekse belediye görevlilerince uygulanan yöntem, devam eden süreçte kullanılacak yöntemin de habercisi olmuştur.

Esasen kamu düzeni ve kamu güvenliğini sağlamakla sorumlu olan emniyet güçleri, dozajını her geçen gün daha da arttırarak uyguladığı şiddet ile meydana gelen ölüm, organ kaybı, kafa travması ve ciddi yaralanmalara neden olmuştu. Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri de dahil olmak üzere, birçok yetkilinin hükümeti şiddeti durdurmaya çağırmasına rağmen, idareciler eylemlerin devam etmesi durumunda daha sert müdahale edileceğini belirtmişti.

Gezi Parkı eylemlerinin en yoğun olduğu günlerde, yetkililer pasif eylem olarak nitelenebilecek duran adam eylemi de olmak üzere, hiçbir toplantı ve gösteriye müsamaha edilmeyeceğini gösterdi. Hatta daha da ileri giderek, tepkisini göstermek için vatandaşın bir eylem yolu olarak seçtiği tencere tava çalmak dahi suç sayıldı. Hâlbuki Anayasanın 25. maddesi ne diyordu: Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir. Yine Anayasamızın 34. maddesi ne diyordu? Herkes önceden izin almadan, silahsız ve saldırsız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.

Nitekim gezi olaylarından önce, 1 Mayıs kutlamaları sırasında Taksim'de meydana gelen olaylarda Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından barışçıl toplantılar için önceden izin alınmasına gerek bulunmadığı ve polisin zor kullanma yetkisini aştığı gerekçesiyle Türkiye suçlu bulunmuş ve mahkûm edilmiştir.

Göstericilere yönelik şiddet devam ederken, haber yapmak amacıyla orada bulunan gazeteciler, yaralıları tedavi eden doktorlar ve savunma haklarını üstlenen avukatlar da gözaltına alınmış ve keyfi bir şekilde kötü muameleye maruz bırakılmıştır. Ankara özelinde gezi olaylarında yaşanan polis şiddetini protesto etmek ve destek vermek isteyen binlerce kişi, ilk gün itibarıyla ağır bir polis şiddetiyle karşılaşmış, yüzlerce kişi sokaklardan alışveriş merkezlerinden metro ve otobüs duraklarından toplu olarak ve hangi suçu işlediklerini bilmeden gözaltına alınmıştı.

Kimin gözaltına alındığı, kimin yaralı olduğu, kimin kayıp olduğu bilinmeyen bir kaos süreci Ankara'da ve tüm yurtta günlerce sürdü. Geçtiğimiz günlerde açıklanan Emniyet Müdürlüğü'nün gezi bilançosu ise, ağır tabloyu gözler önüne sermesi açısından oldukça önemli.

28 Mayıs'tan Eylül'ün ilk haftasına kadar olan sürede gerçekleştirilen gezi parkı eylemleri süresinde, 80 kentte 5532 eylem ya da etkinlik gerçekleştirildi. Eylemlere yaklaşık 3 milyon 600 bin kişi katılırken, 5513 kişi güvenlik kuvvetlerince gözaltına alınarak soruşturma kapsamına alındı. Olaylarla ilgili adli soruşturmalarda 189 kişi tutuklandı. 4329 kişi yaralandı, 6 kişi yaşamını yitirdi. Emniyet teşkilâtı bir polis şehit verirken, 697 polis de yaralandı.

Gösteriler sırasında ayrıca kimyasal silah kullanımı sayılabilecek yoğunlukta gaz kullanılmıştı. Açık alanda kullanılan gazın miktarı, insanların kaçabileceği şekilde olmalıyken, polis bu kurala riayet etmemiştir. 15 metrekare ile 69 metrekare arasında yayılımı değişen gaz bombaları bulunmaktadır. 69 metrekareye yayılan bir gaz bombası atıldığında, aynı alana ikinci gaz bombası atılmaması gerekir. Çünkü gaz bombasıyla amaçlanan esasen gözlerin yaşarması, gözleri yaşaran insanların da temiz havaya doğru kaçmasıdır. Bu zaten dağılmalarını isteyen idarenin hedefine ulaşması anlamına gelir, ama bu alana daha fazla bomba atar ve insanların kaçabileceği çevresine de gaz atarsanız, amacın dışına çıkıp astım ya da kalp hastası olanlar için ölümcül sonuç doğmasına, sağlıklı kişilerde solu-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

SEMA AKSOY'UN
KONUŞMASI

num yolu rahatsızlıklarına, cilt sorunlarına, göz tahribatıyla karşılaşılmasına neden olursunuz.

Polis tüm bu gaz kullanma kurallarını ihlal etmekle kalmamış, daha da ileri giderek hedef göstererek konukların içerisine, dükkânlara, restoranlara ve mağazaların içine ve hatta insanların tedavileri için oluşturulmuş revirlere dahi gaz bombaları atmıştır. Polis Ankara Mülkiyeliler Birliği ve Divan Otelde çok sayıda çocuk, yaralı ve yaşlı insan bulunmasına rağmen ve kapalı bir mekân niteliğinden ötürü gereken mahkeme kararı olmaksızın buraları basarak, yoğun gaz kullanmıştır.

Dolayısıyla ilgili kanunlarla ve Polis Vazife ve Salahiyetleri kanununda kendilerine verilmiş hakların ve sorumlulukların sınırını aşarak, bu hususta talimat verenler ve yasadışı talimata uyanların Türk Ceza Kanununun 77. maddesinde düzenlenen insanlık suçunu işlediği açıktır.

Öte yandan birçok sivil polisin ne yazık ki ellerinde çivili sopalar, demir çubuklar ve çeşitli kesici aletlerle göstericilere müdahale ettiği görülmüştür. Eskişehir’de Ali İsmail Korkmaz’ın dövülerek öldürülmesi ile Ankara’da Ethem Sarısülük’ün polis mermisiyle öldürülmesi, Berkin’in gaz kapsülüyle hayati tehlike olacak şekilde yaralanarak komaya girmesi de tarihin kara sayfalarına geçmiş örneklerden sadece birkaçıdır.

Öte yandan haklıyı haksızı ayırt etmek ve gerçek adalete ulaşmak sorumluluğu olan hâkim ve savcılar da hiçbir hukuki temeli ve gerekçesi olmadan düzenlenmiş polis fezlekeleri ile âdeta bağımlıymış gibi harekete geçmiş, barışçıl gösteri ve toplantı yürüyüşü yapan ve birbirini hiç tanımayan yüzlerce kişi hakkında terör örgütü tespitiyle girişimlerde bulunmuşlardır.

Evlatları öldürülen ailelerin ve pek çok yaralı kişinin haklarında yaptığı şikâyet karşısında, polisin hak ihlaline yol açan güç kullanımıyla ilgili iddiaların soruşturulması ise havada kalmıştır. Şiddet nedeniyle hayatlarını kaybeden Mehmet Ayvalıtaş, Hasan Ferit Gedik, Ali İsmail Korkmaz’ın sorumlularının tespit edilmesinde yeterli çaba gösterilmemiş. Ali İsmail Korkmaz davası doğal hâkim ilkesine aykırı olarak daha başın-

da başka bir ile nakledilmiş. Tanıkların daha yargılama başlamadan Eskişehir'de dinlenmesi yoluna gidilmiştir.

Sorumlusu tespit edilen Ethem Sarısülük dosyasında ise, sanık polis görevden uzaklaştırılmamış, yargılama aşamasında ise duruşma salonu düzeni sağlanamamış, duruşmanın aheniyeti doğal hâkim ve yüz yüze yargılama yapılması ilkesine aykırı verilen usul kararlarıyla dava en başından kilitlenmiştir.

Sonuçta bu yargılamalar açısından birçok yönden adil yargılama hakkının şimdiden ihlal edildiğini söylemek mümkündür. Daha önce pek çok dosyada yaşandığı gibi, mahkemeler tarafından yapılan usul hataları ne yazık ki yargılamayı ve sonuçta verilen kararı tartışılır hale getirmiş ve getirecektir.

Gezi operasyonları sırasında kanuna, Anayasaya, uluslararası düzenlemelere aykırı olarak pek çok yakalama, gözaltı, ek gözaltı süresi verilmesi, üst arama ve el koyma kararlarıyla karşılaşmış bulunmaktayız. Toplumda büyük suç işlenmiş görüntüsüyle sunulan suç isnatlarının, yakalamaların, çilingirle açtırılarak yapılan ev aramalarının, el koymaların pek çoğunun hiçbir hukuki dayanağı bulunmadığı da zaman içerisinde anlaşılacaktır.

Bu tür işlem ve kararlarla anayasal hak olan kişi özgürlüğü, konut dokunulmazlığı, kişisel verilerin ve haberleşmenin gizliliği haklarının ihlal edildiği de açıktır. İşte bu aşamada Türkiye'de hukuki güvenlik ve adil yargılama hakkı yeniden tartışmaya açılmıştır. Hukuk devletinin ön şartlarından biri olan hukuk güvenliği ilkesiyle, bireylerin hukuk güvenliğinin sağlanması amaçlanmıştır. Hukuk güvenliği ilkesi, hukuk normlarının öngörülebilir olmasını, kişilerin tüm fiil ve muamelelerinde devlete güven duyabilmesini, devletin de kanuni düzenlemelerinde bu güven duygusunu zedeleyici metotlardan kaçınmasını gerekli kılar.

Hukuk güvenliğini, kişilerin can mal namus ile din ve vicdan emniyetlerinin hukuk kuralları tarafından korunacağına olan inanç olarak da ifade edebiliriz. Hukuk kurallarının kişiler tarafından öngörülebilir olması ve kişilerin hukuk düzeni-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

SEMA AKSOY'UN
KONUŞMASI

ne, dolayısıyla devlete olan güven ve bağlılığı, hukuk güvenliği bilinciyle mümkündür. Bununla birlikte devletin yasama organı eliyle çıkarmış olduğu kanunların uygulamaya geçirilmesi sürecinde devreye giren, idarenin işlem ve eylemlerinin de kanunlara uygun olması gerekmektedir. Bu durum kamu hukukunda yasal yönetim biçimi olarak ifade edilmektedir.

Hukuk devleti ise, bu kuralların sözde değil, özde uygulandığı yönetim düzenidir. Bu kuralların uygulanmasındaki metot, adalete olan güveni sarsıyorsa, hukuk güvenliği bilinci de sarsılmış demektir. Gezi olayları sırasında vatandaşların Anayasaya ve ilgili kanun ve kurallara uygun olduğunu düşünerek temel hak ve özgürlüklerin kullanılması anlamında gerçekleştirdiği toplantı ve gösteri yürüyüşü sonucunda karşılaştıkları tablo, hukuk güvenliğini tümüyle sarsmış durumdadır.

Yüzlerce kişinin birlikte gözaltına alındığı, sorgulamaların toplu yapıldığı, suçlamaların kimin nerede ne zaman hangi fiille suç işlediğine yönelik tespitleri ve delilleri içermediği bir yargı sürecinde, bireyin ve toplumun güvencesi olan adil yargılanma hakkından bahsetmek de ne yazık ki mümkün olamamaktadır.

Adil yargılamanın olmadığı yerde hukuk devletinin de olmayacağı kuşkusuzdur. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesine adil yargılanma hakkı kapsamında, suçsuz karinesi ve onun doğal neticesi olan lekelenmeme hakkı, bireyin sırf insan olmaktan dolayı sahip olduğu vazgeçilmez ve devredilmez haklardandır. Ceza adaletinin doğruluk, dürüstlük, gerçeğe ulaşma ilkelerine ancak ve ancak adil yargılanma hakkıyla ulaşılabilir.

Gezi olayları sırasında şüphelilerle ilgili masumiyet karinesinin defalarca ihlal edildiği, 15-16 yaşındaki çocukların bile önyargılarla inanılması mümkün olmayan düşüncelerle suçlu ilan edildiği ve haksız muameleye uğradığını ne yazık ki yaşayarak gördük. Bu süreçte bireylerin hakkını savunacak olan avukatlara yönelik baskı ve gözaltılarla adil yargılamanın olmazsa olmazı olan savunmanın yok sayılması ve yargılamalar-

da âdeta fazlalık olarak görülmesi, iddia ve savunmaya silahların eşitliği kuralının gereği olarak, eşit olanaklar sağlanması da adil yargılanma hakkının ihlali niteliğindedir. Avukata baskının olduğu yerde adil yargılama olamayacağı gibi, hukuk devleti de barınamaz.

Değerli konuklar, gezi olayları sırasında Ankara Barosu olarak biz meslektaşlarımızın da ciddi mağduriyetlerini yaşadık. Şimdi çok yürekli bir arkadaşımız, Sayın Sarper Gürcan aramızda. Ona bir alkış istiyorum. (Alkışlar)

Değerli dostlar, Sarper Bey sağ gözünü kaybetti ne yazık ki, ama yüreğimiz ve beynimiz yerinde duruyor, onlarla mücadeleye devam edeceğiz. Toplumsal barış ve adalet, devletin egemenlik hakkını kullanarak oluşturduğu hukuk düzeni marifetiyle herkese eşit ve adil yaklaşımıyla sağlanabilir. Hukukun intikamcı siyasi niyetlere araç edilmek istenmesi, tarihte birçok kez vuku bulduğu gibi, kimsenin de yararına bugüne kadar olmamıştır.

Ülkemizde tüm çabalara rağmen ortadan kaldırılmaya çalışılan engellenen temel hak ve özgürlüklerin, demokratik hakların kullanılması ve korunması mücadelesinde Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının kanunların ve tarafı olduğumuz tüm uluslararası sözleşmelerin gereğinin yerine getirilmesi hususunda üzerimize düşeni hukuki ve toplumsal süreçte yerine getireceğimizi bir kez daha ifade eder, Ankara Barosunun bu mücadelede de kendini kanıtlamış yürekli avukatları adına hepinizi en içten saygılarımla selamlarım. (Alkışlar)

Değerli dostlar, konuşmamızın sonunu yine gezinin bize iz bıraktığı bir mizahla bitirelim istedik. Arkadaşlarımız görsel bir şey yapacaklar şimdi.

(Görsel gösterim yapıldı)

Prof. Dr. RONA AYBAY (Oturum Başkanı)- Efendim mizah tabii, yalnız demokrasinin bir ön koşulu değil, toplumun hepten çıldırmaması, çileden çıkmaması için de bir emniyet sübabı ve diktatörlerin de en çok başa çıkmak isteyip de, en az başa çıkabildikleri şey. Türkiye'de de mizah geleneği var.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

Şimdi İnsan Hakları Merkezimizin bir kısa reklâmını yapayım. Bu düşüncelerle 8 yıl önce 10 Aralık İnsan Hakları Günü kutlamalarında mutlaka bir de karikatür sergimiz oldu, kitapları oldu. Sayın Başkanımızın sunumunu sağladığı mizah sahnesi de, ne kadar etkili olduğunu gösteriyor. Yani yaptığımız işin doğru olduğunu kanıtlamış oldunuz, size teşekkür ediyorum. Ayrıca tam 20 dakikada bitiren bir konuşmacıya her zaman rastlanmıyor, onun için de size şükranlarımı sunuyorum.

O kadar çok değişik ve önemli yönlerine değindiniz ki konunun, ben sadece bir noktasına kendimce bir küçük dipnot eklemek istiyorum. Şimdi arkadaşlar, bu gezi olayları sebebiyle gördük ki, artık apaçık ortada. Polis gerek biber gazı ve gerek ateşli silah dahil çeşitli silahları kullanmakta inanılmaz derecede sorumsuz bir davranış sergiledi.

Şimdi bunu bireysel düzeydeki polislerin yetersizliğine bağlamak, eğitim eksikliğine bağlamak belki mümkün olabilirdi, ama o kadar yoğun ve çok sayıda oldu ki bunlar, bunu artık bireysel düzeyde izah etmeye imkân yok. Burada artık yürütmenin yahut idarenin apaçık bir kusuru var ve kendi halkının muhalif kesimini düşman gibi görüp göstermek. Şimdi demokratik toplumlarda iktidar olur, muhalif olur, muhalefet olur, ama düşman olmaz. Bizim bu sözüm ona ileri demokrasimizde, muhalif kavramı yerini yavaş yavaş düşmana bırakıyor. Bu son derece vahim bir durum.

Artık bireysel düzeyde polis memurlarının yargılanması, cezalandırılması ne kadar mümkün oluyor? Onun da pek öyle mümkün olmadığını bir önceki oturumda arkadaşlarımız çok güzel açıkladılar, ama asıl burada başta Başbakan ve İçişleri Bakanı olmak üzere derece derece bütün yetkililerin sorumluların hesap vermesi, adalet önünde hesap vermesi lazım. Çünkü demokratik toplumda muhalifi düşman olarak gördüğünüz anda, kendi bindiğiniz dalı kesiyorsunuz demektir. Böyle bir dipnotu eklemek ihtiyacını duydum. Çok teşekkür ediyorum.

Şimdiki konuşmacımız Sayın Av. Pınar Akbina, yanlışlıkla gezi olayların tanığı diye yazılmış, Sendika avukatı kendisi, ama gezi olaylarının tanığı, iki sıfatınızla birden konuşabilirsiniz. Buyurun.

Av. PINAR AKBİNA (DİSK Nakliyat İş Sendikası Avukatı-Taksim Dayanışması Üyesi)- Türkiye Barolar Birliğinin değerli yöneticileri, baro başkanları ve değerli meslektaşlarım; ben öncelikle bu soğuk Ankara gününde hepimizi 15-16 Haziran büyük işçi direnişinden sonra gerçekleşen, Türkiye'nin en büyük ayaklanması, en büyük isyanı olan şanlı gezi isyanının sıcaklığıyla, mücadele ve özgürlük ruhuyla selamlıyorum. (Alkışlar)

Direnış sırasında orantısız polis şiddetine karşı yalnızca çıplak bedenleriyle direnirken şehit edilen Ethem Sarısülük, Mehmet Ayvalıtış, Ali İsmail Korkmaz, Medeni Yıldırım, Ahmet Atakan ve Abdullah Cömert'i ve yine biber gazının etkisiyle kaybettiğimiz Zeynep Eryaşar, İrfan Tuna, Selim Önder'i anarak, sevgi ve saygıyla anarak ve burada yaralanan, gözlerini kaybeden bütün insanlara acil şifalar dileyerek başlamak istiyorum.

Evet, hepimiz oradaydık. Hem de kızlı erkekli oradaydık. Kadını, erkeğı, genci, yaşlısı, engellisi, her meslekten avukatı, doktoru, öğretmeni, öğrencisi, işçisi hepimiz oradaydık. İstanbul'da nefes almamızı sağlayan nadir yerlerden, elimizde kalan nadir yerlerden olan ve Taksim'in de ciğeri olan gezi parkının yıkıldığını gördük ve savunmaya geçtik. Zaten dolmuştuk, çünkü bu yaptıkları ilk değildi. İstanbul'un her yanını beton yığına çevirmişlerdi ve çevirmeye devam ediyorlardı. Haydarpaşa, Galata, bir zamanlar Başbakanın cinayet olarak gördüğü üçüncü köprü nedeniyle kuzey ormanları yok ediliyor satılıyordu.

HES'lerle Karadeniz'in yapısını bozmuşlardı, Ege'nin Akdeniz'in tüm doğal yapısını bozmuşlardı ve daha Taksim Dayanışma toplantısında da gördüğümüz kamuoyuna yansımayan nice yerleri. Mesele sadece doğa düşmanlıkları mıydı? Elbette ki değildi. En çok da gençler vardı bu direnişte. Yapılan bir araştırmaya göre, direnişe katılanların yüzde 39,6'sı 19-25, yüzde 24'ü 26-30 yaş arasındaydı.

Hani 80 sonrası gençlik diye bir tabirimiz vardı, apolitik bu gençler dediğimiz gençler vardı bu direnişte, hem de öncü-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

PINAR AKBİNA'IN
KONUŞMASI

lük yapıyorlardı. Hem de şimdiye kadarki direniş kültürüne çok yeni bir soluk getirerek, orantısız şiddete karşı orantısız zekâlarını göstererek esprili dilde bir direniş gerçekleştirdiler.

Mesele sadece doğa düşmanlıkları değil dedik. Sanat düşmanlığı, vatan düşmanlığı, halk düşmanlığı da vardı elbette. Hani halk ozanı Hasan Hüseyin Korkmazgil'in bir dörtlüğü vardır çok sevdiğimiz, bu direniş sırasında da çok söylendi. *"Elbet bir bildiği var bu çocukların, kolay değil öyle genç ölmek. Yeşil bir yaprak gibi yüreği koparıp ateşe atmak, pek öyle kolay değil."*

Bu gençlerin de bildikleri vardı ve halkımızın da bildikleri yaşadıkları vardı. Her şeyi satıyorlardı, onlar için her şey satılıktı. Kuvayi Milliye yadigârı olan bütün kamu mallarını, belki bir yıllık kârları tutarında satmışlardı. Hatta sata sata bitirememişlerdi. Halk açlık sınırında yaşarken, 800 lira neyinize yetmiyor diyorlardı. İşçiyi taşeronla mahkûm ediyor, avukatı, doktoru, öğretmeni, öğrenciyi, polisi, askeri, memuru, mühendisi, esnafı değersizleştiriyorlardı. Sendikaları, meslek odalarını işlevsizleştiriyor, kendilerinden yapamadıkları kurum ve kuruluşlarla her türlü yollarla uğraşıyorlardı.

Emek Sinemasını yıkarak *-çok kısa bir süre önce-* sanat düşmanlıklarını gösteriyorlardı. Daha geçen 1 Mayıs, güya insanları çukurdan korumak, çukura düşmelerini engellemek için, bundan koruma için onlarca yaralıya mal olan bir şekilde 1 Mayıs alanına işçi sınıfı ve halkı sokmuyorlardı. Korumanın bedeli bu olmuştu.

Cumhuriyetimizin kurucularına ayyaş deyip, insanların özel yaşamlarına müdahale ediyorlardı. Halkımızın 19 Mayıs ve Cumhuriyeti kutlamasına engel oluyorlardı. Üniversiteleri bilim yuvaları olmaktan çıkarmaya, gençliği susturmaya çalışıyor, değiştirip durdukları sistemlerle lise ve üniversite sınavlarına hazırlanan gençlerimizin psikolojilerini bozuyorlar, sınav sorularının çalınmasına göz yumup, atama sözü verdikleri öğretmenlerin haklarını görmezden geliyorlardı.

Evet, bir bildikleri vardı halkımızın ve bu gençlerin. Yine ABD ve Avrupa Birliği emperyalizme tarafından sürüklendiğimiz, daha düne kadar kardeş dedikleri Suriye ile bir savaşa sürükleniyordu ülkemiz ve bombalar patlıyordu insanlarımızın mahallelerinde, evlerinin önünde. Reyhanlı ve Uludere katliamlarının hesabını sormamışlardı.

Yine Amerikan İslam'ı savunduklarını gördüler bizi yönetenlerin ve halkımızın temiz din duygularını sömürerek, yeni Sevr politikalarını hayata geçirdiklerini ve Ortaçağca ideolojilerini hâkim kılmak için, ülkenin bütün ulusal değerlerini yok ettiklerini, antiemperyalist birinci ulusal Kurtuluş Savaşımızın önderi Mustafa Kemal'in izini-tozunu yok etmek istediklerini gördüler. Bu gidişe dur diyen, karşı çıkan yurtsever askerleri, gazetecileri, aydınları, AKP'nin ve Fethullah'ın hukuk bürolarına dönüştürülmüş *-ne yazık ki-* yargı yoluyla uydurma davalarla Silivri zindanlarına tıktıklarını gördüler ve devleti laikliği hiçe sayarak, dini dogmalara göre yönetmek istediklerini gördük.

En çok da bunda kadınları kullanmak istediklerini gördük. Öyle açıklamalar vardı ki, örneğin kadına karşı şiddetin bu iktidar süresince yüzde 1400 arttığını gördük. *"Kadına yönelik şiddet abartılıyor"* dedi Başbakan, *"medya olayları abartıyor, kadına yönelik şiddet algıda seçicilik"* dedi yine bir bakan.

"Ben zaten kadın erkek eşitliğine inanmıyorum" dediler. *"Kürtaj yaptıran tecavüz kurbanından daha masum"* dediler, bunu İnsan Hakları Komisyonu Başkanı AKP milletvekili söylemişti. *"Kadın ahlâklı olsun, kürtaj yapmak zorunda kalmasın"* demişti. Ne yazık ki Ankara Büyükşehir Belediyesinde bulunan İ. Melih Gökçek.

"Kadınlar iş aradığı için işsizlik yüksek" demişlerdi, yine Mehmet Şimşek. *"Türk kadını evin süsüdür"* demişlerdi ve direniş sırasında *"Hamileliği davul çalarak ilan etmek bizim terbiyemize aykırıdır, böyle karınla sokakta gezilmez, ayıptır ayıp. Bunun adı realizm değildir, bunun adı terbiyesizliktir"* demişti TRT 1'in mütefekkeri. Evet bunları yapmışlardı, bunları gördü gençlerimiz ve halkımız.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

PINAR AKBİNA'IN
KONUŞMASI

Antakya'daki şehitlerimizden Ahmet Atakan ölmeden önce yazdığı bir mesajda, çok özlü bir şekilde dile getirmişti bu direnişin sebeplerini. Şöyle söylüyordu: *"Kürtleri katlettiler, Alevileri yaktılar, aydınlara ceza yağdırdılar, Laskiye'de tecavüze uğrayan analar bizim. Öldürülenler kardeşimiz oğlumuz. Ölüm bizi çağırıyor, hoş geldi sefa geldi."*

Evet, hiç kimsenin beklemediği bir anda, tüm dünyayı etkileyen bir isyan başlamıştı ve bu isyan günden güne büyüyerek milyonlara ulaştı. Hiç kimsenin tahmin ettiği bir şey değildi bu, ama gençliğimizin bir jöntürlük geleneği vardı ve bu gelenekleri yıkmak kolay değildir, gelenekler yüzyıllar boyu yaşar; gençliğimizin önderlik ettiği bu direnişte.

31 Mayıs akşamı Taksim'e gittiğimde, inanamayacağım bir kalabalıkla karşılaştım, her yerden insanlar akıyordu. İnsanların yüzlerine, vücutlarına gaz fişekleri geliyordu, ama hiçbir şekilde etkilenmiyorlardı insanlar. O gaz bulutu, sanki o gaz bulutu içinde dans ediyordu insanlar ve normalde bir anda darmadağın eden biber gazı gaz bombası, sanki ters etki yaratmıştı. İnsanlarımız birazcık temiz hava alıp tekrar direniş alanına geliyorlardı. Böylesine bir direngenlik yaratmıştı gezi isyanı.

Hiç kimsenin yüreğinde korkunun zerresi yoktu ve herkes elinden gelen yardımı sundu. Hekimlerimiz namuslu ilerici doktorlarımız oraya gelip anında müdahale ettiler. Gözümüzün önünden onlarca yaralı geliyordu, vuruluyordu insanlar, ama anında da müdahale ediyordu doktorlarımız.

1 Haziran günü polis çekilip parka girdiğimizde, herkes büyük bir zafer coşkusu içerisindeydi. Hemen dostluğun, kardeşliğin, paylaşmanın, eşitliğin, yani özlemine duyduğumuz bütün değerlerin hayata geçirildiği büyük bir komün kuruldu. Her şey ücretsizdi orada. Yiyecekler, kitaplar dağıtılıyordu, sağlık hizmeti veriliyordu. Sokak çocuklarına yuva olmuştu gezi parkı. En önde de onlar mücadele ettiler. Çünkü hiç kimse onları aşağılamıyordu gezi parkında. Bu yüzden direnişi en çok sahiplenenlerdi.

Temizlik de yapılıyordu. Hatta hiç unutamayacağım bir şey. Bir öğretmen hanım gelip şöyle söylemişti: Benim yeğenim gece gündüz burada kalıyor, evde bir bardak su ver desen kalkıp vermeyecek olan yeğenim, burada eldiven takmış çöp topluyor, çok şaşırdım demişti. Gençlerimiz bu durumdaydı gezi parkında, böyle bir ruh yaratmıştı gezi parkı.

Tabii biz bu sürede bunu yaşarken, direniş başka illerde farklı şekilde, Ankara'da, İzmir'de, Bursa'da, Antakya'da, bu sefer oralarda şiddet olayları yaşanmaya başlamıştı. Ben bu süreç içerisinde hem bir hukukçu olarak yer aldım, hem bir eylemci olarak yer aldım ve 9 yıllık meslek hayatım boyunca gördüğüm bütün insan hakları ihlallerini, iki aylık bir süre içerisinde misli misli, görüp görebileceğim her şeyiyle gördüm.

Konumuz belki adil yargılanma hakkı, ama ben yine de hatırlatmak için örnekleme istiyorum. Yaşam hakkının ihlali, onu en başta söyledim zaten. Normalde havaya sıkılması gereken gaz fişekleri silah olarak kullanıldığı için, gencecik fidanlarımız katledildi ve biber gazından dolayı astım hastası olan, nefes almakta zorlanan üç tane vatandaşımız... Bu şekilde öldüğünü söylüyor aileleri. Soruşturmalar devam etse de.

Yine günlerdir uyuyan bir çocuğumuz var, Berkin Elvan. 180 küsur gündür uyuyarak büyüyen bir çocuğumuz var, kafasına aldığı gaz fişegi darbesi nedeniyle ne yazık ki hastanede uyuyarak büyüyor. Bunlar yaşam hakkının ihlali olarak örnekledebiliriz. Yine kötü muamele yasağına aykırı davranışlar gördüm çok sayıda gördüm. Örneğin, deniz kenarında oturan İzmir'de hatırlarız, gidip polis saçlarından sürüyerek insanları, kadınları... Bir kadını sürüklemişti. Yine kırmızılı kadına yapılanı izlemiştiniz. Ben de bugün kırmızı giydim, bütün suç delillerim de üzerimde. Biliyorsunuz kırmızı fular takmak bile suç sayıldı bu ülkede. Ama korkmuyoruz, biz severiz kırmızıyı.

Yine avukatlara, Çağlayan'daki olayı hepimiz izlemiştir. Ben o sırada Taksim'e müdahale olduğunu duyunca yine fırlayıp oraya gitmiştim, ama meslektaşlarımız da tepkilerini dile getirdiler diye yerlerde sürükleyerek gözaltına alarak ne yazık

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

PINAR AKBİNA'IN
KONUŞMASI

ki bir kötü muamele uygulandı. Bu da tarihimize bir kara leke olarak geçti ne yazık ki. Ama galiba bu görüntülere alışıyoruz. Çünkü savunma hiçbir şekilde, yani hiçe sayılmak isteniyor. Avukatlar fazla geliyor ne yazık ki yönetenlere.

Yine orantılılık ilkesi konusunda zaten çok fazla olay yaşadık. Kişi özgürlüğü ve güvenlik hakkı bakımından yaşadıklarımız var. Örneğin, sokakta yürüyen insanlar durduruldu, sık sık bu tür şikâyetler aldık. İşte çantasında deniz gözlüğü, maske, baret taşıdığı için ki, bunları taşımazsanız her an ölebilirsiniz, böyle bir şeyle dolaşıyoruz. Bu aralar adliyede de lazım oluyor, ben o yüzden yanımda getirdim. Her an bir yerden bir gaz bombası düşebilir, bir biber gazına maruz kalabiliriz. Bize lazım olan şeyler, ama suç delili sayıldı. İnsanlar durduruldu.

Yine görüntü almaya çalışan gazeteciler biliyorsunuz gözaltına alındı, doktorlar gözaltına alındı. Resmi olmayan gözaltılar da sadece otoparklarda onlarca insanlar bekletildi ve biz günlerce gözaltılar aradık. Gözaltına alınan insanları arıyoruz, bize olmadıkları söyleniyor. İşte karakolları gidiyoruz, uzun süre bilgi alamadığımız insanlar oldu.

Yine bize gelen şikâyetlerden, kaloriferi açarak yaz günü kapalı otobüslerde bekletme. İşte örgüt suçlaması biliyorsunuz. Hatta Erdal Koza'nın meşhur "*örgütü siz mi seçiyorsunuz, yoksa biz mi beğeniyoruz*" diye sormuştu. Yanımda Deniz Bin var, o da böyle bir suçlamayla gözaltına alındı, birazdan anlatacağım sürecini.

Yine kimliklere el koyma durumları yaşandı. Bir polis müdürünün bile görüntülerle sabittir, durdurup insanların kimliklerinin fotoğrafını çekerek geri vermeleri veya el koymaları durumları yaşandı. Yine ifade toplanma ve örgütlenme özgürlüğüne aykırı davranışlar olarak Twitter gözaltıları oldu hepimizin bildiği gibi. Urfa'da duran adama para cezası, korna çalana, tencere tava çalana para cezaları verildi ki, Başbakan baş belası, sosyal medya da toplumların baş belası dedi biliyorsunuz, çok rahatsız oldular bu süreçten.

Yine sanatçılarımız hedef olarak seçildiler. Örneğin, 2012’de “*Mi Minör*” adlı bir oyun sergileyen Mehmet Ali Alabora hedef tahtasına konuldu ne yazık ki AKP il başkanı tarafından. Soruşturma geçirdi. Yani sayamayacağımız, aslında o kadar çok ki, en göze çarpanlarını seçmeye çalıştım, ama gerçekten zaman yetmiyor.

Konut dokunulmazlığının ihlali yaşandı. Evlere gaz atıldı bildiğiniz gibi. 73 yaşındaki Sibel Cıngın’ın evine gaz bombası atıldı ve yangın çıktı evinde, çok kötü solunum rahatsızlıkları geçirdi. Mülkiyet hakkına saldırı yapıldı. Biliyorsunuz gezi parkında bulunan çadırlar yakılarak.

En kötüsü, yani bu süreçte çok yeni suç türleri eklendiğini düşünüyorum. Bir defa bütün Türkiye, hani ceza hukukumuzun en temel karinesi olan suçsuzluk karinesi tamamen çürütüldü.

Yine yaşadığım bir olayı anlatmak istiyorum. Gezi parkı, işte 15-16 Haziran’da boşaltıldı, 8 Temmuz’da tekrar açıldığını duyduk hemen koştuk, gidelim bir parkımıza diye. Bir avukat arkadaşım ile karşılaştık yolda. Taksim Dayanışma sözcülerinin gözaltına alındığını öğrendik. Hemen Taksim Meydanında otobüste bekletildiklerini öğrendik ve hemen müdahale edelim, gidip görüşelim dedik. Bir polis barikatını aştık, ikinciyi aştık, üçüncü de durun dediler. Yani gözaltılar var, bunları görmek istiyoruz, bilgi almak istiyoruz deyince, tamam biz bir haber verelim dediler. O arada kolluk amiriyle ben bir söz dalışında bulundum.

Parkı sürekli açık kapatıyorsunuz, ne bu musluk mu sürekli açıp kapatıyorsunuz? Ne yaptı ki bu insanlar dedim. Hiçbir şey dedi, ama yapacaklardı dedi. Yani birebir konuşmamdır bu. İnsanlar, yani bu karine ne yazık ki tamamen tersine çevrildi.

Yine yeni suçlar eklendi. Durmak suç oldu, polise kitap okumak suç oldu, karanfil atmak suç oldu. Yani hukukumuz açısından da yeni kazanımlar –tırnak içinde– bu süreç bize kazandırdı. Yine gizli sanık girdi hukukumuza. Biz daha gizli tanığa alışmamıştık, alışmamıştık, ama Ethem Sarısülük da-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

PINAR AKBİNA'IN
KONUŞMASI

vasında bunu da yaşadık. Sanık kimliği gizlenerek bir yargılamaya yapılmaya çalışılıyor ne yazık ki. Yani bunlar da bir espirili şeyle gidiyoruz, ama ne yazık ki güleriz ağlanacak halimize durumları oluyor.

Yine İstanbul Barosu şikâyetleri, adli yardım vasıtasıyla gezi parkında yaşanan şikâyetleri aldığımız bir sırada, gözünden yararlanmış, deniz gözlüğüne gaz fişeği gelmiş bir genç geldi, şikâyetçi olacağını söyledi ilk başta. Bazı evraklar istedik, ertesi gün tekrar gelmesini istedik. O sırada bu palalı, Taksim'de palasıyla saldıran *-direnişçilere-* kişinin Çelebi soyadı, Sabri Çelebi'ydi yanlış hatırlamıyorsam, onun serbest bırakıldığını duyduk. O zaman dedi bana gözlüğümü geri verin, ben geri gideceğim sokağa. Yani güvenim yok dedi, o bırakıldıysa ben ne diye şikâyette bulunacağım. Ne yazık ki böyle bir şey de yarattı.

Ben sözlerimin sonuna geliyorum. Ama tüm bunlara rağmen, değerli doktorumuz da söyledi, Türkiye artık Gezi Parkından önceki Türkiye değil, çok şey değişti. Bu direniş, Fethullahçılar, Tayipgiller cephesinde bir çatlak yarattı bunu düşünüyorum. Bu mücadele belki şu an durulmuş görünüyor, ama çok büyük bir farkındalık yarattı insanımız için, gençliği için. Bu bir yerde durduğuna inanıyorum ve bundan sonra hiçbir şeyin ben de eskisi gibi olmadığını düşünüyorum.

Sözlerimi, yine bu gezi direnişinde sanatımız da çok güzel şekilde icra edildi, yine bir şiirle, çok değerli şairimiz Cemal Süreyya'nın şiiriyle bitirmek istiyorum.

"Biz şimdi alçak sesle konuşuyoruz ya, sessizce birleşip sessizce ayrılıyoruz ya. Anamız çay demliyor ya güzel günlere, sevgilimiz ise çiçekler koyuyor ya bardağa. Sabahları işimize gidiyoruz ya sessiz sedasız. Bu böyle gidecek demek değil bu işler. Biz şimdi yan yana geliyoruz ve çoğalıyoruz, ama bir ağızdan tutturduğumuz gün hür-lüğün havasını, işte o gün sizi Tanrılar bile kurtaramaz." (Alkışlar)

Prof. Dr. RONA AYBAY (Oturum Başkanı)- Sayın Av. Pınar Akbina'ya da çok teşekkür ediyoruz. Çok canlı, heyecanlı bize gezi günlerini âdeta yaşattı. Onun değindiği konular arasında kadına yönelik şiddet konusu bence özel önem taşıyor.

Gerçekten arkadaşlar, bu kadına bakış bir ayraç; yani bir turnusol kâğıdı gibi bir şey.

Bizi 10 yıldır yöneten siyasi iktidar, bu noktadan analiz edildiği vakit, karşımıza çıkan tablo, yani kadına şiddet daha spesifik bir şey, ama genel olarak kadını aşağılama. Yani siyasi iktidar Atatürk'ün gösterdiği çağdaş uygarlık yolunda hedefe ulaşmaya çalışan, laik demokratik bir düzen kurma, laik demokratik çağdaş bir toplum olma yollarını siyasi iktidarın dayatmaları kesip, onun yerine Ortaçağ kabile değer yargılarını yerleştiriyor, yerleştirmeye çalışıyor. Yani bu Türk toplumunun gerçekten büyük bir sınavı ve bu sınavı ben kadınlarımızın başaracağına inanıyorum. Çünkü eğer bu sınavda kaybedersek, gerçekten birkaç yüzyıl birden geriye gitmiş olacağız. Bu bakımdan kadınlarımızın bu çabalarını hayranlıkla takdirle izliyorum ve meydanı boş bırakmadıklarını görünce de, onlarla övünç duyuyorum.

Şimdi efendim başka gezi tanığımız var, Sayın Deniz Bin. Sizin de canlı anlatımlarla bize gezi olaylarını yeniden yaşatacağını bekliyoruz. Fazla vakit kaybetmeden hemen sözü size bırakıyorum. Buyurun.

DENİZ BİN- Tanık olunup da suç işlenmez mi, ben de suç aletlerimi de beraber yanımda getirdim öncelikle. Merhabalar, öncelikle ben Türkiye Barolar Birliğine teşekkür etmek istiyorum. Böyle bir etkinlik düzenledi ve bizlere bunlara yaşadıklarımızı anlatma fırsatı verdikleri için.

DENİZ BİN'İN
KONUŞMASI

Ben bir işçi olarak, önce işçi sorunlarından birkaç söz etmek istiyorum. Biliyorsunuz bugün asgari ücret 730 TL, açlık sınırı 1032 TL olan bir ülkede, insanların her gün iş cinayetlerine kurban gittiği, iş kazaları geçirdiği, işverenlerin üç kuruş daha fazla kâr etmek için insanların sakat bırakıldığı bir ülkeden bahsetmek istiyorum. Bu arada ben kendim de 7 Eylül 2012'de bir iş kazası geçirdim. İşverenin işte üç kuruş verip presi yaptırmaması, bakım yaptırmamasından kaynaklı presin arıza vermesi sonucu iki başparmağımı kaybettim. Tüm işte bu yaşadığımız sebepler bunlar. Para babaları düzeninden kaynaklıdır, para babalarının düzeninin bir sonucu.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DENİZ BİN'İN
KONUŞMASI

Tabii sadece bunlar değil tabii. AKP iktidarının her geçen gün insanlığın tüm değerlerine saldırması bu isyanın doğmasına neden olmuştur. Hepimizin bildiği gibi köylülerimiz her gün isyan etmekte. Bilinçsiz ve kâr amacı güdülere Karadeniz bölgesinde yapılan HES'ler, köylerimizin topraklarının susuz kalmasına, derelerinin ellerinden alınmasını. Yine ektiği mahsulü yok pahasına tefeci bezirganlara vermeye mecbur bırakılmasına isyan etmekte.

Tabii bunlar da yetmiyor, yine Tayipgillerin halklar arasında nifak sokmak için dindar ve kindar nesil yetiştireceğiz demesi, insanların özel yaşamını karışması, müdahale etmesi. Ortaçağcı uygulamaları yine halkımızın isyan etmesine sebep olmuştur. Yani ben de bu gezi direnişinin çok haklı olduğunu, bu sebeple çok haklı olduğunu vurgulamak istiyorum.

Ben gezi direnişine 1 Haziran'dan itibaren katıldım. Ondan önceki akşam haberlerden izledim, işte sabaha karşı gezi parkını korumak isteyen vatandaşlarımıza polisin düşmana saldırır gibi saldırmasını haberlerden izledim. Ama İstanbul'da ulaşım sıkıntısından kaynaklı gitme olanaklarım olmadığı için, ancak 1 Haziran günü katılabildim.

1 Haziran hepimizin bildiği gibi, imamın ordusunun Taksim Meydanından kovulduğu gün. Yani polis işgal etmişti Taksim Meydanını ve gezi parkını. Bizler mücadelemizle, kavgamızla, gerçek anlamda orayı özgürleştirdik Taksim vatandır diyerek. Tabii bunu yaparken yediğimiz gazın, pomanın asitli suyunun haddi hesabı yok. Yani o İstiklâl Caddesinde insanlara atılan gaz oranı, yani yaşayanlar bilirler, insanlar orada nefes alamıyor veya ölüyor, polisin hiç umurunda olmuyordu, habire atıp duruyordu. Biz de tabii buna rağmen mücadele ediyorduk.

İnşaatlardan söktüğümüz kontrplakları önümüze kalkan ederek, yani polisin gaz kapsülüne, tomanın suyuna rağmen bunlarla direnmeye çalışıyorduk ve nitekim direndik. 1 Haziran günü de polisi Taksim'den çekilmeye zorladık ve başardık. Başka zamanlarda olsa o insanları o kadar uzun süre inanın ayakta tutmak mümkün değildir. Bir taraftan gaz yağmuruna

tutuluyorsunuz, bir taraftan tomanın suyuna maruz kalıyorsunuz ve oradan oraya koşmak zorunda kalıyorsunuz. İnsanlar o kadar uzun süre hiç yorulmadan ayakta kalıyorlardı. Bunlar da hani deyim yerindeyse halkımızın insanüstü bir davranış sergilediğini gösteriyordu. Çünkü artık yapacak başka bir şey yoktu. Yani bu uygulamalara karşı insanların bıçak kemiğe dayanmıştı, Tayipgillerin uyguladığı politikalardan kaynaklı.

Bir de Tayyip'in direnişlerle inatlaşması biliyorsunuz, çapulcu demesi veya başka aşâğılar kelimeler kullanması halkımızı daha da kızdırmaya, bizleri daha da kızdırmaya yöneltti. Buna karşı insanlar her yerde, mahallelerde, sokaklarda, yani Taksim'e gelemiyorsa, İstanbul ne yazık ki ulaşımı sıkıntılı bir yer. İnsanlar gelemiyorsa Taksim'e, bulunduğu mahallelerde eylem yapıyorlardı. Hiçbir şey yapamayan eline tenceresini tavasını alarak balkona çıkıp tencere tava çalarak tepkilerini ortaya koyuyorlardı.

Tabii tüm bunlar yaşanırken acı olaylar da yaşıyorduk. Bunların bir tanesini Sarıgazi'de yaşadık, biz kendimiz tanık olduk bu yaşanana. Bir servis şoförünün sabah servisini çekmeye giderken, yürüdüğü mesafede polisin saldırması, Hakan Yaman adlı bir vatandaşımıza. Öldüresiye dövülerek ve artık öldü diye çöp ateşinin üzerine atılmasıyla gözünü kaybetmesine neden oldu. Yine polisin bizim üzerimize belinden çıkardığı silahla ateş ettiğini, direkt üzerimize ateş ettiğini gördük. Hasbelkader kimseye bir şey olmadı orada.

Başka yönler de denedi polis, işte daha sonraki süreçlerde. İnsanlarla baş edemeyeceğini anlayınca, işte Seyit Rıza'nın torunları yapmayın etmeyin demeye başladı. Ne varsa kullanmaya başladı. Ben de Sarıgazi'deki eylemlerden kaynaklı bir gözaltına alındım, orada çekilmiş bir fotoğrafımla beraber. 16 Temmuz sabahı saat 05.00'de evime geldiler. Evime geldiklerinde de bir çeteye baskın yapar gibi baskın yaptılar. Evime gelmeden önce bizim komşuları önce rahatsız etmişler. Daha sonra işte geldiler baskın yaptılar. Biz de tabii ne oluyor filan diye karşı koyunca, bize arama kararlarının olduğu, gözaltı tutanağını göstermek zorunda kaldılar.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DENİZ BİN'İN
KONUŞMASI

Tabii bunları yaparken evimize ayakkabılarıyla girmeye çalışırken, biz de ne yapıyorsunuz ayaklarınızı çıkartın diye tepki gösterdik. Onun üzerine ayaklarına da galoş takmak zorunda kaldılar, bunları da söylemek istiyorum. Evimde bulunan, işte sirke, yağmurluk, el feneri, Deniz Gezmiş posterini de alarak, bunları suç saydılar. Hatta bunları bana polis sorgusunda sordu. İşte neden Deniz Gezmiş'in posterini evinde bulunuyor diye. Ben de sevdiğimi ifade ettim, hatta avukatım da artık bunun suç sayılmaktan çıkması gerektiğini vurguladı.

Yine evde arama yaparken yaptığı hukuksuzluklardan biri de, kardeşimin telefonuna el koydular. Gözaltına alınacak olan benim, kardeşimin telefonuna el koyuyorlar. Uzun süre avukatlarımızı aramamıza izin vermediler, bir itiş kakış yaşadık ev içerisinde, arbede yaşadık polisle. Daha sonra bizim direnmemiz sonucu avukatımızı aramamıza müsaade ettiler.

Birinci gün zaten avukatlarımızla filan görüştürülmedik. Yani ancak ikinci gün görüştürüldük. Avukatlarımıza dosyada gizlilik kararı var diyerek dosyayı göstermediler; yani neyse bu. O da yetmezmiş gibi, bizi yasadışı örgütle suçlamaya başladılar -*trnak içinde*- onlara göre yasadışı diyorum ben. Bu tür suçlamalarda bulunmak istediler. Elimde sirke, yağmurlukla ve el feneriyle halkı galeyana ve isyana teşvikten suçlandım.

Dördüncü gün serbest bırakıldık. Yani burada ben de Ankara Barosundan avukatlığımı üstlenen Sayın Doğan Erkan'a da teşekkür etmek istiyorum. Hiçbir karşılık beklemeden kalktı İstanbul'a geldi avukatlığımı yaptı, kendisine teşekkür ediyorum.

Bunlar yaşanırken gezi olaylarında yaşadığımız güzel olaylar da vardı. Yani her olumsuzluğun bir olumluluğu vardır. Her şeyde bir hayır var der gibi. İnsanlar öylesine birbirlerine yardım ediyorlardı ki, sanki kırk yıldır birbirlerini tanıyorlar, öylesine kardeşleşmişlerdi ki, yani biri yaralandığı zaman kontrplakları sedye yapıp koşar adım onu kurulan revirlere yetiştirmeye çalışıyorlardı. Yine işte orada 15 gündür gezi parkında çadırlar kuruldu. O süreçte insanlarımız evlerinden bö-

rek yapıp, yemek yapıp, oradaki kurulan devrim marketlerine getirdiler. İhtiyacı olan da oradan ücretsiz gidip aldı yedi. Bunlar da bizlere yaşadığımız güzel örneklerden birisi.

Yine ben yaşadığım bir güzel olayı daha anlatmak istiyorum. 15 Haziran akşamı Taksim'de polis oradaki bulunan halkımıza göstericilere saldırınca, yani deyim yerindeyse Tayyip'in demesiyle destan yazmıştı polis. O akşam biz de Sarıgazi'deydik o gün Taksim'e gidememiştik. Sarıgazi'de toplandık saat 21.00'de ve mahallelerdeki kitleyi büyüterek yaklaşık 20 bin kişiyle Şile otopanını kapatarak, Taksim Meydanına yürümeye karar verdik. Oradaki görüntüyü görmemiz gerekirdi. Yani insanlar evlerinden terlikle çıkmışlardı, çocuklarıyla çıkmıştı. 65-70 yaş arası teyzelerimiz ellerinde bastonlarıyla çıkmışlardı ve biz onlara yorulacaklarını söylediğimiz zaman şunları söylediler: Siz gençsiniz, bizim yaşımız gelmiş, size gelecek önce bize gelsin diyerek, yani o yürüyüşe katıldılar.

Biz o gün sabah saat 08.00'de Taksim'e vardık. Tabii buraya varırken öyle normal yürümedik. Dört tane polis barikatını aştık, gaz yağmurunu, boyalı suyu yiyerek, sırlıklam olarak, Taksim'e Mecidiyeköy'e ulaştık. Mecidiyeköy'e ulaştıktan sonra yaklaşık 3000 civarına filan düşmüştük, çünkü insanlar o gazda suda bayağı dağıldılar yani.

Bir de polisin bir suçlaması daha oldu bana. Hani başparmaklarımı kaybettim dedim. Beni sapan kullanmakla suçladılar, yani onu da belirtmek istiyorum. O yürüyüş de bize birçok şeyi hatırlattı. Hani hep kitaplardan okuduğumuz Kurtuluş Savaşındaki analarımızın cepheye ekmek pişirerek, çorap öreerek, cephane taşıyarak, cepheye cephane taşıyarak katıldıklarını hatırlattı. Yani evet, direkt şartlar o günlerle örtüşmeyebilir, ama kararlılık aynıydı, inanç aynıydı, amaç da aynıydı. Amaç da neydi? Ülkemizin başına bela olan, Amerika'nın uşağı diyorum Tayyipgillerin, yani dünkü Vahdettinlerin, Ali Kemalilerin, Damat Feritlerin zihniyetinde olan Tayyipgillerin halkımızın başına bela olmasına tepkiydi.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

DENİZ BİN'İN
KONUŞMASI

Yani bu gezi direnişi üç-beş ağaç meselesini aşmıştı artık. Elbette bizler hani bir tane fidanın bile kırılmasına karşı koymalıyız. Ne diyordu Hazreti Muhammed? “*Kıyamet kopsa elindeki fidanı dikeceksin*” diyordu, ama bugün gerçek İslamiyet’in kurucusu Hazreti Muhammed böyle diyordu. Ama siyah İslam’ının devamcısı olan Tayipgiller ne diyorlar? Kıyamet kopsa o ağaçlar sökülecek. Yani bunların gerçek İslamiyet’le de uzaktan yakından ilgisi yok. (Alkışlar)

Ben de Tayipgillere şunu demek istiyorum: Kıyamet kopmadı, ama kusura bakmayın provası sizin ödünüzü koparmaya yetti. Sözlerimi toparlayayım. Bugün işte bunların bağlı olduğu ABD, AB emperyası ve Tayyipgillere de şunları söyleyerek sözlerimi bitirmek istiyorum. Bizi ne gözaltılarınız, ne gazlarınız, ne de tomalarınızla yıldıramayacaksınız. Yıldıracağınızı sanıyorsanız fena halde yanılıyorsunuz diyorum. Siz bu halka açlığı, yoksulluğu, baskıyı, zulmü reva göreceksiniz ve bu güzelim vatana ihanet edeceksiniz, bizler de susacağız zan ediyorsanız yanılıyorsunuz, yanılacaksınız. Çünkü bu halk yedi düvele kılıç çalmış bir halk. Yani erken bayram etmeyin diyorum, unuttuklarınız var. Biz de hatırlatacağız. Bu halkın “*mezubahis vatansa gerisi teferruattır*” diyen Kurtuluş Savaşı önderi Mustafa Kemal var.

Yine Kurtuluş Savaşına katılmış kuvayi milliye komutanlarından ve Türkiye sosyalizm mücadelesinin neferlerinden önderlerinden Hikmet Kıvılcım’ın sözleriyle de bitirmek istiyorum: “*Vatan aşkını söylemekten ve bu uğurda davranmaktan korkar hale gelmektense, ölmek yeğdir*” diyorum.

Evet, bizler bugün vatan aşkını her geçen gün daha da fazla söyleyeceğiz ve bu güzelim vatani ne Tayipgillere ne de ABD’ye, AB’ye, yani onların uygulamalarına bırakmayacağız.

Teşekkür ediyorum. (Alkışlar)

Prof. Dr. RONA AYBAY (Oturum Başkanı)- Evet Sayın Deniz Bin, bir bilinçli işçi örneği verdi bize gerçekten anlattıkları çok etkileyici. Bu vesileyle Türkiye Barolar Birliğinin son

altı aydır yönetimindeki bir önemli uygulamaya dikkat çekmek isterim. Tabii Barolar Birliğinin tarihinde işçi sorunlarıyla ilgilenmek her zaman olmuştur. Yani işçi sorunlarına ilgisiz bir Barolar Birliği olmuştur demek istemiyorum geçmişte, ama son yönetim çok daha yakın ve yoğun bir şekilde işçi sorunlarıyla ilgilenmeye başlamıştır. Bunun örneklerini yine bu salon- da bir ay kadar önce yaşadık. Bugün de onun bir küçük başka örneğini bize değerli Deniz Bin göstermiş oldu. Kendisine teşekkür ediyorum.

Şimdi söz sırası İstanbul Barosundan çok değerli bir avukat arkadaşımız Turgay Demirci. Buyurun söz sizin efendim.

Av. TURGAY DEMİRCİ (İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi)- Sağ olun Sayın Başkan. Tabii sona kalmış olmanın farkındayım. Pozitif ayrımcılığın da bir mağduruyum bu anlamda. O nedenle çok fazla uzatmadan birazda spontane yaşadıklarımızı paylaşarak; çünkü gezi olaylarının başladığı, yani Taksim'in olduğu şehrin barosunda görevliyim, yönetim kurulu üyesiyim. Başkanımızın selamı var, Başkanımızın da bir gribal rahatsızlığı söz konusu. O nedenle katılamadı, ama aynı duygular ve aynı hisler içerisinde size sunum yapacağıma inanıyorum. Belki onun heyecan düzeyi benden biraz daha fazla olabilir. Umarım hayal kırıklığı yaratmam sizde. Çünkü beklenti bu itibarla fazla olduğunun farkındayım.

Şimdi biz geçtiğimiz hafta itibariyle CCBE yani Avrupa Birliğine üye ülkelerin avukatlarının oluşturduğu birliğin insan hakları ödülünü aldık, İstanbul Barosu başkan ve yönetim kurulu üyeleri olarak aldık. Tabii orada Türkiye'de yaşanan bazı şeyleri, özellikle hukuk alanında yaşanan bazı şeyleri anlamakta güçlük çektikleri için, ben kendi *-tırnak içerisinde-* sorgulamamda da, Avrupa Birliği ve Avrupa Birliğinin kuruluşlarını her zaman çok samimi bulmamışımdır. Bazen Türkiye'de mevcut iktidara da methiyeler düzen raporlarda çıkmıştır. Ama bu ülkenin onu oluşturan, o birliği oluşturan ülkelerin hukukçularının böyle bir ödülü Türkiye'ye layık görmesi. Çünkü biz bu ödülü gezi olayları sürecinde hukukun üstünlüğü içerisinde kalıp, hukuksuzluklara baş kaldıran, bu anlamda etkin huku-

TURGAY DEMİRCİ'NİN
KONUŞMASI

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

TURGAY DEMİRCİ'NİN
KONUŞMASI

ki yardımda bulunan, başta Ankara Barosu olmak üzere diğer barolar adına aldık bu ödülü, tek olarak almadık. Özel yetkili barolar adına almadık. Çünkü biraz sonra anlatmaya çalışacağım, bu ülkede özel yetkili savcılar, özel yetkili mahkemeler kuruldu. Eski DGM'lerin, daha önceki sıkıyönetim mahkemelerinin devamıydı. Şimdiki onların uzantıları da biliyorsunuz terör mahkemeleri. Gerçi özel yetkili mahkemeler geçici bir maddeyle, ellerindeki işler bitene kadar görevlerine devam edecekler. Onlar da bitmesin diye ellerinden gelen gayreti sarf ediyorlar, çünkü işsiz kalacaklar.

Ne hikmetse bugün açıklanan gezi iddianamesini hazırlayan savcı da, eski bir özel yetkili savcıdır. Yani İstanbul Çağlayan'da, öyle tahmin ediyorum herhalde 400 veya 500 tane savcı varsa, ne hikmetse ona düşmüş. Bir rastlantı sonucu olsa gerek; tabii zihniyetin iddianameye yansımaları açısından. Taze bilgi olduğu için paylaşmak isterim. İddianamede 2911 sayılı Yasaya muhalefet, ibadethanelere zarar vermek, eşyaya zarar vermek, özel kıyafetleri usulsüz kullanmak. Yani ibadethaneleri anladım, yani camideki olan hadiseyi anlatmaya çalışıyorlar. Gerçi CHP'nin bir soru önergesi var. Ne gibi bir orada içki içildiğini ispatlayın noktasında. Henüz ona verilmiş bir cevap yok. Herhalde sizlerin de yanınızda getirdiğiniz eşyaların usulsüz kullanıldığına ilişkin bir iddianamede tespit ve suçlama var. 55. Asliye Ceza Mahkemesinde açılmış, savcının ismini vermiyorum bende saklı, iyi tanıdığım bir savcıdır kendisi.

Şimdi özellikle, tabii konu başlığı adil yargılanma, yani avukat olan hukukçu olan arkadaşlar bilir teknik konudur. Anayasa ve CMK'ya girersek bu işin içerisinden çıkamayız, ama gezi olaylarında adil soruşturma olmuş mudur? İşte iddianamedeki sevk maddelerine baktığınız zaman bunun böyle olmadığını ilk başta anlayabiliyorsunuz.

Şimdi bu aslında gezi olayları toplumsal bir tepkiydi, bir direnişti. Tabii ki bu toplumsal tepki ve direnişin içerisinde, aslında kamuoyunun bazen bilmediği, belki hukuk kamuoyunda kalan, başta İstanbul Barosu olmak üzere birçok baronun direnişi de vardı. Bu direnişe tepkisiz kalmak kabul edilemezdi.

Bizden beklenen, yani yargının kuşatılmış, hatta Rona Hocam girizgâh yaparken bağımsız yargı ve tarafsız yargıdan bahsetti, yani olması gereken oydu tabii, ama Türkiye’de yargı bağımsız olmadığı gibi, maalesef tarafsız da değil taraflı, yargı tarafını seçmiş. Büyük bir çoğunluğu için bunu rahatlıkla söyleyebiliyorum. Söylerken de hiçbir vicdan rahatsızlığı hissetmiyorum. Kolay değildir böyle bir ithamda bulunurken bunu söylemek, ama tespitlerimiz itibariyle yaşadığımız şeyler. Ben de bu ülkede yaşıyorum, 25 yıldır avukatlık yapıyorum. Dolayısıyla duruşmalara giriyorum, o insanları savunuyorum, yani gezi olaylarındaki insanlar olduğu gibi ve ya diğer sanıklar gibi.

Yani şu unutulmamalı: Sanık da bir insandır, şüpheli de bir insandır. Bendeniz aynı zamanda şüpheliyim. Yani ben hukukta aynı zamanda sanık vekilliğinin ve müdafiin dışına çıktık, İstanbul Barosunun bir mahkemeye adil bir yargılama yapın, avukatlara ve savunmaya hak ettiği saygıyı gösterin dediğimizden dolayı, hakkımızda soruşturmalar açıldı ve davalar. 7 Ocak’ta da duruşmamız görülecek, ama bu ülkede siyasi iktidarın başı her Allahın günü yargıya emir ve talimatlar vermektedir. Anayasa 138. maddesini her gün ihlal etmektedir. Ama İstanbul Barosu sadece adil yargılama yapın dediği için sanık sandalyesine oturtulmaya çalışılmıştır.

Dolayısıyla, hani biz tarafsız yargı ve bağımsız yargıdan medet umalım derken, aslında toplumsal büyük bir illüzyon yarattı iktidar. Bunu yaparken yine yandaş basını, özel yetkilendirilmiş basını, gazetecileri ve kalemşörlerini kullandı ve dinleme kararlarını alırken, yani özel hayata müdahale ederken. Bu salonda konuşmacılardan bir tanesi, herhalde bu salonun yarısı dinleniyordur dedi değil mi yanlış hatırlamıyorsam ilk oturumda. Bu dinleme kararlarını nasıl alıyor iktidar? Mahkemeler eliyle alıyor işte. Yani kendi oluşturduğu yargı eliyle maalesef bunu yaptı.

Türkiye’de siyaset ayrıştırmadan, ötekileştirmeden ve nefretten nemalanırken, yargıya da aynı dili aşıladı. Yargı gezi olaylarını soruşturan savcı, gezi olaylarında yakalama işlemini yapan kolluk, siyasetin bu yarattığı illüzyondan etkilendi, on-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

TURGAY DEMİRCİ'NİN
KONUŞMASI

ların her birini terörist olarak gördü. İşçi arkadaşımız anlattı, yanındaki sendika vekili arkadaşımız da anlattı.

Bu ülkede terör savcısı, gözaltına aldığı avukat meslektaşlarımıza ki, çoğu İstanbul Barosu avukatıdır, iki tane soru sorabilmiştir. Bunlardan bir tanesi şu: Niye hep aynı davaları alıyorsunuz? İki, niçin hep müvekkillerinize susma hakkını kullanıyorsunuz? Eğer bir ülkede bir Cumhuriyet savcısı avukatlara bu iki soruyu sorabiliyorsa, o ülkeye ileri demokrasi filan denilmez, denilse denilse *-ben bizim başkanın güzel bir tanımlaması var çok seviyorum-* ileri faşizm denir. Polis devleti filan da değil. Polis devletinin literatürde bir yeri vardır, ama bizimkiler artık ileri faşizm düzeyine gelerek, bazen iktidarın söylevlerinin de ötesinde hâkimlerin veya savcılarının davrandığını görüyoruz.

Biz CMK eğitimlerine, ister Barolar Birliğinde, ister kendi baromuzda yaptığımız eğitimlerde hep genç meslektaşlara şunu söyleriz. Çünkü akademisyenler onu mezun ederken onlara şunu öğretir: Hazırlık soruşturmasının patronu savcıdır, emrindeki polisle soruşturma işlemlerini yapar. Biz de arazide yaşadıklarımızı gördükten sonra diyoruz ki tam tersi çocuklar. Savcının amiri patronu polistir. Polis istediği fezlekeyi yazar ve koyar. Sayın Tabipler Odası Başkanı söyledi, Ankara Emniyet Müdürlüğünün fezlekesinden alıntılar yaptı. Kendilerini ne şekilde itham ettiğini ortaya koydu. Yani Ankara Barosu, Tabipler Odası gibi sivil toplum örgütlerinin, aynı şey İstanbul emniyeti için de söz konusu, bu örgütlerle işbirliği içerisinde olduğunu ileri sürebildi.

Bundan dolayı toplumsal bir refleks gelmedi. Niye? Özel yetkili hukukçular da televizyonlarda dolaşarak veya gazeteciler de köşelerinde yazarak, bu bakış açısının normal olduğunu bu topluma anlattılar. İşte toplumsal illüzyondan bahsettiğimiz bu. İnsanlar buna inandı. Ne var ya dedi, işte mahkeme karar veriyor dinleniyor, niye korkuyorsun? Eğer demek ki suçlusun ki gözaltına alındı, tutuklandı.

Değerli konuklar, bu ülkede gözaltına alınan insanlar, daha emniyette ifadeleri alınmadan bir kısım özel yetkili hukukçular televizyon kanallarında evet o suçludur diyebildi. Hani diyoruz ya Anayasada aksi sabit olana kadar herkes masumdur filan. Bunların hepsinin aslında uygulamada bir karşılığının olmadığını gördük. O nedenle işte baroların ülkede yaşanan bu hukuksuzluklara karşı mücadele etmek zorunluluğu var. Bu hukuksal bir namustur aynı zamanda.

O nedenle özellikle bugün gücünü hukuktan almayan yargının, iktidarın gücüyle yelkenlerini şişirerek bir yere gitmesi belki bugün için kabul edilebilecek bir şey veya tersinden de düşünebilirsiniz. Yargı yetkisini alan iktidar, yelkenlerini şişirerek bir yere gidecektir. Ama bilin ki bir yere toslayacaktır; işte gezi olayları tosladığı yerlerden biri. Dolayısıyla onun kodlarını iyi çözemedi; maalesef ne iktidar, ne Amerika, ne de cemaat. Bu anlamda kodları çözemedi değerli arkadaşlar.

Yaklaşık 50 bine yakın arama yapıldı gezi olayları esnasında. Kriz masası kuruldu. Kriz masasının ilk günlerinde kriz masasının başında ben görev yaptım, daha sonra bizim yönetim kurulu üyesi Hasan arkadaşımız, ismini özellikle zikrediyorum, günlerce uykusuz kalarak hukuki yardımda bulundu.

Biz alışlagelmişin dışında, avukat arkadaşlarımızı bu gezi olaylarında karakolun dışında veya adliyenin dışında, savcılarının odalarının dışında, emniyet koridorlarının dışında meydana sokarak hukuki yardımda bulunmaya çaba gösterdik ve bunu becerdik.

İstanbul Valiliğinde veya Emniyet Müdürlüğünde, hatta nöbetçi Cumhuriyet savcılarında gerçek yakalanan kişilerin verileri bulunmazken, biz o sayılara ulaşabilir hale geldik. Otobüslerin içerisindeki insanların, aslında yasal gözaltı veya yakalama işlemi bile yapılmadan alıkonulduğunu gördük, esir alındığını gördük. Belli verilen adreslerde, insanların toplu olarak tutulduğunu duyduk. Sadece İstanbul Barosunun o yerlere gidiyoruz mesajı bile yetti, birçok insanı bu vesileyle serbest bırakılmasını sağladık.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

TURGAY DEMİRCİ'NİN
KONUŞMASI

Aslında size sunduğumuz resmi rakamların çok daha ötesinde insanların hürriyetlerinin bağlanması söz konusuydu. Ama Türkiye’de hürriyetten ucuz bir şey yok ki. İsteddiğiniz gibi insanları gözaltına tutarsınız, hatta tutuklayabilirsiniz. Birkaç sene tutuklu kaldıktan sonra, ya pardon kusura bakma, her ne kadar senin hakkında sayın savcı yeterli delil elde ettik diye kamu davası açmışsa da, yaptığımız yargılama sonucunda senin suçu işlediğine ilişkin yeterli delil elde edilmediğinden beraatına der. Şaka gibi değil mi? Fıkra gibi.

Biz yurtdışında anlatıyoruz bunu. İlerleme raporlarını hazırlayanlara anlatıyoruz. Yarın bir toplantı var, yine Avrupa Konseyinden gelecekle emin olun aynı şeyleri anlatacağız. Adamlar sanki başka bir şey dinliyorlar. Çünkü onlar bakanlığa gidiyorlar, bakanlıktan veri alıyorlar.

Yani gönül şunu ister: Hepimiz hukukçuyuz, ortak paydamız hukukçu, salonun çoğu öyle, Adalet Bakanı da hukukçu. Bakın, Adalet Bakanlığı verilerinden hareketle söylüyorum. Türkiye’deki açılan 10 ceza davasının 5,4’ü beraatla sonuçlanıyor. Büyük çoğunluğu demin bahsettiğim gerekçeyle beraber. Adalet Bakanı bir kere kafa yok yahu. Bir sürü müsteşarın var, niye bu böyle oluyor diye bir sor bakalım. Bu ülkenin Cumhuriyet savcısının aslında çalışmadığını gösteriyor bu.

Hani ben bir de adil yargılanma diye şey yapınca, teknik bir çalışma yapayım dedim. İşte 160. maddeye girecektim, Cumhuriyet savcısının görevi değil mi? Adil yargılama yapmak. Bakın değerli konuklar, adil yargılama yapmak bir lüks değildir mahkemeye ve savcı için, görevdir. Adil yargılanmak bir hak. Bir kere öncelikle bunun yargı tarafından kabul edilmesi lazım.

İşte bunun savunucusu barolar, onun için biz batıyoruz, sevmeyen insanlarız. Polis hiçbir zaman avukatı sevmez, savcı da sevmez. Özellikle dizayn edilmiş mahkemelerin avukata karşı bir alerjisi söz konusudur. Çünkü neden? Etkin hukuki yardım yapması istenmez avukatın, aynı şekilde baro.

Özellikle siyasi iktidarın baroların içini boşaltmak noktasında birtakım tasarrufları var. En azından niyetleri var, pek cesaret edemiyorlar. Henüz barolar ve Barolar Birliği kaybedilmiş değil, bu anlamda mücadele veriyor, ama yapılanmaları yok mu? Demin özellikle bir cümleyi kullandım. Bu çatının altında kullanıyorum. Bakın, bilerek ve bilinçli olarak kullanıyorum. Birliğin içerisinde üye olan ve kendini özel yetkili gibi gören barolar da var. İsim vermeyeceğim. Bizim hakkımızda açılan iddianamede 1 no.lu şikâyetçi kamu hukuku, diğer şikâyetçi bir baro, vermiyorum ismini. Anlatabiliyor muyum? Peki, biliyorsa o zaman iyi, ama ben söylemedim.

Şimdi bu çok önemli bir... İşte iktidarın Türkiye'yi getirdiği nokta. Eğer hukuktan gücümüzü alıyorsak, dünya görüşümüz ne olursa olsun, eğer hukuksuzluk kimden ve nereden geliyorsa oraya karşı koyabilmek bizim temel görevimiz. Açın Avukatlık Kanununda var, yazıyor. Baroları sadece basit meslek örgütü gibi görüyorlar. Üyelerine hizmet ver. İşte bilimsel görüşler yap. Böyle görüşler filan, böyle bilimsel toplantılardan rahatsız olurlar. Bir savcı bizi dinlese, hemen kamu davası açar buna, hiç kaçmaz. Biz de zaten örgüt üyeleri, başta Hocam siz olmak üzere gidirsiniz.

Dolayısıyla şimdi böyle bir ülkede, öncelikle baroların bu ülkede yaşanan hukuksuzluklara, insan hak ve özgürlüklerine yapılan ihlallere karşı zaten Avukatlık Kanununun 74 ve 95'ten kaynaklı görevleri var. Ama hayır siz bu görevi yapmayacaksınız diyor, siz sadece meslek örgütüsünüz. Aynı şeyi Tabipler Odasına söylüyor, aynı şeyi odalara söylüyor. Neden? Çünkü yandaş elde etmeye çalışıyor. Kendi özelini yaratmaya çalışıyor. Nefret tohumunu saçan siyasi iktidar bundan üç ay önce bir tartışma başlattılar, nefret suçlarını Ceza Kanuna sokmaya çalışıyor. Ayrımcılığı sen yapıyorsun.

Altı tane Alevi vatandaşı öldürüyorsun, Reyhanlı'da ölenlerin hepsi Sünni'dir diyorsun. Ben yanlış mı duydum? Öyle denildi değil mi bunlar? Ayrımcılığı kendin yapıyorsun. Nefret tohumunu atıyorsun, ondan sonra diyorsun ki nefret suçlarını şeyin içerisine... Yani arada Talay Başkanım anlatırken çok gü-

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

TURGAY DEMİRCİ'NİN
KONUŞMASI

zel bir şey söyledi. İş öyle bir noktaya geldi ki, artık padişahım sen çok yaşa. Padişah da artık herhalde birisi bu ülkenin bir yerinde, bir dağdaki bir çoban, “Sayın Başbakanım başım ağrıyor ayağıma kıymık battı” dese buna bir çare bulmaya çalışacak. Herhalde kendini öyle, çünkü böyle bir güç fehmediliyor.

Neden? Biz yargıda özel yetkili mahkemelere, tabii sürece gittiğiniz zaman çok daha gerilere gitmek lazım. O nedenle oralara gitmek istemiyorum, ama son cemaat iktidar tartışmasında, şöyle bir 30 yıl gerilere giderseniz, PKK 30 yıl önce fakir ailelerin çocuğunu dağa çıkartırken, 30 yıl önce birileri de fakir ailelerin çocuklarını cemaat içerisine kuran kurslarına, şuralara buralara soktu ve Türkiye’de onlar şimdi hâkimlik savcılık ve polis şefliği yapıyorlar. Dolayısıyla hizmetin karşılığı veriliyor. Son isimleri de hizmet zaten, öyle değil mi? Bunun karşılığı veriliyor; dolayısıyla bundan şaşırılmamak lazım.

Bundan dolayı da örgütlü gücümüzü ki, ben bir örgütün başyım kabul ediyorum. İstanbul Barosu bir meslek örgütü, TBB’de bir örgüt, üst birlik; dolayısıyla bu anlamda mücadele gücümüzü ve azmimizi bırakmamız gerekiyor. Çünkü şunu görüyoruz ve biliyoruz ki; bizi gücü hukuktan alıyoruz. Halbuki bugün günlük olduğumu hissedene, polis başta olmak üzere, bu insanlar güçlerini iktidardan alıyorlar.

Demin sevgili arkadaşımız anlattı. Bir yargı düşünün ki, kullanılan palaya hayır bu silah değildir dedi. İnsanların zekâsıyla alay düzeyine getirdi hâkim, bilirkişiden rapor aldı, bilirkişi de şöyle bir rapor verdi. Efendim bu silah değildir, bir mesleğin icrasında kullanılan bir alettir, dönerci bıçağıymış. Peki, Ceza Kanununun 6. maddesindeki tanım, bu kalem bir silah da olabilir. Yani sizin gözünüze sokarsam silahtır bu, tartışılmaz bile, ama pala silah değildir denildi. Bundan dolayı tutuklamaya bile sevk etmedi. Ama aynı yargı, bakın aynı yargı bir dakika sonra işte maske, gözlük, bunlara silah dedi. Hatta bir örgütün propagandası olarak kabul etti. Bunları kullanan kişileri de örgüt üyesi olarak kabul etti.

Bunları savunan meslektaşlarımızı da örgüt sempatzanı veya örgüt avukatı olarak gördü. Bu avukat arkadaşlarımızı-

zın bürolarını örgüt hücresi veya örgütün şekillendiği yerler olarak gördü. Değerli arkadaşlar bu nedenle bu toplumsal illüzyonu, çünkü sokaktaki insan bizim dilimizle konuşmuyor. O çünkü belli televizyonlara bakıyor, belli kanallara bakıyor. Bugün ortalama 16 kanal günde en az bir saat Sayın Başbakanın ve saz heyetinin haberlerini veriyor. Muhalifin sesi çok az. Neden? Bundan rahatsızlık duyuluyor.

İstanbul Barosuna verilen ödülü duydunuz mu? O özel yetkili baroya verilse bu ödül ne olurdu biliyor musunuz? Yer yerinden oynardı. Başbakan kabul ederdi, resepsiyonlar verirdi, herhalde kurbanlar kesilir, birtakım şeyler olurdu, ama İstanbul Barosuna verildiği için bu ödül değersizleştirilmeye çalışıldı. Halkın bundan haber alması engellendi. Hâlbuki o ödül insanları cesaretlendirecekti. İktidar bunların hesabını iyi biliyor, onu da kabullenelim. Yani bu kadar da sandığımız kadar çarıklı erkân değiller.

O nedenle bir kere bir; kendi üstümüze düşen yargıya karşı direnme görevini sonuna kadar yapmak zorundayız. En azından biz kendimizi ki, Ankara Barosu, İzmir Barosu, şükürler olsun birçok baro bu anlamda kendini görevli ve yetkili hissediyor. Bu bizim namus borcumuz. Çünkü yargının içerisinde avukatı çıkardığınız zaman, savunmayı çıkardığınız zaman orada adalet yoktur, orada yargı yoktur, orada başka bir şey vardır. Onun adı yargı olmaz, onun adı adil yargılama olmaz. O nedenle adil yargılanmanın gezi sürecindeki insanların sokakta şiddet gören insanların sigortası tabii barolar olacak ve avukatlar olacak. Aksini bekleyebilir miydiniz?

Bizim staj eğitim merkezi var yanımızda, altımızda revirimiz vardı. Revirimizi polis kuşattı, İstanbul Barosunu kuşattı. Ben gittim pazarlık yaptım. Gaz bombası atıyorlar. Yani revirde tıbbi yardım alan insanlara gaz bombası atılıyor değerli arkadaşlar. Adliyenin içerisinde gaz bombası sıktı avukat arkadaşlarımıza polis. Yaşandı bu ülkede bu. İstanbul Adliyesinde, hani dünyanın en büyük adliyesini yapmayla övünen ki, bu iktidar dünyanın en büyük cezaevini yapmayla, adliyesini yapmayla

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

TURGAY DEMİRCİ'NİN
KONUŞMASI

filan övünüyor. Hani dünyanın en büyük otomobil fabrikası filan böyle şeylerle övünülmüyor, ama bununla övünen iktidar, bu adliyenin içerisinde polise, avukatlara biber gazı sıktırdı.

Gezi sürecinde, kolluğa emir veren başta mülki amir olmak üzere, ilgililer hakkında kanunsuz emir vermekten, bu kanunsuz emri yerine getirenler hakkında da suç duyurusunda bulduk. Suç duyurumuz hakkında şu ana kadar hiçbir karar verilmedi, işlem yapılmadı.

Size daha başka bir örnek vereyim. 2013 yılının 1 Ocak'ına bağlayan yılbaşı gecesinde, enteresan bir olay yaşandı. Yine yandaş basın sayesinde çok fazla duyulmadı, bilmiyorum haberiniz var mı? İstanbul Barosunun Başkanının oturduğu masanın üstündeki çatıdan bir adet 9 milimetrelik bir mermi girdi. Seksen derecelik açıyla mermi önce, yani bir karış önünde bulunan kalemlüğünün önüne vurarak, karşısındaki üçlü oturma koltuğunun içerisinde mermiyi bulduk sabahleyin.

İlk ben gittim, emniyeti çağırdık, başsavcılığı çağırdık geldiler. Şikâyetçiyiz dedik, işte tavana çıktılar, il emniyet müdürlüğü, Beyoğlu İlçe Emniyet Müdürlüğü, ne kadar omzu kalabalık emniyet zevatı varsa hepsi geldi. İlk yorumları şu oldu: Bu olsa olsa yorgun mermidir denildi. Şimdi bendeniz polis hocalığı da yapmış bir meslektaşınızım. Yani polis okullarında ders veren bir insanım. Hasbelkader biraz da cezayı az çok biliyoruz. Asteğmenliğimde de silahlarla haşır neşir oldum. Dedim ki, bu yorgun mermiden kastın, bir mermi gider gider gider ivme noktasını, en son noktayı bulur, orada düşer. Bunu mu kastediyorsunuz? Evet dediler.

Şimdi bu mermi çıktı çıktı, birisi gece eğlenirken yılbaşı gecesini. Birisi havaya mermi sıktı, bu mermi de çıktı çıktı 9 milimetrelik bir tabancanın mermisi, 40 veya 50 metrede tık diye düşer öyle değil mi? Buradan çıktı, bizim bina da yaklaşık 50-55 metre, ondan sonra çıktı 70 derece açıyla bizim tavana düştü. Evet, olabilir dedi. Peki, başka ne olabilir? Yanımızda The Marmara Oteli var, o bizden biraz daha yüksek. Oradan atsa, oradan da attığı zaman açı 80 dereceyi bulmuyor.

Neyse, biz bir inceleme yaptırдық. Bunun özellikle bilinçli bir şekilde atıldığı, çünkü sandviç paneli deliyor ve mermi oraya geliyor. Yani yorgun mermi, bir de sandviç panel deniyor, ondan sonraki katmanı deliyor ve geliyor, bayağı yorgun bir mermi.

Dolayısıyla bundan dolayı da ben en son bu soruşturmayı üstlenen Cumhuriyet savcısı da ne hikmetse Ergenekon ve Balyoz'da görev yapan savcılardan bir tanesiydi. Kendisini aradığımda, ne oldu bu şeyin dedim akibeti. Vallahi dedi ben onu birisine verdim, ne olduğunu bilmiyorum. UYAP'a bakın dedim. Hazırlık numarası yok sayın başkan, cerrahi numarasını arıyorum var mı diye, onu bile bulamadı. Bakın bu ülkede hatırlarsanız Gümüşhane Baro Başkanı öldürüldü, hedef gösterildi öldürüldü öyle değil mi?

O nedenle bu tür olaylara kayıtsız kalınmaması noktasında, hukukun yargının kuşatılmamış alanı avukatlara ve barolara verilmek istenen mesaj anlamında bunu size anlattım, başka bir niyetim yok. Hani sayın işçi arkadaşımız veya bir arkadaşımız örnek verirken, ölüm nereden gelirse gelsin başımızın üstündedir diyor. Ben olayı o kadar dramatize etmek istemem, ama bana ölüm bir yerden geliyorsa, bunu getirenin de müsebbibinin de hesabı sorulmalı bu ülkede, bu da benim hakkımdır diye düşünüyorum. O nedenle birileri bundan rahatsız. Bundan dolayı rahatsız da olacaklar.

Fazıl Hocanın anlatımında orantısız güç ve orantısız cezadan bahsetti, çok doğru. Zaten sistem onun üzerine kurulmuş. Polis orantısız güç kullanacak ki, onun kullandığı bu orantısız gücü görmezden geleceksiniz. Ama suç işlediği iddia edilen, yani değil mi ki sen devletin polisine taş atıyorsun, bana attın o taşı, benim başımı yardım algısı içerisinde bulunan siyasi iktidar, o kişinin diyelim ki 2911'in sınırları içerisinde, diyelim ki barışçıl yöntemleri de aştı, AİHM ölçütlerini filan hepsini bir kenara itiyorum. Buna rağmen bu insanlar terör örgütü üyesi algısıyla yargılanmakta, soruşturulmakta ve iddianameler düzenlenmektedir.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

TURGAY DEMİRCİ'NİN
KONUŞMASI

Değerli arkadaşlar, bu nedenle geldiğimiz nokta son derece önemli. Bunu iyi anlamak, bu anlamda mücadeleyi iye kurgulamak gerekir. Bilmiyorum süremi doldurdum mu Değerli Başkan.

Ben bir hususu da belirtmek isterim. Tabii ilk oturum, sıra bana gelene kadar ya dedim hep kötülerini anlattık, hiç mi iyi bir şey yok? Hani siyasi iktidar açısından bana göre yok, bulabilmek çok güç. Polisi kahraman yaptılar, destan yazdı dediler. Daha da ileri gittiler değerli arkadaşlar. Avukat arkadaşlarımızın gözaltına alındığı günlerde, gezi olaylarındaki insanların işkence gördüğü günlerde, İstanbul Emniyeti kendi tarihinde polise verilebilecek en büyük para ödülleri verdi. Bu da bu toplumun insanımızın aklıyla alay etmekten başka bir şey değil.

Bunlar bilinçli yapılıyor. Bakın bunu inanarak söylüyorum, bilinçli yapılıyor. Hâlbuki biz işkencenin kalktığını biliyoruz. Ceza Kanununun 94 ve 95. maddelerinde işkence ciddi bir suçtur ve kamu görevlisinin işleyeceği işkence suçundan bahsedilir. İşkence hani CMUK avukatlığı geldi, karakollarda işkence bitti denildi ya, işkence bugün sokakta yapılıyor. Gözaltına alınırken yapılıyor, işkence adliyenin içerisinde yapılıyor. Savunma hakkını kullanan avukata biber gazı sıkılmak suretiyle yapılıyor. İşkence diyerek profesyonel hukuki yardımda bulunan insanlara avukatlara yapılmaya çalışılıyor. Çünkü oraya yettiğiniz zaman, avukatı sindirdiğiniz zaman, sanığın kendini savunacak başka bir argümanı kalmayacak. Bu bilinçli yapılıyor.

O nedenle hepimize önemli görevler düşüyor. O nedenle bugün siyasi iktidarın kendi kurduğu polis teşkilâtı, polis PVSK'nın ilgili hükümlerinde asla kullanabileceği silahlar bellidir. Onun dışında çivili sopalar -Başkan söyledi- demir çubuklar, polisin zor kullanmada kullanabileceği silahlardan değildir. Peki, bunu kullananlar kim? AKP'nin milisleri midir? Esnaf adı altında, yok gönüllü bilmem neler midir? Bunun Türk yargısının bulup çıkarma yükümlüğü vardır.

Son sözüm Cumhuriyet savcılarına, özellikle Cumhuriyet savcılarına diyorum, adının önünde Cumhuriyet lafı var, boşuna konulmuş bir laf değil bu. Polis de aynı zamanda Türk Mil-

letin polisi, iktidarın filan polisi değil. Bir dönem ordudan medet umanlar, bunu gören bugünkü iktidar kendi gücünü yaratacak, o da polisin üzerinden bunu yaratmaya çalışıyor. Kendileri açısından tutarlıdır, bu anlamda bir şey demiyorum. Ama polis de halkın polisi olduğunu. Çünkü arabalarında öyle yazıyor yanılmıyorsa, ne diyor? Halkla ilgili bir tanımlamaları var ekip otolarına baktığınız zaman, şimdi tam aklıma gelmiyor, ama hak için halk için emniyet deniyor.

Şimdi bunu ekip otolarına yazan polisin, yani felsefesi anlamında bu önemli; o zaman halka bu kadar zulmetmemesi lazım. Eğer ediyorsa, suç işliyorsa, polisin işlediği suçu görmemezlikten gelinmemesi lazım. Bana göre bu ülke ne zaman hukuk devleti olur biliyor musunuz? Öyle söylevlerle filan değil. Ethem'i öldüren polis tutuklu yargılanırsa, bu ülke hukuk devleti olmuş demektir veya Eskişehir'de bu cinayeti işleyen kolluk görevlileri adalete teslim edildiği zaman. Onların nerede olduğu, ne şekilde olduğu gayet iyi biliniyor. Teslim edildiği, yargılandığı zaman, ama onlar da adil yargılanmalı. Merak etmeyin onları da savunacak olan yine biz avukatlarız.

Başkanım teşekkür ediyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim. (Alkışlar)

Prof. Dr. RONA AYBAY (Oturma Başkanı)- Efendim men-subu olmakla övünç duyduğum İstanbul Barosundan bir değerli yönetim kurulu üyemiz, Av. Turgay Demirci'yi zevkle dinledik. Doğrusu sunumu içerik bakımından da, sunuş hitabet bakımından da çok etkileyiciydi.

İstanbul Barosuna verilen ödülün boşuna verilmediğinin canlı tanığı oldu. (Alkışlar)

Şimdi bir ciddi, biraz da hafif mizah iki çok kısa şey söyleyeceğim. Bir tanesi, sayın konuşmacımız Turgay Demirci, benim mahkemelerin tarafsız ve bağımsız olması gerektiği konusundaki Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin hükümlerini hatırlatmam üzerine, öyle olmadığını söyledi gerçekten.

GEZİ DİRENİŞİ VE İNSAN HAKLARI

Yalnız ben bir şeyi eksik söyledim, onu tamamlayacağım. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihatlarına göre, bir mahkemenin tarafsız ve bağımsız olması dahi yetmez, bağımsız ve tarafsız görünmesi de çok önemli. Yani toplumda mahkemenin kendisi bağımsız ve tarafsız olsa bile, eğer toplumda o inanç yoksa toplum mahkemenin bağımsız ve tarafsız olduğuna inanmıyorsa, o bile mahkemenin mahkeme niteliğini kaybetmesi sonucunu doğurur. Yani bugünün tahribatı korkarım ki, önümüzdeki on yıllarda öyle kolay kolay tamir edilemeyecek. Çünkü o inanç bir kere gitti mi, onun yerine yenisini koymak çok zor.

Şimdi bir küçük mizah, karikatür sergisine biraz sonra gideceğiz, onunla kapatalım. Sayın Turgay Demirci, polis avukatı sevmez, savcı avukatı sevmez dedi. O eklemeyi unuttu, ama tabii hâkim de hiç sevmez avukatı. Hani Osmanlı maarif nazırı, yani bugünkü deyimle Milli Eğitim Bakanına atfedilen bir söz var. Şu okullar olmasa, Milli Eğitimi ne güzel idare ederim. Birçok savcımız da ve hâkimimizde bu görüş var. Hani şu barolar olması, şu avukatlar olmasa ne güzel bir adaleti tecelli ettiririz.

Av. TURGAY DEMİRCİ (İstanbul Barosu Yönetim Kurulu Üyesi)- Başkanım yalnız onlar da emekli olduktan sonra, hatta atılma tehdidini aldıktan sonra gelip avukat oluyorlar yüzde 90'ı.

Prof. Dr. RONA AYBAY (Oturma Başkanı)- Çok değerli başkanlarım, çok değerli meslektaşlarım, değerli konuklar; biraz gecikmeyle başladık, biraz gecikmeyle bitirdik, ama bunlar olağan. Şu anda önümüzdeki programa göre "*Çalışma Hakkı*" konulu karikatür sergisi var. Hepiniz oraya davetlisiniz.

Çok teşekkür ediyorum bütün konuşmacılara ve sabırla dinleyen sizlere. İyi akşamlar. (Alkışlar)

SUNUCU- Konuşmacılarımıza biz de teşekkür ediyoruz ve plâketlerini vermek üzere Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri Sayın Av. Güneş Gürseler'i davet ediyorum.

Av. GÜNEŞ GÜRSELER (Türkiye Barolar Birliği Genel Sekreteri)- En temel insan hakkı sağlıklı ve dengeli çevrede yaşama hakkıdır diyerek, yine biraz önceki panelistlerimize sunduğumuz gibi, TEMA onların adına birer ağaç dikti, biz de onların plâketlerini sunmak istiyoruz.

GÜNEŞ GÜRSELER'İN
KONUŞMASI

(Plaketlet verildi.)

